

PKO BANK POLSKI
SPÓŁKA AKCYJNA

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej
Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego
Spółki Akcyjnej za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2009 roku**

SPIS TREŚCI	STRONA
WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH	8
INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1. Informacje ogólne	9
2. Opis przyjętych zasad rachunkowości	13
3. Informacje dotyczące segmentów działalności	44
4. Przychody i koszty z tytułu odsetek	47
5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	48
6. Przychody z tytułu dywidend	49
7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	49
8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	49
9. Wynik z pozycji wymiany	50
10. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	50
11. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	51
12. Ogólne koszty administracyjne	53
13. Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	53
14. Podatek dochodowy	53
15. Zysk przypadający na jedną akcję	56
16. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	56
17. Kasa, środki w Banku Centralnym	57
18. Należności od banków	57
19. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	57
20. Pochodne instrumenty finansowe	59
21. Instrumenty pochodne zabezpieczające	62
22. Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	64
23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	66
24. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	68
25. Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	72
26. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	72
27. Zapasy	74
28. Wartości niematerialne	75
29. Rzeczowe aktywa trwałe	77
30. Inne aktywa	79
31. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	79
32. Zobowiązania wobec innych banków	79
33. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	79
34. Zobowiązania wobec klientów	80
35. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	80
36. Zobowiązania podporządkowane	80
37. Pozostałe zobowiązania	81
38. Rezerwy	82
39. Kapitał zakładowy	82
40. Pozostałe kapitały i niepodzielony wynik finansowy	83

41.	Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	83
42.	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	83
43.	Zobowiązania warunkowe	85
44.	Sprawy sporne	87
45.	Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	88
46.	Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi	90
47.	Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo	93
48.	Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego jednostki dominującej	93
49.	Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej	94
50.	Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	97
51.	Działalność powiernicza	101
52.	Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowej sprzedaży wierzytelności	101
53.	Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym	102
54.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi	102
55.	Wpływ światowego kryzysu finansowego na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej	139
56.	Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	140
57.	Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy	141

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zaprezentowane poniżej wybrane dane finansowe stanowią element informacji uzupełniającej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2009 rok.

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	2009	2008	2009	2008
Wynik z tytułu odsetek	5 051 182	6 127 315	1 163 706	1 734 751
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 583 003	2 411 809	595 080	682 826
Wynik z działalności operacyjnej	2 942 928	3 961 749	678 000	1 121 641
Zysk netto roku bieżącego (z uwzględnieniem udziałowców mniejszości)	2 311 784	3 139 187	532 595	888 759
Zysk netto	2 305 538	3 120 674	531 157	883 518
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	20 428 541	13 951 800	4 972 626	3 343 831
Kapitał własny ogółem	20 435 870	13 998 016	4 974 410	3 354 907
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(4 860 163)	3 250 104	(1 119 698)	920 162
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	1 022 670	(3 105 138)	235 606	(879 120)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	4 559 643	(1 107 039)	1 050 464	(313 422)
Przepływy pieniężne netto	722 150	(962 073)	166 371	(272 380)
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres	2,06	3,12	0,47	0,88
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres	2,06	3,12	0,47	0,88
Fundusze podstawowe (Tier 1)	16 254 416	11 265 718	3 956 579	2 700 057
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 481 052	1 528 517	360 511	366 340
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	129 876	91 048	31 614	21 821

Wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- Pozycje rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony, jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca roku 2009 i 2008: 1 EUR = 4,3406 PLN i 1 EUR = 3,5321 PLN
- Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 31 grudnia 2009 roku: 1 EUR = 4,1082 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku: 1 EUR = 4,1724 PLN.

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT
za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku i dnia 31 grudnia 2008 roku

	Nota	2009	2008
Działalność kontynuowana:			
Przychody z tytułu odsetek	4	9 031 330	9 033 781
Koszty z tytułu odsetek	4	(3 980 148)	(2 906 466)
Wynik z tytułu odsetek		5 051 182	6 127 315
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5	3 335 347	3 144 760
Koszty z tytułu prowizji i opłat	5	(752 344)	(732 951)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 583 003	2 411 809
Przychody z tytułu dywidend	6	5 381	21 956
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7	60 872	(162 697)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	8	(2 622)	(2 986)
Wynik z pozycji wymiany	9	909 139	701 325
Pozostałe przychody operacyjne	10	584 949	522 425
Pozostałe koszty operacyjne	10	(324 066)	(230 727)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		260 883	291 698
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	11	(1 681 075)	(1 130 396)
Ogólne koszty administracyjne	12	(4 243 835)	(4 296 275)
Wynik z działalności operacyjnej		2 942 928	3 961 749
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	13	342	15 594
Zysk brutto		2 943 270	3 977 343
Podatek dochodowy	14	(631 486)	(838 156)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)		2 311 784	3 139 187
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych		6 246	18 513
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą		2 305 538	3 120 674
Zysk na jedną akcję	15		
– podstawowy z zysku za okres (PLN)		2,06	3,12
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)		2,06	3,12
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie		1 121 561 644	1 090 000 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie		1 121 561 644	1 090 000 000

Działalność zaniechana:

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie prowadziła w latach 2009 i 2008 działalności zaniechanej

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW
za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku i dnia 31 grudnia 2008 roku

	2009	2008
Wynik finansowy	2 311 784	3 139 187
Inne dochody całkowite	89 430	(288)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(51 321)	(10 117)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	26 582	11 981
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(5 107)	(2 152)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	147 254	-
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(27 978)	-
Razem dochody całkowite, netto	2 401 214	3 138 899
Dochody całkowite netto, razem przypadające na:	2 401 214	3 138 899
akcjonariuszy PKO Banku Polskiego SA	2 394 911	3 120 851
udziały mniejszości	6 303	18 048

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku

	Nota	31.12.2009	31.12.2008
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	17	7 094 350	5 836 892
Należności od banków	18	2 023 055	3 363 599
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	2 212 955	1 496 147
Pochodne instrumenty finansowe	20	2 029 122	3 597 670
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	22	12 360 690	4 555 544
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	116 572 585	101 107 891
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	24	7 944 317	8 614 913
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	25	9 894	-
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	26	228 692	247 145
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży		13 851	-
Zapasy	27	653 075	622 410
Wartości niematerialne	28	1 572 577	1 352 778
Rzeczowe aktywa trwale	29	2 777 694	2 964 659
w tym nieruchomości inwestycyjne		322	24 170
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	14	7 184	6 649
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14	403 218	239 237
Inne aktywa	30	575 426	630 452
SUMA AKTYWÓW		156 478 685	134 635 986
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	31	6 581	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	32	5 146 048	6 988 603
Pochodne instrumenty finansowe	20	1 544 370	6 150 337
Zobowiązania wobec klientów	34	125 072 934	102 939 281
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	35	289 360	211 573
Zobowiązania podporządkowane	36	1 612 178	1 618 755
Pozostałe zobowiązania	37	1 566 623	1 667 776
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	14	181 893	472 228
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14	20 534	20 585
Rezerwy	38	602 294	566 016
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		136 042 815	120 637 970
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	39	1 250 000	1 000 000
Pozostałe kapitały	40	16 732 988	9 835 307
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(108 791)	(57 413)
Niepodzielony wynik finansowy	40	248 806	53 232
Wynik roku bieżącego		2 305 538	3 120 674
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		20 428 541	13 951 800
Kapitały mniejszości		7 329	46 216
KAPITAŁ WŁASNY OGÓLEM		20 435 870	13 998 016
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		156 478 685	134 635 986
Współczynnik wypłacalności	54	14,66%	11,29%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		20 435 870	13 998 016
Liczba akcji	1	1 250 000 000	1 000 000 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		16,35	14,00
Rozwodniona liczba akcji		1 250 000 000	1 000 000 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		16,35	14,00

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku i dnia 31 grudnia 2008 roku

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitały przypadające na akcjonariuszy spółek, netto	Udziały mniejszości	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały						
1 stycznia 2009 roku	1 000 000	7 274 717	1 523 827	1 070 000	-	(33 237)	-	9 835 307	(57 413)	53 232	3 120 674	13 951 800	46 216	13 998 016
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 120 674	(3 120 674)	-	-	-
Dochody całkowite razem	-	-	-	-	-	21 475	119 276	140 751	(51 378)	-	2 305 538	2 394 911	6 303	2 401 214
Własna emisja akcji	250 000	4 831 125	-	-	-	-	-	4 831 125	-	-	-	5 081 125	-	5 081 125
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	43 840	1 881 260	-	-	-	-	1 925 100	-	(1 925 100)	-	-	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 000 000)	-	(1 000 000)	(32 620)	(1 032 620)
Zwiększenie posiadanego udziału w spółkach zależnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(13 840)	(13 840)
Inne zmiany	-	-	-	-	705	-	-	705	-	-	-	705	1 270	1 975
31 grudnia 2009 roku	1 250 000	12 149 682	3 405 087	1 070 000	705	(11 762)	119 276	16 732 988	(108 791)	248 806	2 305 538	20 428 541	7 329	20 435 870

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitały przypadające na akcjonariuszy spółek, netto	Udziały mniejszości	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały						
1 stycznia 2008 roku	1 000 000	5 592 311	1 518 025	1 070 000	-	(43 066)	-	8 137 270	(47 761)	(72 192)	2 903 632	11 920 949	58 066	11 979 015
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 903 632	(2 903 632)	-	-	-
Dochody całkowite razem	-	-	-	-	-	9 829	-	9 829	(9 652)	-	3 120 674	3 120 851	18 048	3 138 899
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 682 406	5 802	-	-	-	-	1 688 208	-	(1 688 208)	-	-	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 090 000)	-	(1 090 000)	(30 750)	(1 120 750)
Inne zmiany	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	852	852
31 grudnia 2008 roku	1 000 000	7 274 717	1 523 827	1 070 000	-	(33 237)	-	9 835 307	(57 413)	53 232	3 120 674	13 951 800	46 216	13 998 016

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH
za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku

Nota	2009	2008
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk netto	2 305 538	3 120 674
Korekty razem:	(7 165 701)	129 430
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	6 246	18 513
Amortyzacja	469 152	429 904
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	45 (9 513)	45
Odsetki i dywidendy	45 (425 087)	(241 794)
Zmiana stanu należności od banków	45 804 234	(246 536)
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej	(8 521 954)	3 465 672
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)	1 568 548	(2 040 934)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	45 (14 445 446)	(25 193 015)
Zmiana stanu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz zmiana stanu należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	(164 516)	14 207
Zmiana stanu pozostałych aktywów	10 510	(260 145)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	45 (1 499 134)	1 976 155
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)	(4 605 967)	4 870 412
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	45 21 092 519	16 392 289
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	77 787	32 713
Zmiana stanu rezerw i odpisów	45 (1 014 123)	655 951
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	45 48 021	136 644
Zapłacony podatek dochodowy	(1 107 813)	(539 539)
Bieżące obciążenie podatkowe	817 478	1 001 835
Inne korekty	45 (266 643)	(342 947)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(4 860 163)	3 250 104
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy z działalności inwestycyjnej	11 326 509	5 790 418
Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych	-	9 425
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych	11 298 566	5 738 733
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	22 751	20 355
Inne wpływy inwestycyjne	5 192	21 905
Wydatki z działalności inwestycyjnej	(10 303 839)	(8 895 556)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych	(117 934)	(93 128)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(9 720 036)	(7 905 280)
Nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	(9 642)	-
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(456 227)	(897 148)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	1 022 670	(3 105 138)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu emisji akcji	5 081 125	-
Wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	(106 152)	(111 152)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(1 000 000)	(1 090 000)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom mniejszościowym	(32 620)	(30 750)
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych	1 329 527	1 141 846
Splata zobowiązań długoterminowych	(712 237)	(1 016 983)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	4 559 643	(1 107 039)
Przepływy pieniężne netto	722 150	(962 073)
Środki pieniężne na początek okresu	8 270 243	9 232 316
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	45 8 992 393	8 270 243
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	42 8 421	7 966

INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO na dzień 31 grudnia 2009 roku

1. Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA („Grupa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych, chyba że wskazano inaczej.

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna („PKO Bank Polski SA”, „jednostka dominująca”, „Bank”).

Jednostka dominująca została utworzona w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku jednostka dominująca rozpoczęła działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku nastąpiło zarejestrowanie Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej. Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym Sądem Rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 250 000 tysięcy złotych.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
<i>Na dzień 31 grudnia 2009 roku</i>				
Skarb Państwa	512 406 927	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 342	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
<i>Na dzień 31 grudnia 2008 roku</i>				
Skarb Państwa	512 435 409	51,24	1 zł	51,24
Pozostali	487 564 591	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 000 000 000	100,00	---	100,00

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Działalność Grupy

PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak i wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa Kapitałowa prowadzi również działalność leasingową, faktoringową, rozliczenia elektroniczne dokonywane za pomocą kart płatniczych oraz świadczy inne usługi finansowe, w tym oferowane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych. Zakres działalności poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej został przedstawiony w niniejszej nocie w tabeli „Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”.

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poprzez spółki zależne KREDOBANK SA i UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. na terenie Ukrainy oraz poprzez spółkę zależną PKO Finance AB na terenie Szwecji.

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące podmioty:

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale	
				31.12.2009	31.12.2008
Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA					
Podmiot dominujący					
1	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna				
Podmioty zależne bezpośrednio					
2	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	Działalność usługowa, w tym wspomagające usługi finansowe	100,00	100,00
3	Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	100,00
4	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Warszawa	Usługi w zakresie obsługi i rozliczeń transakcji kartowych	100,00	100,00
5	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Warszawa	Zarządzanie i eksploatacja Centrum Finansowego Puławska	100,00	100,00
6	Inteligo Financial Services SA	Warszawa	Usługi w zakresie technicznej obsługi bankowości internetowej	100,00	100,00
7	KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	Usługi finansowe	99,4948	98,5619
8	PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	Warszawa	Zarządzanie funduszem emerytalnym	100,00	100,00
9	PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
10	PKO Finance AB	Sztokholm, Szwecja	Usługi finansowe	100,00	100,00
11	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	100,00	75,00
12	Fort Mokołów Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9885	-
Podmioty zależne pośrednio					
Podmioty zależne od PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.					
13	Wilanów Investments Sp. z o.o. ¹	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9750	100,00
14	POMERANKA Sp. z o.o. ¹	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9975	100,00
15	PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.	Międzyzdroje	Działalność deweloperska	100,00	100,00
16	UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Kijów, Ukraina	Działalność deweloperska	55,00	55,00
17	Fort Mokołów Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	51,00	51,00
18	WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. ³	Rzeszów	Działalność deweloperska	80,00	80,00
19	Baltic Dom 2 Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	56,00	56,00
Podmioty zależne od Bankowego Funduszu Leasingowego SA					
20	Bankowy Leasing Sp. z o.o. ¹	Łódź	Działalność leasingowa	99,9969	100,00
21	BFL Nieruchomości Sp. z o.o. ¹	Łódź	Działalność leasingowa	99,9930	100,00
Podmiot zależny od Inteligo Financial Services SA					
22	PKO BP Finat Sp. z o.o. ²	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	80,3287	80,3298
Podmiot zależny od Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA					
23	PKO BP Faktoring SA ¹	Warszawa	Działalność faktoringowa	99,9846	-

1) PKO Bank Polski SA posiada 1 udział/ 1 akcję w przedmiotowej Spółce

2) Pozostałe udziały spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. posiada PKO BP BANKOWY PTE SA (19,6702%) oraz PKO Bank Polski SA (0,0011%)

3) Informacje na temat zbycia znajdują się w Nocie 57 „Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy”

Jednostki współzależne i stowarzyszone ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Podmioty współzależne

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale	
				31.12.2009	31.12.2008
Podmioty współzależne bezpośrednio					
1	CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	49,43	49,43
2	Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Poznań	Budowa i eksploatacja hotelu	41,44	41,44
Podmioty współzależne pośrednio					
Podmioty zależne od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. (współzależne pośrednio od PKO Banku Polskiego SA)					
3	Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
4	Kamienica Morska Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
5	Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
6	Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00

Podmioty stowarzyszone

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale	
				31.12.2009	31.12.2008
Podmioty stowarzyszone bezpośrednio					
1	Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	Usługi finansowe	25,0001	25,0001
2	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA ¹	Krynica Górska	Budowa i eksploatacja kolejki gondolowej	37,53	37,53
3	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	Poręczenia prawa cywilnego i wekslowego	33,33	33,33
4	Agencja Inwestycyjna CORP SA	Warszawa	Zarządzanie nieruchomościami biurowymi	22,31	22,31
5	Ekogips SA - w upadłości ²	Warszawa	Produkcja elementów budowlanych	-	60,26

1) Akcje spółki w 2009 roku zostały ujęte w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży

2) Akcje spółki w 2009 roku zostały usunięte z ksiąg jednostki dominującej

Informacje na temat zmian udziału w kapitale podmiotów zależnych zostały zamieszczone w Nocie 49 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku:

- Zbigniew Jagiełło p.o. Prezesa Zarządu Banku
- Bartosz Drabikowski Wiceprezes Zarządu
- Krzysztof Dresler Wiceprezes Zarządu
- Jarosław Myjak Wiceprezes Zarządu
- Wojciech Papierak Wiceprezes Zarządu
- Mariusz Zarzycki Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Banku:

- w dniu 7 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA podjęła uchwałę odwołującą:
 - Jerzego Pruskiego z funkcji Prezesa Zarządu Banku
 - Tomasza Mironczuka z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku.
- w dniu 7 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powierzyła Wojciechowi Papierakowi, Wiceprezesowi Zarządu Banku, pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z dniem 7 lipca 2009 r. do czasu wyboru Prezesa Zarządu Banku.

- w dniu 14 września 2009 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powołała Zbigniewa Jagiełło do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z dniem 1 października 2009 roku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczynającą się w dniu 20 maja 2008 roku. Rada Nadzorcza powierzyła Zbigniewowi Jagiełło pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA od dnia 1 października 2009 roku do dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na pełnienie przez niego funkcji Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA.

Jednocześnie decyzją Rady Nadzorczej Wojciech Papierak, Wiceprezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA, z dniem 1 października 2009 roku przestał pełnić obowiązki Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku:

• Cezary Banasiński	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Zganiacz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Jan Bossak	Członek Rady Nadzorczej
• Mirosław Czekaj	Członek Rady Nadzorczej
• Ireneusz Fąfara	Członek Rady Nadzorczej
• Błażej Lepczyński	Członek Rady Nadzorczej
• Alojzy Zbigniew Nowak	Członek Rady Nadzorczej

W trakcie roku zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku:

- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Eligiusz Jerzy Krześniak (Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA) złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 19 kwietnia 2009 roku;
- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA podjęło uchwałę odwołującą ze składu Rady Nadzorczej Banku następujące osoby:
 - Jerzego Osiatyńskiego
 - Urszulę Pałaszek
 - Romana Sobieckiego.

Zgodnie z podjętą uchwałą wyżej wymienione osoby zostały odwołane z dniem 20 kwietnia 2009 roku;

- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA powołało w skład Rady Nadzorczej Banku następujące osoby:
 - Cezarego Banasińskiego
 - Jacka Gdańskiego
 - Błażeja Lepczyńskiego
 - Jerzego Stachowicza.

Zgodnie z podjętą uchwałą wyżej wymienione osoby zostały powołane z dniem 20 kwietnia 2009 roku do końca obecnej kadencji;

- w dniu 21 sierpnia 2009 roku Jacek Gdański (Członek Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA) złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 21 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Marzena Piszczek (Przewodnicząca Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego S.A) złożyła rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 31 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA odwołało z dniem 31 sierpnia 2009 roku ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA następujące osoby:
 - Jerzego Stachowicza
 - Ryszarda Wierzbę

- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA powołało w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA następujące osoby:
 - Mirosława Czekaja
 - Ireneusza Fąfarę
 - Alojzego Zbigniewa Nowaka
 - Tomasza Zganiacza.
- Zgodnie z podjętą uchwałą ww. osoby zostały powołane z dniem 31 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Błażej Lepczyński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 31 sierpnia 2009 roku.
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Skarb Państwa, jako Uprawniony Akcjonariusz na podstawie § 12 ust. 1 Statutu PKO Banku Polskiego SA wyznaczył:
 - Cezarego Banasińskiego - na Przewodniczącego Rady Nadzorczej Banku,
 - Tomasza Zganiacza - na Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Banku.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 10 marca 2010 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 9 marca 2010 roku oraz przyjęte przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 10 marca 2010.

2. Opis przyjętych zasad rachunkowości

2.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez Unię Europejską według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2002 roku, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Bank stosuje MSSF zatwierdzone przez UE, Bank zastosował zapisy MSR 39.OS99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację jako pozycji zabezpieczanej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa od referencyjnej stopy procentowej (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

Ze względu na fakt, że Grupa Kapitałowa zastosowała rachunkowość zabezpieczeń po raz pierwszy w II kwartale 2009 roku, ewentualne różnice mogą mieć wpływ na dane finansowe za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2009 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2009 rok zostało sporządzone zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2009 roku zmienionym MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”. Zmieniony MSR 1 zastosowano w odniesieniu do wszystkich prezentowanych w sprawozdaniu finansowym okresów sprawozdawczych.

2.2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od dnia 15 marca 2010 roku.

Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA dotychczasowej działalności.

2.3. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu zastosowano zasadę koncepcji wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne oraz o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.4. Zasady konsolidacji

2.4.1. Jednostki zależne

Jednostki zależne są to podmioty (w tym jednostki niebędące spółką kapitałową jak np.: spółka cywilna) kontrolowane przez jednostkę dominującą, co oznacza, iż jednostka dominująca w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danej jednostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

O sprawowaniu kontroli można mówić wtedy, gdy jednostka dominująca posiada bezpośrednio lub pośrednio więcej niż połowę praw głosu w danej jednostce, chyba, że w wyjątkowych okolicznościach można udowodnić, że taka własność nie powoduje sprawowania kontroli. O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy Bank posiada połowę lub mniej praw głosu w danych podmiocie i jeżeli:

- dysponuje więcej niż połową głosów na mocy umowy z innymi inwestorami,
- posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki na mocy statutu lub umowy,
- posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli.

Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat jednostki dominującej oraz jednostek zależnych i Banku w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlega bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia. Wyłączeniu podlegają w całości:

- a. wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- b. przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- c. zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- d. dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją,
- e. wzajemne przepływy w rachunku przepływów pieniężnych.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych zostało sporządzone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne wprowadza się korekty konsolidacyjne.

2.4.2. Metoda nabycia

Przejęcia jednostek zależnych przez Grupę Kapitałową rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się, jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się, jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

2.4.3. Jednostki stowarzyszone i współzależne

Jednostki stowarzyszone są to jednostki (w tym jednostki nie będące spółką kapitałową, jak np.: spółka cywilna), na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Jednostki współzależne są to spółki handlowe lub inne jednostki, które są współkontrolowane przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub współników na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia.

Udział Grupy Kapitałowej w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i współzależnych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach jednostki stowarzyszonej i współzależnej staje się równy lub większy od udziału Grupy Kapitałowej w tej jednostce stowarzyszonej i współzależnej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmować dalsze straty chyba, że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową, a jej jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. a przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości odzyskiwalnej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.5. Waluty obce

2.5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Kapitałowej, w tym KREDOBANKU SA, UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. oraz PKO Finance AB wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem KREDOBANK SA, UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. oraz PKO Finance AB, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną KREDOBANK SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. jest hrywna ukraińska, natomiast walutą funkcjonalną PKO Finance AB jest korona szwedzka.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy Kapitałowej.

2.5.2. Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane do wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych oraz niepieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

UAH	2009	2008
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,3558	0,3730
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,3897	0,4525
Najwyższy kurs w okresie	0,4801	0,6102
Najniższy kurs w okresie	0,3222	0,3009

Hrywna ukraińska jest walutą funkcjonalną jednostek zależnych KREDOBANK SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

Korona szwedzka jest walutą funkcjonalną jednostki zależnej PKO Finance AB.

2.6. Aktywa i zobowiązania finansowe

2.6.1. Klasyfikacja

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; aktywa finansowe dostępne do sprzedaży; kredyty, pożyczki i inne należności; aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności. Zobowiązania finansowe klasyfikowane są następująco: zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Grupa Kapitałowa decyduje o klasyfikacji aktywa i zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

2.6.1.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu chyba że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.
- 2) przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Grupa Kapitałowa może zastosować tylko wówczas, gdy:
 - a. wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
 - b. zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowo na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
 - c. grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy Kapitałowej.

2.6.1.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące a) wyznaczonymi przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; b) aktywami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności; c) spełniającymi definicję kredytu i pożyczki.

2.6.1.3. Kredyty i pożyczki

Do kategorii kredytów i pożyczek zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Grupa Kapitałowa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy,

- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

2.6.1.4. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa Kapitałowa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- a) wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- b) wyznaczone przez Grupę jako dostępne do sprzedaży;
- c) spełniające definicję kredytów i pożyczek.

2.6.1.5. Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe są to zobowiązania finansowe inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub kredytu otrzymanego.

2.6.2. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

2.6.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa Kapitałowa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa Kapitałowa:

- 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub
- 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy Kapitałowej.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- 2) jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 3) jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Grupa Kapitałowa nie dokonuje przekwalifikowania instrumentów finansowych do lub z kategorii wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat od momentu ich objęcia lub wyemitowania.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Najczęściej Grupa Kapitałowa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

2.6.4. Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jak wyceniane wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia instrumenty finansowe w następujący sposób:

2.6.4.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wyceniane są do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, do pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

2.6.4.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych) rozpoznawane są w innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat.

2.6.4.3. Kredyty i pożyczki oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i uwzględnieniem utraty wartości.

2.6.4.4. Pozostałe zobowiązanie finansowe

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przepływów pieniężnych, a więc także rzetelnie ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę Kapitałową są wykazywane jako zobowiązania i wyceniane według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

2.6.4.5. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Wartość godziwa instrumentów finansowych dłużnych i kapitałowych (wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępnych do sprzedaży), dla których istnieje aktywny rynek ustalana jest w oparciu o wartość rynkową, będącą ceną kupna.

Wartość godziwa instrumentów finansowych dłużnych i kapitałowych (wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępnych do sprzedaży), dla których brak jest aktywnego rynku jest szacowana w następujący sposób:

- 1) instrumenty kapitałowe portfela wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz portfela dostępnych do sprzedaży:
 - a. cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji a końcem okresu sprawozdawczego nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość,
 - b. w drodze wyceny przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny świadczący tego rodzaju usługi,
- 2) dłużne instrumenty portfela wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:
 - a. metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
 - b. metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości),
 - c. metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
- 3) dłużne instrumenty portfela dostępnych do sprzedaży:
 - a. metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
 - b. metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości), skorygowana o marżę ryzyka równą marży określonej w warunkach emisji. Istotna zmiana rynkowych stóp procentowych jest uwzględniana w zmianie wartości godziwej tych instrumentów,
 - c. metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
 - d. w przypadku papierów wartościowych, dla których nie można ustalić wartości godziwej przy pomocy metod wymienionych w niniejszym podpunkcie powyżej, wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wewnętrzny model wyceny.

W przypadku braku możliwości ustalenia wartości godziwej instrumenty kapitałowe wycenia się po cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości.

Zamortyzowany koszt stanowi wartość, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszoną o spłaty kwoty kapitału oraz powiększoną lub pomniejszoną o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Efektywna stopa procentowa stosowana do wyceny według zamortyzowanego kosztu to stopa, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiąca wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów/zobowiązań za dany okres; ustalenie tej stopy obejmuje opłaty otrzymywane/zapłacone przez Grupę Kapitałową, które wpływają na charakterystykę finansową instrumentu, z wyjątkiem potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Prowizje, opłaty i koszty transakcji, stanowiące integralny element efektywnego zwrotu z instrumentu finansowego, korygują jego wartość bilansową oraz są uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

2.6.5. Instrumenty pochodne

2.6.5.1. Ujęcie i wycena

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są do wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna. Wartość godziwą

instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa. W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości.

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa, bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dla transakcji zawartych w danym okresie sprawozdawczym do wartości godziwej) Grupa Kapitałowa zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany (dla transakcji FX swap, FX forward, CIRS oraz opcji walutowych) w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

2.6.5.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem hybrydowego (złożonego) instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym (zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym), powodującym, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego. Wbudowany instrument pochodny powoduje, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs walutowy, bądź inną zmienną, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejkolwiek ze stron kontraktu.

Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany do wartości godziwej, a zmiany wartości godziwej nie są ujmowane w rachunku zysków i strat.
- 2) charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,

W przypadku umów niebędących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”, odnoszonych do rachunku zysku i strat.

2.6.5.3. Rachunkowość zabezpieczeń

2.6.5.3.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Grupę Kapitałową, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- 2) oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 3) w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- 4) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- 5) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.6.5.3.2. Zaprzestania stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- 1) instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 3) zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- 4) Grupa Kapitałowa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.6.5.3.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2009 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.6.5.3.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających. Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

2.6.6. Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku gdy Grupa Kapitałowa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

2.7. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

2.8. Utrata wartości aktywów finansowych

2.8.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy

pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika,
- 6) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągłości, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaszeregowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Grupa Kapitałowa dokonuje podziału należności kredytowych i leasingowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa i leasingowa jest poddawana testowi na utratę wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości, tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów lub należności leasingowych ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii pożyczek i należności, należności z tytułu leasingu finansowego lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszonego o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej

dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat

Grupa Kapitałowa planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

2.8.2. Aktywa dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) pogorszenie się w okresie utrzymywania zaangażowania sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta,
- 5) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta,
- 6) wzrost, w okresie utrzymywania zaangażowania, ryzyka branży, w której działa emitent wyrażający się uznaniem branży przez Bank za branżę podwyższonego ryzyka.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych, przesuniętych o marżę ryzyka.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wyksięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji, oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

2.9. Leasing

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego użytkowania i pobierania korzyści środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa Kapitałowa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres.

Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę Kapitałową jest zakres, w jakim ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

2.9.1. Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu finansowego Grupa Kapitałowa, jako leasingodawca, ujmuje należności w kwocie równej bieżącej wartości umownych opłat leasingowych powiększone o ewentualną niegwarantowaną wartość końcową przypisaną leasingodawcy, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Należności te są wykazywane w pozycji aktywów „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu finansowego są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskania stałej stopy procentowej od pozostałej do spłaty należności.

W przypadku umów leasingu operacyjnego, początkowe koszty bezpośrednio poniesione w toku negocjowania umów leasingu operacyjnego dodaje się do wartości bilansowej środka stanowiącego przedmiot leasingu i ujmuje przez okres trwania leasingu na tej samej podstawie, co przychody z tytułu wynajmu. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako przychód w okresie, w którym staną się należne. Opłaty leasingowe należne z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego (umowy leasingu operacyjnego), ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.9.2. Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

2.10. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

2.10.1. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznych.

2.10.1.1. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia, stanowiącej nadwyżkę kosztów przejęcia kontroli nad jednostką gospodarczą nad udziałem jednostki dominującej do wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w wartościach niematerialnych, a wartość firmy na nabyciu spółek stowarzyszonych i współzależnych jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne”.

Test na utratę wartości przeprowadza się co najmniej na koniec każdego roku. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

2.10.1.2. Oprogramowanie

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

2.10.1.3. Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę Kapitałową, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

2.10.1.4. Koszty prac rozwojowych

Grupa Kapitałowa identyfikuje koszty zakończonych prac rozwojowych jako wartości niematerialne, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. kiedy Grupa Kapitałowa ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz może wiarygodnie ustalić wysokość nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

2.10.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.

2.10.3. Odpisy amortyzacyjne

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu: metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 2 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 2 do 60 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 3 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 3 do 5 lat
Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowanie	od 2 do 15 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 5 lat

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub gdy każda z nich dostarcza Grupie Kapitałowej korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

2.10.4. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa Kapitałowa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgową aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgową aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, została by wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujący z tytułu utraty wartości.

2.11. Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

2.11.1. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może być zakwalifikowana jako działalność zaniechana.

2.11.2. Zapasy

Zapasy związane są głównie z działalnością deweloperską Grupy Kapitałowej i są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób: produkty gotowe (lokale mieszkalne i usługowe) i produkty w toku (lokale mieszkalne i usługowe w budowie oraz grunty przeznaczone pod zabudowę) – według kosztów bezpośrednich oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji. W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem produktu do sprzedaży, bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia zwiększa się o koszt obsługi zobowiązania zaciągniętego w celu finansowania zapasu produktów w okresie przygotowania do sprzedaży.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wartość rozchodu ustala się z zastosowaniem metody „pierwsze weszło – pierwsze wyszło” („FIFO”).

2.11.3. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy Kapitałowej przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy). Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

2.12. Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Grupa Kapitałowa posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

2.13. Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku, prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego, tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji oraz tworzenia rezerwy powstaje tylko wówczas, gdy Grupa Kapitałowa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom. Szczegółowy plan restrukturyzacji określa, co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony. Prawny obowiązek tworzenia rezerwy restrukturyzacyjnej wynika z ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą pracodawca ma obowiązek skonsultowania zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi, w szczególności w zakresie możliwości uniknięcia lub zmniejszenia rozmiaru grupowego zwolnienia oraz spraw pracowniczych związanych z tym zwolnieniem, w tym zwłaszcza możliwości przekwalifikowania lub przeszkolenia zawodowego, a także uzyskania innego zatrudnienia przez zwolnionych pracowników.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie

- a. w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji
- b. nie są związane z bieżącą działalnością Grupy Kapitałowej.

Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

2.14. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy pracownicy PKO Banku Polskiego SA mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Grupa Kapitałowa okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy

obowiązujące w Spółkach Grupy Kapitałowej. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.15. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, Grupa Kapitałowa aktywuje jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że w przyszłości przyniosą one jednostce korzyści ekonomiczne oraz pod warunkiem, że cenę nabycia lub koszt wytworzenia można określić w wiarygodny sposób.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są przez Grupę Kapitałową jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

2.16. Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy Kapitałowej;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” lub
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.17. Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Spółki Grupy Kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem oraz ze statutem. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone

zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą. W szczególności dotyczy to zmiany kapitałów z tytułu osiągniętego zysku lub poniesionej straty oraz aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

2.17.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy dotyczy jedynie kapitału podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.

2.17.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy Kapitałowej z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Spółek Grupy Kapitałowej.

2.17.3. Inne dochody całkowite

Inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nimi wartość podatku odroczonego, jak również efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej inne dochody całkowite prezentowane są w ujęciu netto.

2.17.4. Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka w PKO Banku Polskim SA tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2002 roku Nr 72, poz. 665, z późniejszymi zmianami), zwanego dalej „Prawo bankowe”, z zysku po opodatkowaniu i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.

2.17.5. Kapitały rezerwowe

Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych.

2.17.6. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

Składnik kapitałowy – różnice kursowe – obejmuje różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto jednostki zagranicznej po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów waluty na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego, ustalonych przez NBP oraz różnice kursowe powstałe z wyceny aktywów netto w jednostce zagranicznej.

Do kapitałów zaliczane są także:

- 1) wynik finansowy w trakcie zatwierdzania pomniejszony o planowane dywidendy,
- 2) zadeklarowane po zakończeniu okresu sprawozdawczego, niewypłacone dywidendy.

Wynik finansowy netto roku obrotowego stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany o obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o zyski (straty) udziałowców mniejszościowych.

2.18. Ustalanie wyniku finansowego

Grupa Kapitałowa ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

2.18.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu.

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody/koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany” (w przypadku CIRS), z wyjątkiem instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, które począwszy od II kwartału 2009 roku prezentowane są w wyniku odsetkowym.

W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

2.18.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów prowizyjnych zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę Kapitałową za wykonanie czynności niezwiązanych z wewnętrzną stopą zwrotu kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę Kapitałową w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o niestalonych harmonogramach płatności.

2.18.3. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

2.18.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

2.18.5. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży.

2.18.6. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych

według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu NBP oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

Od początku 2009 roku Grupa Kapitałowa ujmuje w wyniku z pozycji wymiany walutowej dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych opcji walutowych. W ocenie Grupy Kapitałowej zastosowanie wyżej wymienionego sposobu ujęcia stanowi reklasyfikacja pomiędzy pozycjami w rachunku zysków i strat. Natomiast z ekonomicznego punktu widzenia, przyjęty sposób prezentacji wyniku z opcji walutowych pozwala na symetryczne ujmowanie wyniku z opcji walutowych i zabezpieczających je transakcji natychmiastowych i terminowych (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję w opcjach walutowych).

Grupa Kapitałowa wykazała aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu NBP, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

2.18.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości oraz rozwiązanych rezerw na sprawy sporne i aktywa przejęte za długi. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty ze sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności, koszty rezerw na sprawy sporne oraz darowizny.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się również, w Spółkach Grupy Kapitałowej, odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, jak również koszty ich wytworzenia.

Przychody ze świadczenia usług budowlanych (działalność deweloperska) rozpoznawane są z zastosowaniem metody zakońzonego kontraktu, polegającej na ujmowaniu w trakcie trwania budowy wszystkich kosztów dotyczących robót budowlanych jako produkcji w toku, natomiast wpłat wnoszonych na poczet nabycia lokali jako przychodów przyszłych okresów.

2.19. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w pozycji „Inne dochody całkowite” w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

2.19.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia oraz rezerwy na należności, zobowiązania pozabilansowe i inne aktywa.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględniono przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2003 roku w sprawie przedłużenia bankom, realizującym program związany z udzielaniem pożyczek (kredytów) na cele budownictwa

mieszaniowego ze środków Funduszu Hipotecznego, terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 58, poz. 511).

2.19.2. Podatek dochodowy odroczony

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest z zastosowaniem metody bilansowej jako zmiana stanu pozycji aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na początku i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Grupa Kapitałowa dla spółek działających na terytorium Polski stosuje stawkę podatkową w wysokości 19%, dla spółek działających na terytorium Ukrainy w wysokości 25%, dla spółki działającej na terytorium Szwecji w wysokości 26,3%.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.20. Ważniejsze szacunki i oceny

Grupa Kapitałowa podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Grupa Kapitałowa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa Kapitałowa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę Kapitałową szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym

dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowań:

2.20.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”) oraz zdarzenie to ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa Kapitałowa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

W 2009 roku Grupa Kapitałowa zaczęła rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji, opóźnienia w spłacie 3-6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych oraz pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta do ratingu G jako przesłanki indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną przesłanką utratą wartości na dzień 31 grudnia 2009 roku jest wyższe o 3 380 221 tysięcy złotych.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o +/- 10% to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zwiększeniu o 372 miliony złotych lub zmniejszeniu o 148 milionów złotych. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.20.2. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazującej na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Stosowane przez Grupę techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywej dochodowości konstruowanej na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Grupa Kapitałowa przeprowadziła symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmiany krzywej dochodowości na wycenę transakcji. Przesunięcie krzywej o 50 pb w górę skutkowałoby spadkiem wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych o 1 124 tys. zł. Analogiczne przesunięcie w odwrotnym kierunku zwiększyłoby wycenę o 328 tys. zł.

W II kwartale 2009 roku zawarte transakcje CIRS wskazywały na zmianę cen rynkowych tych instrumentów wynikającą z braku płynności rynku. W konsekwencji, w miejsce dotychczas stosowanej krzywej, opierającej się o referencyjne stopy procentowe, Grupa Kapitałowa wprowadziła krzywą basis swap uwzględniającą dwie zmienne: referencyjną stopę procentową oraz bieżący poziom marży obowiązującej dla danej pary walut w określonym przedziale czasowym. Konstrukcja nowej krzywej

została przetestowana pod względem prawidłowości przez Grupę. Odzwierciedla ona istotne zmiany w wycenie portfela CIRS, jakie miały miejsce w II kwartale 2009 roku.

Powyższa zmiana, jako zmiana szacunków, jest stosowana prospektywnie od momentu jej wprowadzenia. W wyniku zmiany, zysk netto za 2009 rok uległ zwiększeniu o 146 862 tysiące złotych. Jednocześnie, ze względu na fakt, iż część instrumentów do których zastosowano zmienione parametry wyceny znajdowała się w powiązaniach zabezpieczających przepływy pieniężne, powyższa zmiana miała również wpływ na wycenę odnoszoną w inne dochody całkowite zwiększając je o 180 558 tysięcy złotych.

2.20.3. Kalkulacja rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Grupa Kapitałowa dokonała aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2009 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarium. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego. Zwiększenie/zmniejszenie stopy dyskonta finansowego o 0,5 p.p. wpłynie na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe o około 15 milionów złotych.

2.20.4. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W przypadku zmiany długości okresu użytkowania o +/- 10 lat dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływ zmiany na wynik finansowy wyniósłby odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 30 milionów złotych lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 158 milionów złotych.

W bieżącym roku dokonano zmiany okresu użytkowania oprogramowania O-ZSI, wydłużając go z 10 do 15 lat. Szacunkowy wpływ powyższej zmiany na wynik finansowy netto w 2009 roku, wynosi 20,5 milionów złotych.

2.21. Zmiany zasad rachunkowości

Poniżej zostały przedstawione nowe lub zmienione regulacje MSSF oraz nowe interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF). W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku Grupa Kapitałowa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie zmienionych regulacji.

Zmiany do opublikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie od 1 stycznia 2009 roku

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 8 „Segmenty operacyjne”	Listopad 2006	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	MSSF 8 zastępuje MSR 14 „Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności”. Standard ten określa nowe wymagania wobec ujawnień informacji dotyczących segmentów działalności, a także informacji dotyczących produktów i usług, obszarów geograficznych, w których prowadzona jest działalność oraz głównych klientów. MSSF 8 wymaga „podejścia zarządczego” do sprawozdawczości o wynikach finansowych segmentów działalności.
Zmiana do MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”	Marzec 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiana odnosi się do podejścia księgowego dla kosztów finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu składnika aktywów, który wymaga znaczącego okresu czasu niezbędnego do przygotowania go do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży. W ramach tej zmiany usunięto możliwość natychmiastowego rozpoznania tych kosztów w rachunku zysków i strat okresu, w którym je poniesiono. Zgodnie z nowym wymogiem Standardu koszty te powinny być kapitalizowane.
KIMSF 13 „Programy lojalnościowe dla klientów”	Czerwiec 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia księgowego transakcji wynikających z wdrożonych przez jednostkę programów lojalnościowych dla swoich klientów takich jak np.: karty lojalnościowe czy programy punktowe. W szczególności, KIMSF13 wskazuje prawidłowy sposób ujęcia zobowiązań wynikających z konieczności dostarczenia darmowych lub po obniżonych cenach produktów bądź usług klientom realizującym uzyskane przez siebie „punkty”
KIMSF 14 „Pułap dla aktywów z tytułu programu określonych świadczeń, minimalne wymogi w zakresie finansowania i ich wzajemne oddziaływanie”	Lipiec 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera ogólne wytyczne jak zgodnie z MSR 19 należy dokonać oceny pułapu dla nadwyżki wartości godziwej aktywów programu ponad bieżącą wartość zobowiązania z tytułu programu określonych świadczeń, która może być rozpoznana jako aktywo. Ponadto KIMSF 14 objaśnia, w jaki sposób statutowe lub umowne wymogi w zakresie minimalnego finansowania mogą wpływać na wysokość aktywa lub zobowiązania z tytułu programu określonych świadczeń.
Zmiana do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Wrzesień 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Najważniejsze zmiany dotyczą: zestawienia zmian w kapitale własnym: obejmującego tylko transakcje z właścicielami natomiast transakcje z innymi stronami prezentowane są jako dochody ogółem (total comprehensive income”); Dodatkowo standard wprowadza zmiany nazw elementów sprawozdania.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiana do MSSF 2 „Płatności w formie akcji”	Styczeń 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiana wyjaśnia, że warunkami nabycia uprawnień jest tylko warunek świadczenia usługi oraz warunek związany z wynikami operacyjnymi jednostki. Pozostałe cechy programu płatności w formie akcji nie są uznawane jako warunki nabycia uprawnień. Standard wymaga takiego samego ujęcia anulowania programu przez jednostkę lub inną stronę transakcji.
Zmiany do MSR 32 „Instrumenty finansowe: Prezentacja” i MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Luty 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiany odnoszą się do podejścia księgowego dla niektórych instrumentów finansowych, które charakteryzują się podobieństwem do instrumentów kapitałowych, ale są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe. Zgodnie z nowym Wymogiem Standardu instrumenty finansowe, takie jak instrumenty finansowe z opcją sprzedaży oraz instrumenty, które nakładają na spółkę obowiązek wypłaty udziału w aktywach netto tylko w przypadku likwidacji spółki, po spełnieniu określonych warunków, są prezentowane jako kapitał własny.
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” i MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdanie finansowe”	Maj 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiany pozwalają na zastosowanie jako „domniemany koszt” wartości godziwej, albo wartości bilansowej ustalonej według dotychczasowych zasad rachunkowości dla jednostek zależnych, stowarzyszonych oraz współzależnych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym. Ponadto wyeliminowano definicję <i>metody kosztowej</i> i zastąpiono zasadą rozpoznawania przychodu w związku z otrzymanymi dywidendami w jednostkowym sprawozdaniu finansowym.
Poprawki do MSSF 2008 (zmieniające 20 standardów)	Maj 2008	Większość zmian obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2009	Tak	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie, jak również zmiany terminologiczne i edycyjne.
Zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: Ujawnienie informacji”	Marzec 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009	Tak	Zmiany wprowadzają trzystopniową hierarchię na potrzeby ujawniania wyceny wartości godziwej oraz wymóg zamieszczania dodatkowych ujawnień dotyczących względnej wiarygodności wyceny wartości godziwej. Ponadto zmiany wyjaśniają i rozszerzają istniejące wcześniej wymagania w zakresie ujawnień dotyczących ryzyka płynności.

Powyższe standardy i interpretacje nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Zmiany do publikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie od 1 lipca 2009 roku

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiany do MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”	Styczeń 2008	Dla połączeń jednostek gospodarczych z datą nabycia przypadającą na 1 lipca 2009 lub po tej dacie	Tak	Wprowadzone zmiany zawierają możliwość wyboru ujęcia udziałów mniejszości albo według wartości godziwej albo ich udziału do wartości godziwej zidentyfikowanych aktywów netto, przeszacowanie dotychczas posiadanych w nabytej jednostce udziałów do wartości godziwej z odniesieniem różnicy do rachunku zysków i strat oraz dodatkowe wytyczne dla zastosowania metody nabycia, w tym traktowanie kosztów transakcji jako koszt okresu, w którym został on poniesiony.
Zmiany do MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”	Styczeń 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2009 lub później	Tak	Standard wymaga, aby efekty transakcji z udziałowcami mniejszościowymi były ujmowane bezpośrednio w kapitale, o ile zachowana jest kontrola nad jednostką przez dotychczasową jednostkę dominującą. Standard również uszczegóławia sposób ujęcia w przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną, tzn. wymaga przeszacowania pozostałych udziałów do wartości godziwej i ujęcia różnicy w rachunku zysków i strat.
Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” – „Kryteria uznania za pozycję zabezpieczaną”	Lipiec 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2009 lub później	Tak	Zmiany zawierają wyjaśnienie jak należy w szczególnych okolicznościach stosować zasady określające, czy zabezpieczane ryzyko lub część przepływów pieniężnych spełniają kryteria uznania za pozycję zabezpieczaną. Wprowadzono zakaz wyznaczania inflacji jako możliwego do zabezpieczenia komponentu instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej. Zmiany zabraniają także włączania wartości czasowej do jednostronnie zabezpieczanego ryzyka, gdy opcje traktuje się jako instrument zabezpieczający.
KIMSF 16 „Rachunkowość zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkę zagraniczną”	Lipiec 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera ogólne wytyczne dotyczące określenia, czy istnieje ryzyko zmian kursów walutowych w zakresie waluty funkcjonalnej jednostki zagranicznej i waluty prezentacji na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostki dominującej. Ponadto, KIMSF 16 objaśnia, która jednostka w grupie kapitałowej może wykazać instrument zabezpieczający w ramach zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkę zagraniczną, a w szczególności, czy jednostka dominująca utrzymująca inwestycję netto w jednostkę zagraniczną musi utrzymywać także instrument zabezpieczający. KIMSF 16 objaśnia także, jak jednostka powinna określać kwoty podlegające reklasyfikacji z kapitału własnego do rachunku zysków i strat dla zarówno instrumentu zabezpieczającego, jak i pozycji zabezpieczanej, gdy jednostka zbywa inwestycję.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
KIMSF 17 „Dystrybucja do właścicieli aktywów nie będących środkami pieniężnymi”	Listopad 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 listopada 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie momentu rozpoznania dywidendy, wyceny dywidendy oraz ujęcia różnicy pomiędzy wartością dywidendy a wartością bilansową dystrybuowanych aktywów.
KIMSF 18 „Przeniesienie aktywów od klientów”	Styczeń 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 listopada 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia przeniesienia aktywów od klientów, mianowicie: sytuację, w których spełniona jest definicja aktywa, identyfikację oddzielnie identyfikowalnych usług (świadczonych usług w zamian za przeniesione aktywo), ujęcie przychodu i ujęcie środków pieniężnych uzyskanych od klientów.
KIMSF 15 „Umowy w zakresie sektora nieruchomości”	Lipiec 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera ogólne wytyczne jak należy dokonać oceny umowy o usługi budowlane, aby określić, czy jej skutki powinny być prezentowane w sprawozdaniu finansowym zgodnie z MSR 11 „umowy o usługę budowlaną” czy MSR 18 „Przychody”. Ponadto, KIMSF 15 wskazuje, w którym momencie należy rozpoznać przychód z tytułu wykonania usługi budowlanej.

Powyższe standardy i interpretacje nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do powyższych, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Poprawki do MSSF 2009 (zmieniające 12 standardów)	Kwiecień 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Nie	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie, jak również zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.
Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji”	Czerwiec 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Nie	Zmiany precyzują ujęcie płatności w formie akcji rozliczanych gotówkowo wewnątrz grupy kapitałowej. Zmiany uściślają zakres MSSF 2 oraz regulują łączne stosowanie MSSF 2 oraz innych standardów. Zmiany wprowadzają do standardu zagadnienia uregulowane wcześniej w interpretacjach KIMSF 8 oraz KIMSF 11.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”	Lipiec 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają dodatkowe wyłączenia od dokonywania wyceny aktywów na dzień przejścia na MSSF dla spółek działających w sektorze naftowym i gazowym.
KIMSF 12 „Porozumienia o świadczeniu usług publicznych”	Listopad 2006	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie zastosowania istniejących standardów przez podmioty uczestniczące w umowach koncesji na usługi między sektorem publicznym a prywatnym. KIMSF12 dotyczy umów, w których zlecający kontroluje to, jakie usługi operator dostarczy przy pomocy infrastruktury, komu świadczy te usługi i za jaką cenę.
Zmiany do MSR 32 „Klasyfikacja emisji uprawnień”	Październik 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lutego 2010 lub później	Tak	Zmiany dotyczą rachunkowości emisji uprawnień (uprawnień, opcji, warrantów), denominowanych w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta. Zmiany wymagają, aby, przy spełnieniu określonych warunków, emisja uprawnień była klasyfikowana jako kapitał własny niezależnie od tego, w jakiej walucie ustalona jest cena realizacji uprawnienia.
KIMSF 19 „Regulowanie zobowiązań finansowych przy pomocy instrumentów kapitałowych”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2010 lub później	Nie	Interpretacja ta objaśnia zasady rachunkowości stosowane w sytuacji, gdy w wyniku renegotjacji przez jednostkę warunków jej zadłużenia zobowiązanie zostaje uregulowane poprzez emisję instrumentów kapitałowych skierowaną na wierzyciela. Interpretacja wymaga wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej i rozpoznania zysku lub straty w wysokości różnicy pomiędzy wartością księgową zobowiązania a wartością godziwą instrumentu kapitałowego.
Zmiany do KIMSF 14 „Zaliczki na poczet minimalnych wymogów finansowania”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynające się 1 stycznia 2011 lub później	Nie	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia wcześniejszej wpłaty składek na pokrycie minimalnych wymogów finansowania jako aktywa w jednostce wpłacającej.
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”.	Styczeń 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2010 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają dodatkowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy dotyczące ujawniania informacji wymaganych przez zmiany do MSSF 7 wydane w marcu 2009 w zakresie wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiany do MSR 24 „Transakcje z jednostkami powiązanymi”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2011 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają uproszczenia w zakresie wymagań odnośnie ujawniania informacji przez jednostki powiązane z instytucjami państwowymi oraz doprecyzowują definicję jednostki powiązanej.
MSSF 9 „Instrumenty finansowe”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji: zamortyzowany koszt i wartość godziwą. Podejście MSSF 9 jest oparte na modelu biznesowym stosowanym przez jednostkę do zarządzania aktywami oraz na cechach umownych aktywów finansowych. MSSF 9 wymaga także stosowania jednej metody szacowania wartości aktywów.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę Kapitałową zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Grupę Kapitałową zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Grupa Kapitałowa planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania).

3. Informacje dotyczące segmentów działalności

Podstawowy wzór segmentacji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oparty jest na kryterium grupy klientów – odbiorców produktów i usług oferowanych przez jednostkę dominującą oraz poszczególne spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Każdy segment operacyjny to działalność obejmująca dostarczanie produktów oraz usług, które charakteryzuje podobne ryzyko i dochody - inne niż w pozostałych wyszczególnionych segmentach operacyjnych. Dodatkowo segment operacyjny jest częścią składową jednostki:

- która angażuje się w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody i ponosić koszty (w tym przychody i koszty związane z transakcjami z innymi częściami składowymi tej samej jednostki),
- której wyniki działalności są regularnie przeglądane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w jednostce oraz wykorzystujący te wyniki przy podejmowaniu decyzji o zasobach alokowanych do segmentu i przy ocenie wyników działalności segmentu oraz
- w przypadku której są dostępne oddzielne informacje finansowe.

Przedstawiony poniżej raport segmentacyjny odzwierciedla wewnętrzną strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA i jest zgodny z wewnętrznym systemem sprawozdawczym, tj. sposobem prezentacji danych Zarządowi PKO Banku Polskiego SA, służących do oceny osiągniętych wyników oraz alokacji zasobów.

1. Segment detaliczny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami indywidualnymi, małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz transakcje z klientami rynku mieszkaniowego, a także działalność następujących spółek zależnych: KREDOBANK SA, PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA, PKO Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA, Grupa Inteligo Financial Services SA, Centrum Elektronicznych Usług Platniczych eService SA, Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. oraz Grupa PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.

Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi *private banking*, produkty inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty gospodarcze dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego.

2. Segment korporacyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami korporacyjnymi oraz działalność Grupy Bankowego Funduszu Leasingowego SA.

Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących, oszczędnościowych i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje *sell buy back* i *buy sell back* z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing. W ramach tego segmentu PKO Bank Polski SA zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów.

3. Segment inwestycyjny obejmuje działalność inwestycyjną, działalność maklerską oraz produkty skarbowe w ramach portfela bankowego oraz na rachunek własny, a także działalność Grupy BTK SA oraz PKO Finance AB.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zasady rachunkowości stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w rozdziale 2 niniejszego sprawozdania.

Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze.

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku, a także wybranych aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Jako uzupełniający, Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA stosuje podział geograficzny segmentów. Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prowadzona jest na Ukrainie – poprzez KREDOBANK SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

Okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	
Wynik odsetkowy	5 317 888	640 004	(906 710)	5 051 182
Wynik prowizyjny	2 264 921	222 898	95 184	2 583 003
Wynik pozostały	582 003	159 345	492 305	1 233 653
Wynik na operacjach finansowych	(3 537)	4 412	57 375	58 250
Wynik z pozycji wymiany	375 289	134 165	399 685	909 139
Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 381	5 381
Wynik z pozostałej działalności operacyjnej	184 251	46 768	29 864	260 883
Przychody / koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 000	(26 000)	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	(1 277 937)	(393 518)	(9 620)	(1 681 075)
Koszty działania	(3 907 326)	(248 760)	(87 749)	(4 243 835)
Amortyzacja	(429 785)	(32 857)	(6 510)	(469 152)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	342
Wynik segmentu (brutto)	2 979 549	379 969	(416 590)	2 943 270
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(631 486)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	-	-	-	6 246
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	2 979 549	379 969	(416 590)	2 305 538

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	
Aktywa	96 456 291	36 404 476	23 617 918	156 478 685
Zobowiązania	100 521 932	28 401 054	7 119 829	136 042 815

Okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny	
Wynik odsetkowy	5 563 243	419 247	144 825	6 127 315
Wynik prowizyjny	2 119 328	198 448	94 033	2 411 809
Wynik pozostały	781 871	171 797	(104 372)	849 296
Wynik na operacjach finansowych	(6 400)	(13 794)	(145 489)	(165 683)
Wynik z pozycji wymiany	508 816	176 112	16 397	701 325
Przychody z tytułu dywidend	-	-	21 956	21 956
Wynik z pozostałej działalności operacyjnej	253 455	35 479	2 764	291 698
Przychody / koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 000	(26 000)	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	(806 103)	(309 389)	(14 904)	(1 130 396)
Koszty działania	(3 906 530)	(283 317)	(106 428)	(4 296 275)
Amortyzacja	(387 302)	(34 417)	(8 185)	(429 904)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	15 594
Wynik segmentu (brutto)	3 751 809	196 786	13 154	3 977 343
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(838 156)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	-	-	-	18 513
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 751 809	196 786	13 154	3 120 674

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny	
Aktywa	87 212 981	32 366 023	15 056 982	134 635 986
Zobowiązania	89 980 263	21 918 299	8 739 408	120 637 970

Segmenty geograficzne

Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prowadzona jest na Ukrainie – poprzez KREDOBANK SA oraz Spółkę UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

Okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	Działalność kontynuowana		
	Polska	Ukraina	Razem
Wynik odsetkowy	4 895 843	155 339	5 051 182
Wynik prowizyjny	2 541 340	41 663	2 583 003
Wynik pozostały	1 230 958	2 695	1 233 653
Koszty działania	(4 115 772)	(128 063)	(4 243 835)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	(1 403 911)	(277 164)	(1 681 075)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	342
Wynik segmentu (brutto)	3 148 458	(205 530)	2 943 270
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(631 486)
Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	6 246
Zysk (strata) netto	3 148 458	(205 530)	2 305 538
Aktywa segmentu	154 555 349	1 923 336	156 478 685
Zobowiązania segmentu	134 726 841	1 315 974	136 042 815

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Polska	Ukraina	Razem
Wynik odsetkowy	5 983 870	143 445	6 127 315
Wynik prowizyjny	2 368 449	43 360	2 411 809
Wynik pozostały	852 750	(3 454)	849 296
Koszty działania	(4 153 602)	(142 673)	(4 296 275)
Wynik z tytułu odpisów na utratę wartości	(866 457)	(263 939)	(1 130 396)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	15 594
Wynik segmentu (brutto)	4 185 010	(223 261)	3 977 343
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(838 156)
Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	18 513
Zysk/strata netto przypadający na jednostkę dominującą	4 185 010	(223 261)	3 120 674
Aktywa segmentu	132 777 717	1 858 269	134 635 986
Zobowiązania segmentu	119 220 032	1 417 938	120 637 970

4. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2009	2008
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom ¹⁾	7 562 344	7 776 107
Przychody z tytułu instrumentów finansowych zabezpieczających	403 899	-
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	403 112	444 426
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych ¹⁾	393 530	345 130
Przychody z tytułu lokat w innych bankach ¹⁾	159 262	388 768
Przychody z tytułu papierów przeznaczonych do obrotu	97 207	64 046
Pozostałe ¹⁾	11 976	15 304
Razem	9 031 330	9 033 781

W pozycji „Przychody z tytułu instrumentów finansowych zabezpieczających” Grupa Kapitałowa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę Kapitałową relacji zabezpieczających został zamieszczony w Nocie 21 „Instrumenty pochodne zabezpieczające”.

Koszty z tytułu odsetek

	2009	2008
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów ²⁾	(3 730 154)	(2 655 044)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych ²⁾	(119 319)	(131 721)
Koszty z tytułu depozytów innych banków ²⁾	(47 470)	(49 465)
Inne	(83 205)	(70 236)
Razem	(3 980 148)	(2 906 466)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku łączna kwota przychodów odsetkowych obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła ¹⁾ 8 127 112 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku: 8 525 309 tysięcy złotych). W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku kwota kosztów odsetkowych obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła ²⁾ (3 906 462) tysięcy złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku kwota ta wyniosła (2 836 425) tysięcy złotych.

¹⁾ stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ¹⁾

²⁾ stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ²⁾ powiększoną o koszty premii dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży stanowiących element pozycji „Inne”, w kwocie (9 519) tysięcy złotych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku oraz (195) tysięcy złotych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku.

Zyski i straty netto dotyczące aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2009	2008
Zyski i straty dotyczące aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	6 506 185	7 457 576
Przychody z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych klientom	7 562 344	7 776 107
Przychody z tytułu odsetek od lokat w innych bankach	159 262	388 768
Przychody z prowizji i opłat od udzielonych kredytów i pożyczek	367 955	315 641
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(1 554 276)	(1 018 075)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności leasingu finansowego	(29 100)	(4 865)
Straty dotyczące zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(3 896 943)	(2 836 230)
Koszty z tytułu odsetek od zobowiązań wobec klientów	(3 730 154)	(2 655 044)
Koszty z tytułu odsetek od depozytów innych banków	(47 470)	(49 465)
Koszty z tytułu odsetek od emisji papierów dłużnych	(119 319)	(131 721)
Wynik netto	2 609 242	4 621 346

5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2009	2008
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	367 955	315 641
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	367 955	315 641
Pozostałe prowizje	2 965 738	2 828 063
Z tytułu kart płatniczych	932 319	851 370
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	872 534	805 449
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	310 366	448 071
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	327 312	225 063
Z tytułu operacji kasowych	189 221	188 345
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	53 300	43 845
Z tytułu masowych operacji zagranicznych	41 524	41 181
Z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków wartościowych	21 664	21 738
Inne*	217 498	203 001
Z tytułu usług powierniczych	1 654	1 056
Razem	3 335 347	3 144 760

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. prowizje: za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, sprzedaży obligacji, z tytułu *home banking* oraz z tytułu opłat manipulacyjnych i podobnych operacji.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2009	2008
Z tytułu kart płatniczych	(334 400)	(309 766)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(152 428)	(144 847)
Z tytułu ubezpieczeń kredytów	(92 937)	(94 140)
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(48 651)	(63 645)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne innych banków	(6 734)	(8 118)
Z tytułu prowizji zapłaconych PUP	(4 399)	(5 240)
Inne*	(112 795)	(107 195)
Razem	(752 344)	(732 951)

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez DM na rzecz GPW i KDPW, koszty poniesione w obrocie dewizowym, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych.

6. Przychody z tytułu dywidend

	2009	2008
Przychody z tytułu dywidend od emitentów:		
Papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	5 351	21 905
Papierów zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu	30	51
Razem	5 381	21 956

7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2009	2008
Instrumenty pochodne ¹⁾	33 380	(120 800)
Instrumenty dłużne	24 193	(36 254)
Instrumenty kapitałowe	1 946	(5 716)
Pozostałe ¹⁾	1 353	73
Razem	60 872	(162 697)

W wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej w pozycji „Instrumenty pochodne” rozpoznano część nieefektywną zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości (435) tysięcy złotych.

2009	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	11 951 118	(11 902 515)	48 603
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	78 394	(66 125)	12 269
Razem	12 029 512	(11 968 640)	60 872

2008	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	11 168 674	(11 294 599)	(125 925)
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	162 863	(199 635)	(36 772)
Razem	11 331 537	(11 494 234)	(162 697)

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenionych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku wyniosła 34 733* tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008: (120 727) tysięcy złotych).

8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

	2009	2008
Kwota zysku ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	25 302	12 049
Kwota ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	25 302	12 049
Kwota zysku usunięta z innych całkowitych dochodów	10 836	2 836
Kwota straty usunięta z innych całkowitych dochodów	(13 458)	(5 822)
Kwota usunięta z innych całkowitych dochodów	(2 622)	(2 986)
Razem	22 680	9 063

¹⁾ stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ¹⁾

9. Wynik z pozycji wymiany

	2009	2008
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 712 617	(2 245 016)
Różnice kursowe z operacji wymiany	(1 803 478)	2 946 341
Razem	909 139	701 325

10. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2009	2008
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	326 105	213 073
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	20 084	31 150
Przychody uboczne	21 614	25 162
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	67 224	15 065
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	32 390	14 228
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	512	13 171
Inne*	117 020	210 576
Razem	584 949	522 425

*Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: rozwiązanie rezerw (np.: na koszty serwisu sprzętu komputerowego i oprogramowania, koszty usług biurowych), przychody z tytułu sprzedaży OSW Pegaz.

	2009	2008
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(179 385)	(81 114)
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(60 268)	(28 321)
Koszty uboczne Banku	(5 004)	(5 570)
Koszty przekazanych darowizn	(3 648)	(5 245)
Koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego	(62)	(426)
Inne*	(75 699)	(110 051)
Razem	(324 066)	(230 727)

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: koszty zastępstwa procesowego zapłacone przez bank oraz koszty z tytułu wypłaconych zaliczek komorniczych.

11. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Zwiększenia			Zmniejszenia				Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	25 691	14 240	28	7 025	10 948	414	-	21 572	(3 292)
wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały (nienotowane na giełdach)	19 932	14 240	3	3 658	10 948	414	-	19 155	(3 292)
instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	5 759	-	25	3 367	-	-	-	2 417	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 945 987	3 896 001	-	534 587	2 312 625	27 459	3 084	3 964 233	(1 583 376)
Sektor niefinansowy	2 792 220	3 809 446	-	502 810	2 246 973	27 233	92	3 824 558	(1 562 473)
kredyty konsumpcyjne	715 653	1 399 530	-	169 786	580 486	2 290	-	1 362 621	(819 044)
kredyty mieszkaniowe	535 713	590 322	-	45 604	339 769	5 902	-	734 760	(250 553)
kredyty gospodarcze	1 540 854	1 819 594	-	287 420	1 326 718	19 041	92	1 727 177	(492 876)
Sektor finansowy	85 636	24 101	-	31 776	30 324	226	1 054	46 357	6 223
należności od banków	28 111	52	-	-	-	-	1 054	27 109	(52)
kredyty gospodarcze	57 525	24 049	-	31 776	30 324	226	-	19 248	6 275
Sektor budżetowy	23 471	2 103	-	1	4 077	-	-	21 496	1 974
kredyty gospodarcze	23 471	2 103	-	1	4 077	-	-	21 496	1 974
Należności z tytułu leasingu finansowego	44 660	60 351	-	-	31 251	-	1 938	71 822	(29 100)
Rzeczowe aktywa trwałe	2 035	654	50	-	815	-	68	1 856	161
Wartości niematerialne	91 733	3 402	-	-	-	-	-	95 135	(3 402)
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	4 360	3 876	-	-	-	-	3 208	5 028	(3 876)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	1 680	-	-	-	-	-	1 680	(1 680)
Pozostałe, w tym	219 549	227 691	79 147	13 939	142 081	412	10 912	359 043	(85 610)
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	87 602	172 594	-	3 330	135 949	504	564	119 849	(36 645)
Razem	3 289 355	4 147 544	79 225	555 551	2 466 469	28 285	17 272	4 448 547	(1 681 075)

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Zwiększenia			Zmniejszenia				Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utruty w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	26 849	11 486	51	2 470	9 272	880	73	25 691	(2 214)
wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały (nienotowane na giełdach)	18 620	11 486	51	-	9 272	880	73	19 932	(2 214)
instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	8 229	-	-	2 470	-	-	-	5 759	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 415 879	1 890 219	33 095	473 856	867 279	52 071	-	2 945 987	(1 022 940)
Sektor niefinansowy	2 296 320	1 872 417	5 028	473 856	857 863	49 826	-	2 792 220	(1 014 554)
kredyty konsumpcyjne	654 328	872 143	-	358 173	448 722	3 923	-	715 653	(423 421)
kredyty mieszkaniowe	493 525	267 288	-	49 088	167 433	8 579	-	535 713	(99 855)
kredyty gospodarcze	1 148 467	732 986	5 028	66 595	241 708	37 324	-	1 540 854	(491 278)
Sektor finansowy	50 580	11 610	28 067	-	2 376	2 245	-	85 636	(9 234)
należności od banków	276	-	28 067	-	232	-	-	28 111	232
kredyty gospodarcze	50 304	11 610	-	-	2 144	2 245	-	57 525	(9 466)
Sektor budżetowy	29 184	1 327	-	-	7 040	-	-	23 471	5 713
kredyty gospodarcze	29 184	1 327	-	-	7 040	-	-	23 471	5 713
Należności z tytułu leasingu finansowego	39 795	4 865	-	-	-	-	-	44 660	(4 865)
Rzeczowe aktywa trwałe	3 053	532	-	477	1 073	-	-	2 035	541
Wartości niematerialne	15 373	76 360	-	-	-	-	-	91 733	(76 360)
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	64 814	1 152	-	38	61 568	-	-	4 360	60 416
Pozostałe, w tym	138 861	178 434	2 623	604	88 595	2 641	8 529	219 549	(89 839)
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	35 621	137 753	2 148	317	87 432	126	45	87 602	(50 321)
Razem	2 664 829	2 158 183	35 769	477 445	1 027 787	55 592	8 602	3 289 355	(1 130 396)

* wartość 28 087 tysięcy złotych dotyczy odpisów aktualizujących na należności banku zagranicznego. Wynik z tytułu odpisu został ujęty w innych pozycjach rachunku zysków i strat, tj. „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

12. Ogólne koszty administracyjne

	2009	2008
Świadczenia pracownicze	(2 307 514)	(2 429 394)
Koszty rzeczowe	(1 351 208)	(1 356 437)
Amortyzacja	(469 152)	(429 904)
Podatki i opłaty	(66 338)	(63 803)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(49 623)	(16 737)
Razem	(4 243 835)	(4 296 275)

Koszty wynagrodzeń/Świadczenia pracownicze

	2009	2008
Wynagrodzenia	(1 943 269)	(2 023 863)
Ubezpieczenia, w tym	(301 263)	(304 878)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe*	(241 784)	(241 251)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(62 982)	(100 653)
Razem	(2 307 514)	(2 429 394)

*Poniesione przez Grupę całkowite koszty z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych

13. Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych

Nazwa jednostki	2009	2008
Podmioty współzależne		
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	248	414
Grupa Kapitałowa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	(7 690)	(4)
Podmioty stowarzyszone		
Bank Pocztowy SA	2 597	11 327
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	1 680	3 827
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	94	41
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	3 413	(11)
Razem	342	15 594

Dodatkowe informacje dotyczące podmiotów współzależnych i stowarzyszonych zawarte są w Nocie 1 „Informacje ogólne” i w Nocie 49 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

14. Podatek dochodowy

	2009	2008
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(817 478)	(1 001 835)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	185 992	163 679
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(631 486)	(838 156)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(21 690)	(12 735)
Razem	(653 176)	(850 891)

	2009	2008
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	2 943 270	3 977 343
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2008: 19%)	(559 221)	(755 695)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	13 183	(2 338)
Wpływ trwałych różnic kursowych pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(71 965)	(84 280)
Wpływ utworzenia odpisu aktualizującego niestanowiącego kosztów podatkowych (KREDOBANK)	(12 848)	(67 659)
Wpływ utworzenia /rozwiązania rezerwy oraz aktualizacji wartości, niestanowiących kosztów/przychodów podatkowych	(30 453)	(56 084)
Wpływ pozostałych kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	(43 185)	33 164
Wpływ przychodów z tytułu dywidend	20 525	21 140
Wpływ innych przychodów wolnych od opodatkowania	17 098	2 330
Wpływ pozostałych różnic trwałych	(23 102)	(17 171)
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	(19 878)	(1 196)
Rozliczenie straty podatkowej	6 395	5 353
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(631 486)	(838 156)
Efektywna stopa podatkowa	21,46%	21,07%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	185 992	163 679
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat, w tym:	(817 478)	(1 001 835)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2008: 19%)	(817 471)	(1 001 824)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych*	(7)	(11)

* Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 w KREDOBANKU SA nie występuje obciążenie z tytułu bieżącego podatku dochodowego.

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2009	31.12.2008
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	7 184	6 649
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	181 893	472 228

Spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów skarbowych. Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2009 rok następuje w ustawowym terminie tj. 31 marca 2010 roku.

Władze podatkowe mogą kontrolować prawidłowość rozliczeń z tytułu podatków w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia deklaracji podatkowej.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
	31.12.2009	31.12.2008	2009	2008
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	88 454	100 892	12 438	(948)
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	238 446	258 759	20 313	19 068
Odsetki od papierów wartościowych	37 713	44 113	6 400	(15 987)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	40 935	-	-	-
odniesiona na wynik	12 957	-	(12 957)	-
odniesiona na inne dochody całkowite	27 978	-	-	-
Wycena papierów wartościowych, w tym:	-	11 486	-	-
odniesiona na wynik	-	6 365	6 365	(5 660)
odniesiona na inne dochody całkowite	-	5 121	-	-
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego	233 516	196 000	(37 516)	(62 074)
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych, w tym:	23 190	34 612	-	-
odniesiona na wynik	22 940	23 662	722	(16 280)
odniesiona na inne dochody całkowite	250	10 950	-	-
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	662 254	645 862	-	-
odniesiona na wynik	634 026	629 791	(4 235)	(81 881)
odniesiona na inne dochody całkowite	28 228	16 071	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań	326 419	223 004	103 415	84 752
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	17 410	77 734	-	-
odniesiona na wynik	17 410	77 734	(60 324)	15 403
odniesiona na inne dochody całkowite	-	-	-	-
Wycena papierów wartościowych, w tym:	15 090	27 825	-	-
odniesiona na wynik	11 272	14 759	(3 487)	(7 306)
odniesiona na inne dochody całkowite	3 818	13 066	-	-
Rezerwa na świadczenia pracownicze	110 171	110 037	134	21 163
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	236 494	159 789	76 705	80 596
Korekta wyceny ESP	191 507	166 449	25 058	16 950
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych, w tym:	147 847	99 676	-	-
odniesiona na wynik	148 044	99 318	48 726	34 002
odniesiona na inne dochody całkowite	(197)	358	-	-
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	1 044 938	864 514	-	-
odniesione na wynik	1 041 317	851 090	190 227	245 560
odniesione na inne dochody całkowite	3 621	13 424	-	-
Łączny efekt różnic przejściowych, w tym:	382 684	218 652	-	-
odniesiony na wynik	407 291	221 299	-	-
odniesiony na inne dochody całkowite	(24 607)	(2 647)	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	403 218	239 237	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	20 534	20 585	-	-
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	185 992	163 679

Na dzień 31 grudnia 2009 roku pozostała do rozliczenia strata podatkowa w spółkach Grupy Kapitałowej wynosi 306 943 tysięcy złotych.

W aktywie z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31 grudnia 2009 roku uwzględniono wartości dotyczących poniesionych strat podatkowych w kwocie 290 493 tysięcy złotych.

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk lub stratę przypadającą na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku lub straty, która na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	2009	2008
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	2 305 538	3 120 674
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)*	1 121 562	1 090 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	2,06	2,86

*W związku z emisją akcji oraz zgodnie z wymogiem MSR 33 „Zysk przypadający na jedną akcję”, przeliczono średnią ważoną liczbę akcji zwykłych w okresie dla danych porównawczych

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadającego na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozważających potencjalnych akcji zwykłych.

Zarówno w 2009 roku jak i w 2008 roku nie występowały instrumenty rozważające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

16. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Bank nie ujmuje dywidend zadeklarowanych po zakończeniu okresu sprawozdawczego jako zobowiązań występujących na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank nie podjął decyzji w sprawie wypłaty dywidendy. Zgodnie z polityką Banku w zakresie wypłaty dywidendy, Zarząd Banku zgłaszając propozycję wypłaty dywidendy, będzie kierował się koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynnika wypłacalności oraz kapitału niezbędnego do rozwoju Banku, w kwocie 40% jednostkowego zysku netto Banku za dany rok kalendarzowy.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA w dniu 28 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 3 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok na wypłatę dywidendy dla PKO Banku Polskiego SA w kwocie 78 750 tysięcy złotych oraz dla udziałowców mniejszościowych w kwocie 26 250 tysięcy złotych.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA w dniu 30 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 3 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok w kwocie 9 959 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla PKO Banku Polskiego SA.

Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników Fort Mokotów Sp. z o.o. w dniu 30 marca 2009 roku podjęło uchwałę nr 17 w sprawie wypłacenia z kapitału zapasowego (utworzonego wyłącznie z zysków osiągniętych w latach poprzednich) dywidendy dla PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółki zależnej od

PKO Banku Polskiego SA w kwocie 5 100 tysięcy złotych oraz dla drugiego udziałowca w kwocie 4 900 tysięcy złotych.

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Fort Mokotów Sp. z o.o. w dniu 18 czerwca 2009 roku podjęło uchwałę nr 5 w sprawie wypłacenia z kapitału zapasowego (utworzonego wyłącznie z zysków osiągniętych w latach poprzednich) dywidendy dla PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółki zależnej od PKO Banku Polskiego SA w kwocie 1 530 tysięcy złotych oraz dla drugiego udziałowca w kwocie 1 470 tysięcy złotych.

17. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2009	31.12.2008
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 625 073	3 419 832
Gotówka	2 463 763	2 415 016
Inne środki	5 514	2 044
Razem	7 094 350	5 836 892

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego. Bank musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli. Na dzień 31 grudnia 2009 roku oprocentowanie to wynosiło 3,375%.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły ograniczenia w dysponowaniu środkami.

18. Należności od banków

	31.12.2009	31.12.2008
Lokaty w innych bankach	1 160 377	2 106 309
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	105 427	603 200
Rachunki bieżące	617 388	383 847
Udzielone kredyty i pożyczki	161 378	290 475
Środki pieniężne w drodze	5 594	7 879
Razem	2 050 164	3 391 710
Odpis z tytułu utraty wartości należności	(27 109)	(28 111)
w tym odpis na należność od banku zagranicznego	(27 013)	(28 067)
Razem netto	2 023 055	3 363 599

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało szerzej opisane w Nocie 54 „Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi.”

19. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2009	31.12.2008
emitowane przez pozostałe banki	1 799	-
emitowane przez Skarb Państwa	2 198 840	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 208	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	10 108	4 623
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 212 955	1 496 147

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz za dzień 31 grudnia 2008 roku według wartości bilansowej (wartości nominalne w terminach kontraktowej zapadalności, odsetki, premie, dyskonto w przedziale do 1 miesiąca)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	110 901	690 037	723 135	542 016	136 758	2 202 847
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	-	1 799	1 799
emitowane przez Skarb Państwa	110 901	688 004	722 960	542 016	134 959	2 198 840
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	2 033	175	-	-	2 208
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	10 108	-	-	-	-	10 108
Razem	121 009	690 037	723 135	542 016	136 758	2 212 955

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2009 roku w PLN wynosiła 4,57%. Na dzień 31 grudnia 2009 roku w portfelu nie było papierów skarbowych denominowanych w walutach obcych.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2009 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

• bony skarbowe	397 600	• obligacje BGK	1 799
• obligacje skarbowe	1 840 020	• obligacje komunalne	2 176

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	184 104	107 913	1 044 291	136 930	18 286	1 491 524
emitowane przez Skarb Państwa	184 104	107 913	1 044 165	136 930	18 286	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	126	-	-	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	4 623	-	-	-	-	4 623
Razem	188 727	107 913	1 044 291	136 930	18 286	1 496 147

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2008 roku w PLN wynosiła 5,70%, w EUR wynosiła 3,80%. Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2008 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

• bony skarbowe	797 400
• obligacje skarbowe	701 495
• obligacje w EUR	18 776
• obligacje komunalne	124

20. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę Kapitałową

W ramach swojej działalności Bank i inne spółki Grupy Kapitałowej wykorzystują różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa posiadała następujące instrumenty pochodne:

	31.12.2009		31.12.2008	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	352 261	25 312	-	-
Pozostałe instrumenty pochodne	1 676 861	1 519 058	3 597 670	6 150 337
Razem	2 029 122	1 544 370	3 597 670	6 150 337

Rodzaj kontraktu	31.12.2009		31.12.2008	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	1 306 906	1 296 136	2 599 375	2 554 343
FRA	7 613	8 298	128 673	124 489
FX Swap	90 056	27 181	22 350	359 114
CIRS	402 221	33 699	56 289	2 391 272
Forward	24 167	49 349	204 356	135 645
Opcje	198 159	127 847	574 434	585 414
Inne	-	1 860	12 193	60
Razem	2 029 122	1 544 370	3 597 670	6 150 337

Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Grupy Kapitałowej są: IRS, FRA, FX Swap, CIRS, Forward. Pozostałe spółki zależne Grupy Kapitałowej mogą zawierać transakcje instrumentami pochodnymi wyłącznie w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z działalności podstawowej danej spółki (portfel bankowy).

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2009 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
Swap walutowy	12 955 378	2 381 565	41 597	-	-	15 378 540	27 181	90 056
Zakup walut	6 514 969	1 188 651	21 056	-	-	7 724 676	-	-
Sprzedaż walut	6 440 409	1 192 914	20 541	-	-	7 653 864	-	-
Forward walutowy	1 711 582	1 707 652	2 532 286	36 321	-	5 987 841	49 349	24 167
Zakup walut	852 500	852 621	1 245 800	17 769	-	2 968 690	-	-
Sprzedaż walut	859 082	855 031	1 286 486	18 552	-	3 019 151	-	-
Opcje	1 598 363	4 075 651	3 958 544	222 614	-	9 855 172	127 847	198 159
Zakup	806 041	2 052 047	2 009 861	119 346	-	4 987 295	-	-
Sprzedaż	792 322	2 023 604	1 948 683	103 268	-	4 867 877	-	-
Cross Currency IRS	-	-	3 691 407	25 419 357	6 671 259	35 782 023	33 699	402 221
Zakup	-	-	1 852 643	12 742 333	3 335 244	17 930 220	-	-
Sprzedaż	-	-	1 838 764	12 677 024	3 336 015	17 851 803	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	23 447 426	24 392 100	65 679 342	97 732 042	17 146 818	228 397 728	1 296 136	1 306 906
Zakup	11 723 713	12 196 050	32 839 671	48 866 021	8 573 409	114 198 864	-	-
Sprzedaż	11 723 713	12 196 050	32 839 671	48 866 021	8 573 409	114 198 864	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	4 334 000	20 484 000	12 300 000	-	-	37 118 000	8 298	7 613
Zakup	1 750 000	14 834 000	6 250 000	-	-	22 834 000	-	-
Sprzedaż	2 584 000	5 650 000	6 050 000	-	-	14 284 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Inne (w tym na indeks giełdowy)	2 493 314	5 908	6 929	400 000	-	2 906 151	1 860	-
Zakup	1 246 657	1 840	858	200 000	-	1 449 355	-	-
Sprzedaż	1 246 657	4 068	6 071	200 000	-	1 456 796	-	-
Razem instrumenty pochodne	46 540 063	53 046 876	88 210 105	123 810 334	23 818 077	335 425 455	1 544 370	2 029 122

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2008 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
Swap walutowy	8 412 022	5 912 134	-	-	-	14 324 156	359 114	22 350
Zakup walut	4 119 551	2 881 423	-	-	-	7 000 974	-	-
Sprzedaż walut	4 292 471	3 030 711	-	-	-	7 323 182	-	-
Forward walutowy	2 169 940	1 461 216	2 257 988	71 982	-	5 961 126	135 645	204 356
Zakup walut	1 092 233	722 149	1 158 628	38 634	-	3 011 644	-	-
Sprzedaż walut	1 077 707	739 067	1 099 360	33 348	-	2 949 482	-	-
Opcje	2 700 929	3 127 560	9 114 775	2 787 136	-	17 730 400	585 414	574 434
Zakup	1 341 215	1 584 392	4 592 486	1 395 541	-	8 913 634	-	-
Sprzedaż	1 359 714	1 543 168	4 522 289	1 391 595	-	8 816 766	-	-
Cross Currency IRS	-	514 182	2 757 368	23 967 698	7 884 073	35 123 321	2 391 272	56 289
Zakup	-	234 032	1 312 617	11 206 796	3 660 398	16 413 843	-	-
Sprzedaż	-	280 150	1 444 751	12 760 902	4 223 675	18 709 478	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	14 720 690	21 432 000	81 076 130	147 666 718	17 983 432	282 878 970	2 554 343	2 599 375
Zakup	7 360 345	10 716 000	40 538 065	73 833 359	8 991 716	141 439 485	-	-
Sprzedaż	7 360 345	10 716 000	40 538 065	73 833 359	8 991 716	141 439 485	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	16 326 000	17 354 000	31 410 000	2 300 000	-	67 390 000	124 489	128 673
Zakup	7 790 000	9 300 000	15 400 000	1 150 000	-	33 640 000	-	-
Sprzedaż	8 536 000	8 054 000	16 010 000	1 150 000	-	33 750 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Kredytowe transakcje pochodne (CDS)	-	-	-	207 326	-	207 326	-	11 624
Zakup	-	-	-	207 326	-	207 326	-	-
Inne (w tym na indeks giełdowy)	-	12 962	155	-	-	13 117	60	569
Zakup	-	12 158	6	-	-	12 164	-	-
Sprzedaż	-	804	149	-	-	953	-	-
Razem instrumenty pochodne	44 329 581	49 814 054	126 616 416	177 000 860	25 867 505	423 628 416	6 150 337	3 597 670

21. Instrumenty pochodne zabezpieczające

Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2009 roku stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

1. zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
2. zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Grupa Kapitałowa obejmowała rachunkowością zabezpieczeń transakcje CIRS sukcesywnie począwszy od 1 kwietnia 2009 roku. w dacie resetu instrumentów basis swap, tj. w dacie ponownego ustalenia nominału nogi PLN po bieżącym kursie, a stanowiących jednocześnie datę początku nowego okresu odsetkowego CIRS (w tym dniu następuje również płatność odsetek oraz różnic kursowych z tytułu rewaluacji nominału).

Charakterystykę stosowanych przez Grupę Kapitałową zabezpieczeń zmienności przepływów pieniężnych prezentuje poniższa tabela:

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne denominowane w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje CIRS, w których Grupa Kapitałowa płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.	Transakcje IRS, w których Grupa Kapitałowa płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF. 2) Portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia).	Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

Data ustanowienia powiązania zabezpieczającego Począwszy od 1 kwietnia 2009 roku., stopniowo w datach resetów CIRS desygnowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Maj - grudzień 2009

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe Styczeń 2010 - styczeń 2017 Styczeń 2010 – grudzień 2012

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa		
	Aktywa	Zobowiązania	RAZEM
Interest Rate Swaps	7 610	93	7 517
Cross Interest Rate Swaps	344 651	25 219	319 432
Razem	352 261	25 312	326 949

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Typ instrumentu:	Wartość nominalna					
	Do 6 miesięcy	6 – 12 miesięcy	1 – 2 lata	2 – 5 lat	Powyżej 5 lat	RAZEM
IRS w tys. PLN	260 000	140 000	-	30 000	-	430 000
CIRS						
w tys. PLN	418 155	1 115 740	1 666 295	9 022 190	3 314 055	15 536 435
w tys. CHF	150 000	400 000	600 000	3 250 000	1 200 000	5 600 000
Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych						31 .12.2009
Inne dochody całkowite na początek okresu						-
Zyski/ straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie						636 166
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat:						(488 912)
Inne dochody całkowite na koniec okresu (brutto)						147 254
Efekt podatkowy						(27 978)
Inne dochody całkowite na koniec okresu (netto)						119 276
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat						(435)

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń.

22. Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe	12 360 690	4 555 544
emitowane przez Skarb Państwa	5 362 314	4 373 621
emitowane przez banki centralne	6 994 218	-
emitowane przez pozostałe banki	-	172 876
emitowane przez podmioty niefinansowe	4 158	9 047
Razem	12 360 690	4 555 544

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku portfel papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmował:

Według wartości nominalnej	31.12.2009	Waluta	31.12.2008	Waluta
w jednostce dominującej:				
bony pieniężne NBP	7 000 000	tysiący złotych	-	tysiący złotych
bony skarbowe	4 634 410	tysiący złotych	2 100 000	tysiący złotych
obligacje skarbowe	766 000	tysiący złotych	2 255 500	tysiący złotych
obligacje USD	-	tysiący złotych	118 472	tysiący złotych
w tym emitowane przez banki	-	tysiący złotych	118 472	tysiący złotych
obligacje EUR	-	tysiący złotych	95 965	tysiący złotych
w jednostkach zależnych:				
obligacje pozostałych podmiotów	22 595	tysiący hrywien	33 589	tysiący hrywien

Średnia rentowność dla dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu pozostałych instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosiła w PLN 4,16%, zaś na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła w PLN 5,65%.

Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wg terminów zapadalności według wartości bilansowej

(wartości nominalne w terminach kontraktowej zapadalności; odsetki, premie, dyskonto w przedziale do 1 miesiąca)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	7 463 292	2 193 104	2 704 114	-	180	12 360 690
emitowane przez banki centralne	6 994 218	-	-	-	-	6 994 218
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	3 978	-	180	4 158
emitowane przez Skarb Państwa	469 074	2 193 104	2 700 136	-	-	5 362 314
Razem	7 463 292	2 193 104	2 704 114	-	180	12 360 690

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	997 473	99 355	2 425 146	1 010 540	23 030	4 555 544
emitowane przez Skarb Państwa	997 473	99 355	2 425 146	851 647	-	4 373 621
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	150 190	22 686	172 876
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	8 703	344	9 047
Razem	997 473	99 355	2 425 146	1 010 540	23 030	4 555 544

23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone		
Należności wyceniane według metody grupowej (IBNR)	108 645 118	97 203 517
Należności wyceniane według metody zindywidualizowanej	5 828 438	2 220 283
Należności wyceniane według metody portfelowej	3 677 449	2 205 414
Należności z tytułu leasingu finansowego	2 358 704	2 396 553
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	120 509 709	104 025 767
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	(1 951 888)	(1 398 065)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	(1 319 935)	(758 070)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki grupowej utraty wartości (IBNR)	(593 479)	(717 081)
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(71 822)	(44 660)
Odpisy - razem	(3 937 124)	(2 917 876)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	116 572 585	101 107 891

Ryzyko związane z kredytami i pożyczkami zostało szerzej opisane w Nocie 54 „Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi.”

Umowy leasingu finansowego i leasingu operacyjnego

Leasing finansowy – leasingodawca

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółki z Grupy Bankowego Funduszu Leasingowego SA.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych dla umów leasingu finansowego wynosiła:

na dzień 31 grudnia 2009 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	988 988	841 443	147 545
od 1 roku do 5 lat	1 645 608	1 451 404	194 204
powyżej 5 lat	118 595	65 857	52 738
Razem brutto	2 753 191	2 358 704	394 487
Odpisy z tytułu utraty wartości	(71 822)	(71 822)	-
Razem netto	2 681 369	2 286 882	394 487

Inwestycja leasingowa netto

Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	2 358 704
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	926

na dzień 31 grudnia 2008 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	923 231	762 597	160 634
od 1 roku do 5 lat	1 650 145	1 425 035	225 110
powyżej 5 lat	265 728	208 921	56 807
Razem brutto	2 839 104	2 396 553	442 551
Odpisy z tytułu utraty wartości	(44 660)	(44 660)	-
Razem netto	2 794 444	2 351 893	442 551
Inwestycja leasingowa netto			
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych			2 396 553
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy			2 341

Leasing operacyjny – leasingobiorca

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu. Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane w ramach normalnej działalności operacyjnej.

Bank ponosi płatności z tytułu leasingu samochodów oraz z tytułu najmu lokali. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę.

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2009	31.12.2008
Dla okresu:		
do 1 roku	93 898	91 899
od 1 roku do 5 lat	158 879	149 484
powyżej 5 lat	50 829	49 496
Razem	303 606	290 879

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku wyniosły 104 367 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku 88 496 tysięcy złotych).

Leasing operacyjny – leasingodawca

Na dzień sporządzenia sprawozdania przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2009	31.12.2008
Dla okresu:		
do 1 roku	5 069	1 967
od 1 roku do 5 lat	8 334	4 239
powyżej 5 lat	7 759	20 838
Razem	21 162	27 044

Do umów leasingu operacyjnego, gdzie Grupa Kapitałowa jest leasingodawcą, przeciętny okres trwania umowy wynosi z reguły 36 miesięcy. Leasingobiorca ponosi koszty serwisu oraz ubezpieczeń.

Na dzień sporządzenia sprawozdania aktywa oddane w leasing na podstawie leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Środki transportu	2009	2008
Wartość brutto na początek okresu	20 274	21 088
Zmiany w okresie	(5 291)	(814)
Wartość brutto na koniec okresu	14 983	20 274
Umorzenie na początek okresu	(6 104)	(6 497)
Amortyzacja za okres	(3 284)	(3 508)
Inne zmiany umorzenia	4 142	3 901
Umorzenie na koniec okresu	(5 246)	(6 104)
Odpis aktualizujący na początek okresu	-	(33)
Odpis aktualizujący odwrócony w okresie	-	33
Wartość netto	9 737	14 170

24. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	7 867 725	8 544 543
emitowane przez banki centralne	-	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki	90 086	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	74 427
emitowane przez podmioty niefinansowe	794 812	815 210
emitowane przez Skarb Państwa	4 982 606	3 516 322
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 000 221	1 418 099
Utrata wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(19 155)	(19 932)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	7 848 570	8 524 611
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	98 164	96 061
Utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(2 417)	(5 759)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	95 747	90 302
Razem papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	7 944 317	8 614 913

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży

	2009	2008
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		
Stan na początek okresu	8 614 913	5 716 238
Różnice kursowe	43 336	42 269
Zwiększenia	10 138 272	8 661 642
<i>w tym zmiana stanu odpisu</i>	4 119	1 158
Zmniejszenia (wykup)	(10 874 884)	(5 814 299)
Zmiany wartości godziwej	22 680	9 063
Stan na koniec okresu	7 944 317	8 614 913

Ryzyko związane z inwestycyjnymi papierami wartościowymi dostępnymi do sprzedaży zostało szerzej opisane w Nocie 54 „Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi.”

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności według wartości bilansowej

(wartości nominalne w terminach kontraktowej zapadalności, odsetki, premie, dyskonto w przedziale do 1 miesiąca; odpis z tytułu utraty wartości – w przedziale powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez pozostałe banki	-	-	39 185	-	50 901	90 086
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-
emitowane przez podmioty niefinansowe	79 947	33 547	1 256	628 407	32 500	775 657
emitowane przez Skarb Państwa	346 327	851 240	1 779 253	2 003 295	2 491	4 982 606
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	3 935	1 218	161 508	791 181	1 042 379	2 000 221
Razem	430 209	886 005	1 981 202	3 422 883	1 128 271	7 848 570

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 4,62%.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

w jednostce dominującej:

• obligacje korporacyjne w PLN	816 830
• bony skarbowe	497 270
• obligacje komunalne	2 013 589
• obligacje skarbowe	4 358 000
• obligacje zagraniczne w EUR	41 082

w jednostce zależnej:

• obligacje skarbowe	181 493
• bony skarbowe	9 200
• jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	20 409
• obligacje korporacyjne	20 735*
• obligacje skarbowe	50 000*
• akcje i udziały	98*

* tys. UAH

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez banki centralne	-	-	-	2 673 729	-	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	46 756	-	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	74 427	-	-	74 427
emitowane przez podmioty niefinansowe	339 359	108 290	43 097	295 109	9 423	795 278
emitowane przez Skarb Państwa	-	7 351	20 215	2 957 352	531 404	3 516 322
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	8 361	95 239	652 493	662 006	1 418 099
Razem	339 359	124 002	232 978	6 625 439	1 202 833	8 524 611

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 4,94%. Na dzień 31 grudnia 2008 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

w jednostce dominującej:

• obligacje korporacyjne w PLN	749 000
• obligacje korporacyjne w EUR	32 824
• obligacje komunalne	1 427 563
• obligacje skarbowe	3 005 000
• obligacje NBP	2 551 112
• obligacje skarbowe w EUR	271 206
• obligacje zagraniczne w USD	88 854

w jednostkach zależnych:

• obligacje skarbowe	215 884
• bony skarbowe	4 300
• jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	21 409
• obligacje korporacyjne	53 698*
• obligacje skarbowe	40 566*
• akcje i udziały	97*

* tys. UAH

25. Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	9 894	-
emitowane przez Skarb Państwa	9 894	-
Razem papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	9 894	-

Zmiana stanu papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności

	2009	2008
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności		
Stan na początek okresu	-	-
Zwiększenia	9 642	-
Zmiany wartości godziwej	252	-
Stan na koniec okresu	9 894	-

Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności według terminów zapadalności według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Razem
emitowane przez Skarb Państwa	1 881	8 013	9 894
Razem	1 881	8 013	9 894

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie posiadała papierów wartościowych w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności.

26. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne

a) wartość inwestycji Banku w jednostkach współzależnych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto po dacie nabycia oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2009	31.12.2008
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	11 182	10 934
Grupa Kapitałowa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	38 058	45 748
Razem	49 240	56 682

b) wartość inwestycji Banku w jednostkach stowarzyszonych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2009	31.12.2008
Bank Pocztowy SA	179 173	175 871
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	-	13 851
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	463
Agencja Inwestycyjna CORP SA	279	278
Razem	179 452	190 463

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2009					
Bank Pocztowy SA	3 914 287	3 630 260	311 220	11 271	25,0001%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	16 301	49	568	249	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 710	2 073	14 823	479	22,31%
Razem	3 934 298	3 632 382	326 611	11 999	X
31.12.2008					
Bank Pocztowy SA	2 705 720	2 433 862	297 820	26 132	25,0001%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	44 648	7 794	13 408	3 714	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	15 614	18	379	10 017	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 899	2 290	13 165	451	22,31%
Razem	2 769 881	2 443 964	324 772	40 314	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe pochodzą ze sprawozdań finansowych odpowiednich spółek sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej, różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy. Dane wszystkich spółek za rok 2008 oraz dane spółki Agencji Inwestycyjnej CORP SA za 2009 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innymi inwestorami.

Skrócone informacje o jednostkach współzależnych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2009					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	131 685	103 941	18 442	(4 165)	41,44%
Grupa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	374 108	295 944	31 898	(2 368)	49,43%
Razem	505 793	399 885	50 340	(6 533)	X
31.12.2008					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	138 954	107 083	23 151	2 758	41,44%
Grupa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	278 743	198 633	11 815	(13 788)	49,43%
Razem	417 697	305 716	34 966	(11 030)	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe spółki Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdań sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości, a dane finansowe spółki Centrum Haffnera Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdania skonsolidowanego sporządzonego zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej, różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane obu spółek za 2008 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku wszystkie jednostki stowarzyszone i współzależne są wykazywane metodą praw własności.

	2009	2008
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	190 463	122 313
Udział w zyskach i stratach	7 785	15 184
Udział w zmianach ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jednostki	705	-
Wypłacone dywidendy	(94)	(64)
Udział w zmianach ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jednostki	(15 531)	(7 386)
Zbycie akcji FINDER SA		(7 386)
Przejęcie akcji Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(15 531)	-
Zmiana utraty wartości inwestycji	(3 876)	60 416
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	179 452	190 463

W styczniu 2009 roku PKO Bank Polski SA, biorąc pod uwagę stan prac związanych ze sprzedażą akcji spółki Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA, dokonał przekwalifikowania wszystkich posiadanych akcji ww. spółki do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (zgodnie z MSSF 5). Do stycznia 2009 spółka była zaliczana do inwestycji w jednostki stowarzyszone i ujmowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym według metody praw własności.

	2009	2008
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na początek okresu	56 682	56 271
Udział w zyskach i stratach	(7 442)	411
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na koniec okresu	49 240	56 682

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

W 2009 roku PKO Bank Polski SA nie dokonywał bezpośrednich inwestycji w jednostki współzależne i stowarzyszone.

27. Zapasy

Wartość bilansowa zapasów według rodzaju*	31.12.2009	31.12.2008
Produkcja w toku - inwestycje budowlane	424 824	403 175
Inwestycje budowlane do sprzedaży	144 347	100 270
Towary	105 252	113 533
Materiały	12 666	5 432
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(34 014)	-
Razem	653 075	622 410

* Saldo zawiera głównie środki poniesione na budowę nieruchomości przez Spółki Grupy Kapitałowej zajmujące się działalnością deweloperską.

28. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość niematerialne na początek okresu netto	6 923	971 226	164 720	209 909	1 352 778
Zakup udziałów jednostki zależnej	-	-	103 615	-	103 615
Zakupy	375	8 689	-	283 366	292 430
Sprzedaż i likwidacja	-	(209)	-	-	(209)
Zwiększenia z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	-	-	-	-	-
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	(3 402)	-	(3 402)
Z tytułu różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(534)	-	44	(490)
Transfery	-	414 497	-	(414 497)	-
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	-	-	-
Amortyzacja	-	(166 423)	-	(2 932)	(169 355)
Pozostałe zmiany wartości	(3 884)	3 206	-	(2 112)	(2 790)
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2009 roku	3 414	1 230 452	264 933	73 778	1 572 577
<i>Na dzień 1 stycznia 2009 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	6 923	1 828 366	241 080	314 458	2 390 827
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(857 140)	(76 360)	(104 549)	(1 038 049)
Wartość bilansowa netto	6 923	971 226	164 720	209 909	1 352 778
<i>Na dzień 31 grudnia 2009 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 414	2 254 339	344 695	180 126	2 782 574
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 023 887)	(79 762)	(106 348)	(1 209 997)
Wartość bilansowa netto	3 414	1 230 452	264 933	73 778	1 572 577

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2003–2009 wyniosła 983 150 tysięcy złotych (odpowiednio za lata 2003–2008 wyniosła 864 500 tysięcy złotych). Wartość bilansowa netto Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI) na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 682 052 tysięcy złotych. Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 15 lat. Na dzień 31 grudnia 2009 pozostały okres użytkowania wynosi 12 lat.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość niematerialne na początek okresu netto	2 539	828 946	234 066	117 940	1 183 491
Zakup udziałów jednostki zależnej	-	-	7 014	-	7 014
Zakupy	4 294	9 576	-	366 476	380 346
Sprzedaż i likwidacja	-	(138)	-	(2)	(140)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	(76 360)	-	(76 360)
Z tytułu różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(2 057)	-	(254)	(2 311)
Transfery	-	285 737	-	(285 737)	-
Amortyzacja	-	(145 501)	-	(3 095)	(148 596)
Pozostałe zmiany wartości	90	(5 337)	-	14 581	9 334
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2008 roku	6 923	971 226	164 720	209 909	1 352 778
<i>Na dzień 1 stycznia 2008 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	2 539	1 634 511	234 066	132 271	2 003 387
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(805 565)	-	(14 331)	(819 896)
Wartość bilansowa netto	2 539	828 946	234 066	117 940	1 183 491
<i>Na dzień 31 grudnia 2008 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	6 923	1 828 366	241 080	314 458	2 390 827
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(857 140)	(76 360)	(104 549)	(1 038 049)
Wartość bilansowa netto	6 923	971 226	164 720	209 909	1 352 778

Grupa Kapitałowa nie wytwarza patentów i licencji we własnym zakresie. W okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku Grupa Kapitałowa poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 448 694 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku 889 362 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono wartość firmy netto ujętą w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Wartość firmy netto	31.12.2009	31.12.2008
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	51 158	51 158
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	7 785	7 785
Wilanów Investment Sp. z o.o.	49 412	49 412
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	149 564	49 351
Baltic Dom 2 Sp. z o.o.	7 014	7 014
Razem	264 933	164 720

Szczegółowe dane dotyczące wartości firmy powstałej w wyniku nabycia w 2009 roku akcji, udziałów jednostek zależnych przedstawiono w Nocie 49 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła obligatoryjne testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36 z uwzględnieniem specyfiki działalności poszczególnych spółek.

Modele testów (z wyjątkiem PKO BP BANKOWY PTE SA) oparte są na zdyskontowanych przyszłych przepływach finansowych i przy założeniu dalszego posiadania akcji lub udziałów. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych są opracowane na podstawie planów finansowych jednostek obejmujących okres od 3 do 5 lat z wykorzystaniem zróżnicowanych stóp dyskontowych dostosowanych do specyfiki działalności poszczególnych jednostek.

Model testu na utratę wartości firmy spółki PKO BP BANKOWY PTE SA został przeprowadzony z wykorzystaniem metody *embedded value*, według której ustalono wartość użytkową udziału PKO Banku Polskiego SA w wartości spółki.

Analiza przyszłych przepływów finansowych prognozowanych dla KREDOBANK SA została przeprowadzona na poziomie całej jednostki, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie, w oparciu o stopę dyskontową uwzględniającą ryzyko rynku ukraińskiego oraz ryzyko inwestycji w podmiot bankowy działający na tym rynku. Projekcją przyszłych przepływów pieniężnych została sporządzona na podstawie zaktualizowanych projekcji budżetowych KREDOBANK SA, które dodatkowo zostały dostosowane do aktualnych informacji makroekonomicznych z rynku ukraińskiego.

Wyniki przeprowadzonych testów według stanu na 31 grudnia 2009 roku uzasadniają zwiększenie w 2009 roku odpisu z tytułu utraty wartości firmy spółki KREDOBANK SA o 3 402 tysiące złotych (z 76 360 tysięcy złotych na 31.12.2008 roku do 79 762 tysięcy złotych na 31.12.2009 roku) oraz utrzymanie odpisów z tytułu utraty wartości firmy pozostałych jednostek na dotychczasowym poziomie.

29. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 346 187	2 382 497	81 853	560 319	32 009	430 035	5 832 900
Zwiększenia, w tym:	9 078	26 912	1 009	148 160	607	6 902	192 668
Nabycie i inne zmiany	9 078	26 912	1 009	148 160	607	6 902	192 668
Zmniejszenia, w tym:	(43 601)	(284 638)	(17 254)	(18 051)	(31 885)	(21 372)	(416 801)
Likwidacja i sprzedaż	(29 347)	(280 307)	(15 417)	-	(31 885)	(19 232)	(376 188)
Różnice kursowe	(3 028)	(2 736)	(185)	(2 108)	-	(1 520)	(9 577)
Inne	(11 226)	(1 595)	(1 652)	(15 943)	-	(620)	(31 036)
Transfery z nakładów na środki trwałe	132 346	305 626	6 465	(483 177)	-	38 740	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 444 010	2 430 397	72 073	207 251	731	454 305	5 608 767
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(628 830)	(1 884 212)	(26 671)	-	(7 839)	(318 654)	(2 866 206)
Zwiększenia, w tym:	(83 087)	(174 441)	(12 620)	-	(803)	(32 236)	(303 187)
Amortyzacja okresu	(82 628)	(173 960)	(12 498)	-	(803)	(29 908)	(299 797)
Inne	(459)	(481)	(122)	-	-	(2 328)	(3 390)
Zmniejszenia, w tym:	18 883	280 518	12 058	-	8 233	20 484	340 176
Likwidacja i sprzedaż	15 400	277 662	11 109	-	8 233	18 435	330 839
Inne	2 808	1 473	817	-	-	1 318	6 416
Różnice kursowe	675	1 383	132	-	-	731	2 921
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(693 034)	(1 778 135)	(27 233)	-	(409)	(330 406)	(2 829 217)
Odpisy aktualizujące							
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 216)	(119)	-	(700)	-	-	(2 035)
Zwiększenia	-	(603)	(8)	-	-	-	(611)
Zmniejszenia	53	37	-	700	-	-	790
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(1 163)	(685)	(8)	-	-	-	(1 856)
Wartość netto	1 749 813	651 577	44 832	207 251	322	123 899	2 777 694
Saldo otwarcia	1 716 141	498 166	55 182	559 619	24 170	111 381	2 964 659
Saldo zamknięcia	1 749 813	651 577	44 832	207 251	322	123 899	2 777 694

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2009 roku na mocy umów leasingu operacyjnego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosiła 43 604 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 3 623 tysięcy złotych). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 311 780	2 597 324	76 508	341 461	39 012	413 820	5 779 905
Zwiększenia, w tym:	2 821	21 643	21 046	501 435	-	2 311	549 256
Nabycie i inne zmiany	2 821	21 643	21 046	501 435	-	2 311	549 256
Zmniejszenia, w tym:	(28 951)	(332 879)	(17 744)	(78 829)	(7 003)	(30 855)	(496 261)
Likwidacja i sprzedaż	(10 167)	(317 421)	(14 139)	-	(23)	(20 660)	(362 410)
Przekazanie środków trwałych w leasing	-	-	-	(45 960)	-	-	(45 960)
Różnice kursowe	(17 592)	(13 350)	(1 332)	(10 402)	-	(7 630)	(50 306)
Inne	(1 192)	(2 108)	(2 273)	(22 467)	(6 980)	(2 565)	(37 585)
Transfery z nakładów na środki trwałe	60 537	96 409	2 043	(203 748)	-	44 759	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 346 187	2 382 497	81 853	560 319	32 009	430 035	5 832 900
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(557 596)	(2 048 262)	(26 617)	-	(6 245)	(318 029)	(2 956 749)
Zwiększenia, w tym:	(80 131)	(163 718)	(12 058)	-	(1 594)	(25 747)	(283 248)
Amortyzacja okresu	(78 967)	(162 998)	(12 002)	-	(1 594)	(25 747)	(281 308)
Inne	(1 164)	(720)	(56)	-	-	-	(1 940)
Zmniejszenia, w tym:	8 897	327 768	12 004	-	-	25 122	373 791
Likwidacja i sprzedaż	4 728	314 652	10 159	-	-	20 372	349 911
Różnice kursowe	1 627	8 286	1 216	-	-	1 541	12 670
Inne	2 542	4 830	629	-	-	3 209	11 210
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(628 830)	(1 884 212)	(26 671)	-	(7 839)	(318 654)	(2 866 206)
Odpisy aktualizujące							
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 257)	(126)	-	(1 670)	-	-	(3 053)
Zwiększenia	41	7	-	970	-	-	1 018
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(1 216)	(119)	-	(700)	-	-	(2 035)
Wartość netto	1 716 141	498 166	55 182	559 619	24 170	111 381	2 964 659
Saldo otwarcia	1 752 927	548 936	49 891	339 791	32 767	95 791	2 820 103
Saldo zamknięcia	1 716 141	498 166	55 182	559 619	24 170	111 381	2 964 659

W 2009 roku oraz w 2008 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała istotnych odszkodowań od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat.

30. Inne aktywa

	31.12.2009	31.12.2008
Należności od odbiorców	177 885	218 234
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	114 060	123 732
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	112 543	115 454
Należności z tytułu działalności dewizowej	6 679	8 628
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez bank dystrybucji znaków wartościowych	13 800	8 883
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	9 551	7 255
Rozliczenie instrumentów finansowych	33 865	50 972
Należności z tytułu nierozliczonych transakcji instrumentami pochodnymi	20 598	7 446
Inne*	86 445	89 848
Razem	575 426	630 452
w tym aktywa finansowe **	376 438	425 150

* W pozycji „Inne” znajdują się głównie m.in. rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności z zakresu gospodarki własnej, należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi i budżetowymi.

**Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów”, z wyjątkiem pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” oraz „Inne”.

31. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2009	31.12.2008
Do 1 miesiąca	6 581	2 816
Razem	6 581	2 816

32. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2009	31.12.2008
Depozyty innych banków	1 399 985	2 835 727
Otrzymane kredyty i pożyczki	3 597 839	3 943 895
Rachunki bieżące	26 545	93 810
Inne depozyty z rynku pieniężnego	121 679	115 171
Razem	5 146 048	6 988 603

33. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała pozostałych zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

34. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	27 834 542	19 332 897
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	8 895 727	7 215 707
Depozyty terminowe	17 286 459	11 582 684
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 420 517	378 009
Inne	231 839	156 497
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	9 680 991	7 283 578
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 355 764	3 873 868
Depozyty terminowe	6 279 377	3 360 986
Inne	45 850	48 724
Zobowiązania wobec ludności	87 557 401	76 322 806
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	37 730 475	29 247 846
Depozyty terminowe	49 559 096	46 778 479
Inne	267 830	296 481
Razem	125 072 934	102 939 281

35. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa posiadała zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania z tytułu emisji		
Obligacje wyemitowane przez:		
BFL SA	289 251	183 594
KREDOBANK SA	109	27 979
Razem	289 360	211 573

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	139 520	79 404
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	120 120	74 721
od 3 miesięcy do 1 roku	29 611	29 469
od 1 roku do 5 lat	109	27 979
Razem	289 360	211 573

Na dzień 31 grudnia 2009 roku średnie oprocentowanie papierów wartościowych wyemitowanych przez KREDOBANK SA wyniosło 22%, a przez BFL – 5,77%. Natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku oprocentowanie papierów wartościowych wyemitowanych przez KREDOBANK SA wyniosło 13,07%, a przez BFL – 7,23%.

36. Zobowiązania podporządkowane

W 2007 roku Bank wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości 1 600 700 tysięcy złotych, o 10-letnim terminie wymagalności. Obligacje są oprocentowane w półrocznych okresach odsetkowych. Odsetki od obligacji są naliczane od wartości nominalnej według zmiennej stopy procentowej równej stawce WIBOR 6M, powiększonej o marżę równą 100 pb. p.a.

stan na 31 grudnia 2009 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	5,30%	30.10.2017	1 612 178

stan na 31 grudnia 2008 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	7,88%	30.10.2017	1 618 755

zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	2009	2008
Stan na początek okresu	1 618 755	1 614 885
Zwiększenia (z tytułu):	99 575	115 022
odsetki naliczone	99 575	115 022
Zmniejszenia (z tytułu):	(106 152)	(111 152)
spłaty odsetek	(106 152)	(111 152)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 612 178	1 618 755

37. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2009	31.12.2008
Koszty do zaplacen	227 492	237 520
Przychody pobierane z góry	291 704	262 867
Inne zobowiązania (z tytułu):	1 047 427	1 167 389
rozliczenia międzybankowe	182 275	241 922
zobowiązania z tytułu rozliczeń w operacjach papierami wartościowymi	276 221	205 896
zobowiązania wobec dostawców	148 896	146 745
rozliczenia publiczno-prawne	137 194	123 448
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	47 934	76 854
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	12 689	52 059
zadłużenie wobec Skarbu Państwa z tytułu zrealizowanego poręczenia	-	39 226
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych	3 570	35 862
zobowiązania wobec UOKiK	22 310	22 310
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami niefinansowymi	7 951	14 534
zobowiązania z tytułu pozostałych rozliczeń	8 058	8 271
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	1 468	1 663
rozliczenia instrumentów finansowych	36 325	57 764
pozostałe*	162 536	140 835
Razem	1 566 623	1 667 776
w tym zobowiązania finansowe **	1 112 383	1 264 074

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu sprzedanych znaków wartościowych, zobowiązania z tytułu przekazów bankowych i innych zleceń do wypłaty, zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych.

** Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Pozostałych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Przychody pobierane z góry” oraz „Pozostałe”

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku żadna ze Spółek Grupy Kapitałowej nie posiadała zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

38. Rezerwy

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2009 roku, w tym:	9 352	365 186	78 250	113 228	566 016
Rezerwa krótkoterminowa	9 352	46 648	78 250	113 228	247 478
Rezerwa długoterminowa	-	318 538	-	-	318 538
Utworzenie/aktualizacja rezerw	389	3 529	172 205	17 413	193 536
Wykorzystanie rezerw	(1 034)	-	(2 296)	(14 288)	(17 618)
Rozwiązanie rezerw	(15)	(396)	(135 934)	(2 829)	(139 174)
Różnice kursowe	-	-	(504)	-	(504)
Inne zmiany i reklasyfikacje	(564)	(24)	-	626	38
Stan na dzień 31 grudnia 2009 roku, w tym:	8 128	368 295	111 721	114 150	602 294
Rezerwa krótkoterminowa	8 128	27 418	111 721	114 150	261 417
Rezerwa długoterminowa	-	340 877	-	-	340 877

*Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 72 604 tysięcy złotych oraz rezerwę na sprzedaż wierzytelności w kwocie 31 589 tysięcy złotych.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2008 roku, w tym:	7 558	320 857	28 063	97 823	454 301
Rezerwa krótkoterminowa	7 558	40 987	28 063	97 823	174 431
Rezerwa długoterminowa	-	279 870	-	-	279 870
Utworzenie/aktualizacja rezerw	1 171	46 706	136 582	30 891	215 350
Wykorzystanie rezerw	(317)	(7)	-	(14 702)	(15 026)
Rozwiązanie rezerw	(1 208)	(2 425)	(86 224)	(784)	(90 641)
Różnice kursowe	-	-	(126)	-	(126)
Inne zmiany	2 148	55	(45)	-	2 158
Stan na dzień 31 grudnia 2008 roku, w tym:	9 352	365 186	78 250	113 228	566 016
Rezerwa krótkoterminowa	9 352	46 648	78 250	113 228	247 478
Rezerwa długoterminowa	-	318 538	-	-	318 538

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 74 779 tysięcy złotych oraz rezerwę na sprzedaż wierzytelności w kwocie 25 350 tysięcy złotych.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

39. Kapitał zakładowy

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku, w stosunku do roku zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku, wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku kapitał zakładowy PKO Banku Polskiego SA wynosił 1 250 000 tysięcy złotych i składało się na niego 1 250 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 1 000 000 tysięcy złotych, 1 000 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN) – akcje w pełni opłacone. Wyemitowane akcje PKO Bank Polski SA nie są uprzywilejowane.

Struktura kapitału akcyjnego PKO Banku Polskiego SA

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	510 000 000	1 zł	510 000 000 zł
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000 zł
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000 zł
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000 zł
Razem	---	1 250 000 000	---	1 250 000 000 zł

W dniu 10 listopada 2004 roku na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 roku, Nr 171, poz. 1397 z późniejszymi zmianami) oraz § 14 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35, poz. 303) nastąpiło przyznanie akcji pracowniczych jednostki dominującej jej pracownikom. W wyniku przydziału pracownicy otrzymali 105 000 000 akcji, co stanowiło 10,5% udziału w kapitale zakładowym jednostki dominującej (obecnie jest to 8,4% udziału w kapitale zakładowym jednostki dominującej).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku w obrocie znajdowało się 609 490 tysięcy akcji (na dzień 31 grudnia 2008 roku 487 565 tysięcy akcji).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone Banku nie posiadały akcji PKO Banku Polskiego SA.

Dane na temat posiadaczy akcji PKO Banku Polskiego SA zostały przedstawione w Nocie 1.

40. Pozostałe kapitały i niepodzielony wynik finansowy

	31.12.2009	31.12.2008
Kapitał zapasowy	12 149 682	7 274 717
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 405 087	1 523 827
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070 000	1 070 000
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	705	-
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	(11 762)	(33 237)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	119 276	-
Razem pozostałe kapitały	16 732 988	9 835 307
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	248 806	53 232
Razem	16 981 794	9 888 539

41. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała istotnych przeniesionych aktywów finansowych, których składniki nie kwalifikowałyby się do wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

42. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Grupa Kapitałowa posiada następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie następujących zobowiązań własnych:

Zobowiązania z tytułu transakcji sell-buy-back (SBB)

	31.12.2009	31.12.2008
Obligacje skarbowe:		
wartość nominalna	314 760	135 565
wartość bilansowa	294 542	140 748
Bony skarbowe:		
wartość nominalna	46 730	14 990
wartość bilansowa	46 555	14 717

Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Fundusz ochrony środków gwarantowanych Bank PKO Banku Polskiego SA tworzy zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2007 roku Nr 70, poz. 474, z 2008 roku Nr 196, poz. 1214 i NR 209, poz. 1315).

	31.12.2009	31.12.2008
Wartość funduszu	442 092	238 273
Wartość nominalna zabezpieczenia	455 000	240 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje NBP	obligacje NBP
Termin wykupu zabezpieczenia	24.11.2010	01.03.2012
Wartość bilansowa zabezpieczenia	464 532	251 535

Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych

Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Dom Maklerski PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych.

	31.12.2009	31.12.2008
Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych	8 421	7 966

Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW SA.

Ponadto jednostka konsolidowana metodą pełną KREDOBANK SA posiadała następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych:

	31.12.2009	31.12.2008
Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie pożyczek otrzymanych od banków ukraińskich:		
wartość w tysiącach hrywien	-	160 160
równowartość w tysiącach złotych	-	59 740
Obligacje Ministerstwa Finansów Ukrainy stanowiące zabezpieczenie pożyczki otrzymanej od Narodowego Banku Ukrainy		
wartość w tysiącach hrywien	50 000	-
równowartość w tysiącach złotych	17 790	-

43. Zobowiązania warunkowe

Programy subemisji

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte submisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe wynikające z umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	500 000	2025.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	199 786	2010.11.15	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	119 915	2012.01.02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	44 500	2016.12.30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	13 000	2018.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot A	obligacje komunalne	15 000	2025.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		892 201		

*Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

Na dzień 31 grudnia 2008 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe wynikające z umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	bony wekslowe	299 482	2009.12.31	Umowa Emisji Bonów Wekslowych PKO Banku Polskiego SA
Spółka B	obligacje korporacyjne	199 753	2012.01.02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	64 500	2009.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	43 000	2018.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		606 735		

*Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2009 roku kwota zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosi 1 748 tysięcy złotych.

Udzielone zobowiązania finansowe

	31.12.2009	31.12.2008
Udzielone zobowiązania finansowe razem:	27 385 159	26 141 444
na rzecz podmiotów finansowych	783 978	635 344
na rzecz podmiotów niefinansowych	24 786 905	25 084 434
na rzecz budżetu	1 814 276	421 666
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	6 985 527	7 712 824

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Gwarancje i poręczenia	31.12.2009	31.12.2008
Podmioty finansowe	22 587	4 871
Podmioty niefinansowe	5 101 594	4 093 755
Budżet	373 300	204 073
Razem zobowiązania udzielone	5 497 481	4 302 699

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Banku.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 38 „Rezerwy”.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2009 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	15 085 902	313 335	5 111 897	2 191 153	4 682 872	27 385 159
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	1 366 141	1 505 984	1 541 703	1 083 653	-	5 497 481
Razem	16 452 043	1 819 319	6 653 600	3 274 806	4 682 872	32 882 640

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2008 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	13 720 195	157 146	3 512 534	4 231 245	4 520 324	26 141 444
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	1 436 768	169 003	1 086 418	1 489 656	120 854	4 302 699
Razem	15 156 963	326 149	4 598 952	5 720 901	4 641 178	30 444 143

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane (według wartości nominalnej)

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania otrzymane:	4 580 021	4 928 425
finansowe	843 627	753 118
gwarancyjne	3 736 394	4 175 307

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zastawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku na rzecz Grupy Kapitałowej nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa Kapitałowa była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

44. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Bank jest pozwany wynosiła 232 234 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku 319 543 tysięcy złotych), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Banku wynosiła 71 114 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku 74 981 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych PKO Banku Polskiego SA:

a) Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty interchange za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2007 roku Bank posiadał zobowiązanie na powyższą kwotę. Bank złożył odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do sądu okręgowego w dniu 19 stycznia 2007 roku. Prezes UOKiK przekazał pod koniec października 2007 roku całość dokumentacji do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, tj. odwołania banków od decyzji, zażalenia banków na rygor natychmiastowej wykonalności nadany rozstrzygnięciu decyzji oraz zażalenia banków na koszty postępowania. Sąd rozpoczął czynności wynikające z kodeksu postępowania cywilnego, w tym m.in. zawiadzał strony do udzielenia odpowiedzi na odwołania. W dniu 21 stycznia 2008 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie odwołania Banku od Decyzji Prezesa UOKiK nr DAR 15/2006 z dnia 29 grudnia 2006 roku, wydał Postanowienie, na mocy którego postanowił wstrzymać wykonanie przedmiotowej Decyzji w pkt I (nakaz zaniechania wspólnego ustalania wysokości stawek opłaty interchange). Po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2008 roku Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 12 listopada 2008 roku zmienił zaskarżoną Decyzję w zakresie pkt. I, II, III i V w ten sposób, że nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na uczestniczeniu przez banki uczestników postępowania, w tym PKO Banku Polskiego SA w porozumieniu ograniczającym konkurencję na rynku usług acquiringowych związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski poprzez wspólne ustalanie wysokości stawek opłaty interchange pobieranej od transakcji dokonywanych kartami systemu VISA i MasterCard w Polsce. W dniu 12 stycznia 2009 roku prezes UOKiK złożył apelację od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta uchylającego decyzje prezesa UOKiK. Odpowiedź na apelację została złożona przez Bank w dniu 13 lutego 2009 roku.

W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 grudnia 2008 roku o nałożeniu na PKO Bank Polski SA kary pieniężnej za wprowadzenie w błąd konsumentów w trakcie kampanii reklamowej lokaty terminowej „Max Lokata”, Bank na dzień 31 grudnia 2008 roku utworzył rezerwę w wysokości 5 712 tysięcy złotych. Decyzja nie jest ostateczna. W dniu 2 stycznia 2009 roku Bank złożył do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK. Na dzień 31 grudnia 2009 roku rezerwa została utrzymana na niezmiennym poziomie.

b) Roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Grupę Kapitałową

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczą się trzy postępowania administracyjne o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Bank, które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich

ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli (toczą się postępowania sądowe), a w przypadku jednej nieruchomości są prowadzone negocjacje mające na celu uregulowanie stanu prawnego tej nieruchomości. Do dnia 31 grudnia 2009 roku nie nastąpiły dalsze zmiany w przedmiotowej sprawie. Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku nie zawiera korekt związanych z potencjalnymi zobowiązaniami w zakresie roszczeń reprivatyzacyjnych.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

45. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie zapadalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia, wykazywane według wartości nominalnej.

	31.12.2009	31.12.2008
Kasa, środki w Banku Centralnym	7 094 350	5 836 892
Bieżące należności od instytucji finansowych	1 898 043	2 433 351
Razem	8 992 393	8 270 243

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	2009	2008
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	6 573 215	6 979 839
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	362 718	441 731
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	178 479	325 136
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	474 861	272 155
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczone do obrotu	94 558	62 151
Pozostałe odsetki otrzymane	1 707 633	1 081 671
Przychody z tytułu odsetek - otrzymane - razem	9 391 464	9 162 683

Przychody z tytułu dywidend- otrzymane	2009	2008
Otrzymane dywidendy od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	96 179	108 940
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	5 381	21 956
Przychody z tytułu dywidend - otrzymane - razem	101 560	130 896

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	2009	2008
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(2 525 411)	(1 625 085)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(108 734)	(184 920)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(108 654)	(114 326)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie z tytułu premii od dłużnych papierów wartościowych odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, odsetki od rachunków bieżących środków funduszy specjalnego przeznaczenia)	(1 338 489)	(892 533)
Koszty z tytułu odsetek - zapłacone - razem	(4 081 288)	(2 816 864)

Koszty z tytułu dywidend- wypłacone	2009	2008
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(1 000 000)	(1 090 000)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom mniejszościowym	(32 620)	(30 750)
Dywidendy wypłacone - razem	(1 032 620)	(1 120 750)

Przepływy z działalności operacyjnej – inne korekty

	2009	2008
Naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych pomniejszona o podatek odroczone z portfela dostępne do sprzedaży	(393 651)	(433 088)
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(58 997)	133 001
Wycena oraz odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	237 383	(33 208)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(51 378)	(9 652)
Inne korekty - razem	(266 643)	(342 947)

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanych w działalności operacyjnej skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	2009	2008
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(17 236)	(6 226)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7 723	6 271
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych - razem	(9 513)	45

Odsetki i dywidendy	2009	2008
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(461 061)	(283 330)
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(5 192)	(21 905)
Odsetki zapłacone od otrzymanych pożyczek, wykazywane w działalności finansowej	41 166	63 441
Odsetki i dywidendy - razem	(425 087)	(241 794)

Zmiana stanu należności od banków	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 340 544	1 897 637
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	(1 002)	(27 835)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(535 308)	(2 116 338)
Zmiana stanu - razem	804 234	(246 536)

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(15 464 694)	(24 690 742)
Zmiana stanu odpisów na należności od klientów	1 019 248	(502 273)
Zmiana stanu - razem	(14 445 446)	(25 193 015)

Zmiana stanu pozostałych aktywów	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	10 510	(308 882)
Przeniesienie przedpłaty na objęcie emisji akcji w jednostce zależnej do działalności inwestycyjnej	-	48 737
Zmiana stanu - razem	10 510	(260 145)

Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 838 790)	2 287 026
Przeniesienie zaciągnięcia/splaty pożyczek długoterminowych od banków do działalności finansowej	339 656	(310 871)
Zmiana stanu - razem	(1 499 134)	1 976 155
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	22 133 653	16 359 771
Przeniesienie zaciągnięcia/splaty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	(1 041 134)	32 518
Zmiana stanu - razem	21 092 519	16 392 289
Zmiana stanu rezerw i odpisów	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	36 227	127 854
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków	1 002	27 835
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	(1 019 248)	502 273
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wyceny portfela dostępnego do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	(32 104)	(2 011)
Zmiana stanu - razem	(1 014 123)	655 951
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(101 153)	(64 557)
Przeniesienie splaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych, wykazywane w działalności finansowej	43 022	90 049
Przeniesienie wypłaty odsetek od emisji własnej	106 152	111 152
Zmiana stanu - razem	48 021	136 644

46. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa. Warunki tych transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 roku, Nr 119, poz. 1115 z późniejszymi zmianami), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	2009	2008
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	157 393	93 754
Przychody otrzymane kasowo z tytułu z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	98 885	152 024
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	58 508	(58 270)

PKO Bank Polski SA otrzymuje prowizję za prowadzenie rozliczeń związanych z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 122, poz 1310).

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	6 771	4 527

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa splaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. 2000 Nr 122, poz. 1310), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów

mieszkańczych „starego” portfela spowodowało neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku nie dokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytu i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	21 664	21 738

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku Bank zaliczył również do przychodów z tytułu prowizji kwotę 13 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku 36 tysięcy złotych) z tytułu wynagrodzenia za czynności związane z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów, którzy w 1991 roku utracili wzrosty lub dodatki do emerytur i rent, należnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz dla pracowników sfery budżetowej, którym w drugim półroczu 1991 i w pierwszym półroczu 1992 nie znowelizowano wynagrodzeń.

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	13	36

Dom Maklerski PKO BP SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku pomiędzy Ministrem Finansów a PKO Bankiem Polskim SA. Dom Maklerski PKO BP SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	40 127	63 168

Istotne transakcje PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od rynkowych

Podmiot	31.12.2009								31.12.2008							
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Inne przychody	Koszty z tytułu odsetek	Inne koszty	Należności ogółem	Zobowiązani a ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Inne przychody	Koszty z tytułu odsetek	Inne koszty
Podmiot 1	1 533 250	-	1 155 500	19 539	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podmiot 2	414 164	-	400 225	13 843	1 189	-	(2 475)	-	655 219	-	393 730	5 899	253	-	(356)	-
Podmiot 3	357 919	-	286 807	7 127	426	-	(223)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podmiot 4	327 619	141 797	245 258	10 345	1 060	-	(1 965)	-	208 237	-	222 355	6 891	408	-	(1 854)	-
Podmiot 5	316 667	-	130 146	9 706	102	-	(24)	-	126 667	-	438 578	168	125	-	(568)	-
Podmiot 6	250 000	182 813	-	9 643	23	-	(4 351)	-	70 000	50 141	180 000	1 897	9	-	(1 072)	(1 050)
Podmiot 7	200 000	179 408	85 000	5 953	1 188	-	(6 345)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podmiot 8	78 498	-	-	4 307	6	-	(485)	-	90 575	12 432	-	3 322	2	-	(968)	-
Podmiot 9	59 466	39 944	106 898	2 656	19	-	(3 540)	-	69 593	75 456	12 402	1 302	27	-	(3 777)	-
Podmiot 10	54 613	-	-	3 632	5	-	(1 969)	-	72 817	68 522	-	4 766	2	-	(5 831)	-
Podmiot 11	42 978	-	-	2 593	5	-	(133)	-	51 945	-	-	1 997	1	-	(37)	-
Podmiot 12	41 082	-	-	751	7	-	(9)	-	41 724	-	-	1 470	4	626	(5)	(626)
Podmiot 13	38 272	-	11 644	2 512	363	-	(85)	-	24 999	5 872	30 714	910	45	-	(41)	-
Podmiot 14	35 905	25 192	4 139	-	401	-	(951)	-	18 359	28 638	17 641	1	194	-	(1 218)	-
Podmiot 15	29 469	-	945	1 470	120	-	-	-	21 787	-	5 497	1 171	1 730	-	(24)	-
Pozostałe istotne zaangażowania	128 014	3 357 906	857 527	16 257	4 623	-	(61 838)	-	326 577	1 120 853	559 195	11 258	622	535	(35 120)	(579)
Razem	3 907 916	3 927 060	3 284 089	110 334	9 577	-	(84 393)	-	1 778 499	1 361 913	1 860 112	41 051	3 422	1 161	(50 871)	(2 255)

W 2009 roku na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

47. Transakcje z podmiotami powiązаныmi kapitałowo

Transakcje podmiotu dominującego z jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi wycenionymi metodą praw własności

Wszystkie opisane poniżej transakcje z podmiotami powiązаныmi kapitałowo i personalnie zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

31 grudnia 2009 roku

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	151	12	12	321	321	4 108
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	32 627	32 627	23 313	1 146	1 146	686	686	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	4 904	5	5	151	151	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	328	5	5	-	-	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	229 852	229 852	6 999	10 196	10 196	27	27	-
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	45 555	45 555	689	1 926	1 926	1	1	-
Bank Pocztowy SA	-	-	294	28	28	3 229	3 229	1 156
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	437	1	1	47	47	-
Agencja Inwestycyjna CORP SA	-	-	58	-	-	1 784	-	-
Razem	308 034	308 034	37 173	13 319	13 319	6 246	4 462	5 264

31 grudnia 2008 roku

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	154 192	151 656	3 175	3 681	3 681	20	20	80 421
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	8 812	4	4	318	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	1 139	12	11	14	-	3 755
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	29 083	28 605	395	700	700	10	10	20 996
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	-	-	47	509	-	139	-	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	1 183	17	17	54	54	4 172
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	33 752	33 598	27 226	2 316	2 311	622	622	-
Bank Pocztowy SA	-	-	197	7	-	2 102	2 102	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	1 361	1 361	1	36	36	8	8	139
Razem	218 388	215 220	42 175	7 282	6 760	3 287	2 816	109 483

48. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego jednostki dominującej

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

	2009	2008
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 854	2 491
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	279	256
Razem wynagrodzenia	2 133	2 747

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

	2009	2008
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 139	1 096
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	21	91
Razem wynagrodzenia	1 160	1 187

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

c) pozostałe świadczenia długoterminowe

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do „pozostałych świadczeń długoterminowych”.

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

e) płatności w formie akcji własnych

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa i pracowników

	31.12.2009	31.12.2008
Pracownicy	1 384 420	1 217 814
Członkowie Zarządu	135	150
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	2 466	71
Razem	1 387 021	1 218 035

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

Wynagrodzenie członków zarządów i rad nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

	2009	2008
Zarząd		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	5 660	11 643
Rada Nadzorcza		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 375	3 616
Łączna kwota świadczeń	7 035	15 259

49. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

Poniżej przedstawiono istotne informacje dotyczące transakcji nabycia akcji lub udziałów jednostek zależnych, które miały miejsce w 2009 roku.

a) dotyczące Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.

W dniu 7 kwietnia 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. Kapitał zakładowy spółki wynosi 43 551 tysięcy złotych i dzieli się na 43 551 udziałów o wartości nominalnej 1 tysiąca złotych każdy.

Udziały w spółce o wartości nominalnej 43 546 tysięcy złotych (stanowiące 99,9885% kapitału zakładowego spółki i uprawniające do 99,9885% głosów na zgromadzeniu wspólników) objął PKO Bank Polski SA pokrywając je aportem w postaci prawa użytkowania wieczystego gruntu przy ul. Raclawickiej w Warszawie. Drugim udziałowcem spółki jest PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółka zależna od PKO Banku Polskiego SA.

W dniu 1 grudnia 2009 roku PKO Bank Polski SA dokonał dopłaty do kapitału spółki zależnej Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. w wysokości 8 053,08 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku spółka Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

b) dotyczące KREDOBANK SA

W dniu 16 stycznia 2009 roku, po poinformowaniu Komisji Nadzoru Finansowego o zmianie wartości zaangażowania kapitałowego PKO Banku Polskiego SA w akcje KREDOBANK SA z tyt. objęcia w dniu 31 grudnia 2008 roku akcji XVIII emisji, Bank przekształcił ww. akcje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku z pozycji „Inne aktywa” do pozycji „Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone”.

W dniu 10 czerwca 2009 roku PKO Bank Polski SA objął 102 384 202 391 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK SA o łącznej wartości nominalnej 1 023 842,02 tysięcy UAH. Cena za nabywane akcje łącznie z kosztami dodatkowymi, wyniosła 430 644,77 tysięcy złotych.

W wyniku objęcia wyżej wymienionych akcji udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym KREDOBANK SA oraz udział w głosach na walnym zgromadzeniu spółki zwiększył się z 98,5619% do 99,4948%.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku spółka KREDOBANK SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

c) dotyczące PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA

W dniu 15 września 2009 roku PKO Bank Polski SA podpisał z Credit Suisse Asset Management (Luksemburg) SA umowę nabycia 25% akcji PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA. Przeprowadzenie transakcji, w tym przejęcie akcji nastąpiło w dniu 1 października 2009 roku. Cena nabycia, łącznie z kosztami dodatkowymi, wyniosła 117 934,25 tysięcy złotych.

W wyniku wyżej wymienionych transakcji udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym i w głosach na walnym zgromadzeniu spółki zwiększył się z 75% do 100%.

Poniżej zaprezentowano informacje dotyczące wartości firmy powstałej w wyniku powyższej transakcji nabycia akcji spółki PKO TFI SA.

PKO TFI SA	
Data nabycia	01.10.2009
Udział w kapitale Spółki	25,00%
Wartość nabycia	117 934
Wartość godziwa aktywów netto Spółki na dzień nabycia	70 881
Wartość godziwa aktywów netto Spółki przypadająca na partię zakupionych akcji	17 720
Wartość firmy z tyt. akcji zakupionych w 2009 roku na dzień nabycia	100 214
Wartość firmy z tyt. akcji zakupionych w 2009 roku na 31.12.2009 roku	100 214

Wyżej wymieniona wartość firmy odpowiada zapłacie dokonanej przez PKO Bank Polski SA za oczekiwane przyszłe korzyści ekonomiczne z tyt. dokupienia 25% akcji PKO TFI SA i w efekcie objęcia pełnej kontroli nad Spółką, w tym z tytułu przejęcia całej dywidendy Spółki.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku spółka PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

d) dotyczące Grupy Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA

W dniu 6 stycznia 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka Bankowy Faktoring SA, która w dniu 23 lipca 2009 roku zmieniła nazwę na PKO BP Faktoring SA. Kapitał zakładowy spółki wynosił 1 milion złotych i dzielił się na 1 000 akcji imiennych o wartości nominalnej 1 tysiąca złotych każda.

Wszystkie akcje w kapitale spółki zostały objęte przez Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA, za cenę 1 330 tysięcy złotych.

W 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki PKO BP Faktoring SA o łączną kwotę 5 500 tysięcy złotych, w tym w dniu 2 czerwca 2009 roku o kwotę 2 milionów złotych, w dniu 23 lipca 2009 roku o kwotę 2 500 tysięcy złotych, a w dniu 17 grudnia 2009 roku o kwotę 1 miliona złotych.

Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale zostały objęte przez spółkę Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA - za łączną cenę 7 milionów złotych.

Według stanu na 31 grudnia 2009 roku kapitał zakładowy spółki wynosi 6 500 tysięcy złotych i dzieli się na 6 500 akcji o wartości nominalnej 1 tysiąca złotych każda.

Po zarejestrowaniu ww. emisji spółka Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA posiada łącznie akcje stanowiące 99,9846% kapitału zakładowego spółki i uprawniające do 99,9846% głosów na walnym zgromadzeniu spółki.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku spółka PKO BP Faktoring SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

e) dotyczące Grupy Bankowy Fundusz Leasingowy SA

W dniu 10 czerwca 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o łączną kwotę 15 milionów złotych. Według stanu na 31 grudnia 2009 roku kapitał zakładowy spółki wynosi 16 300 tysięcy złotych i dzieli się na 32 600 udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy.

Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA - spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA - za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

Po zarejestrowaniu ww. emisji Bankowy Fundusz Leasingowy SA posiada łącznie udziały stanowiące 99,9969% kapitału zakładowego spółki i uprawniające do 99,9969% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku spółka Bankowy Leasing Sp. z o.o. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

W dniu 10 lipca 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki BFL Nieruchomości Sp. z o.o. o łączną kwotę 6 milionów złotych. Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

Po zarejestrowaniu ww. emisji udział Bankowego Funduszu Leasingowego SA w kapitale zakładowym w głosach na zgromadzeniu wspólników spółki zwiększył się z 99,9545% do 99,9930%.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku spółka BFL Nieruchomości Sp. z o.o. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

f) dotyczące Grupy Kapitałowej PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.

W 2009 roku PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. - spółka zależna od PKO Banku Polskiego SA - wniosła następujące dopłaty do swoich spółek zależnych:

- w dniu 14 stycznia 2009 roku wniosła dopłatę do spółki WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. w wysokości 800 tysięcy złotych,
- w dniach: 24 kwietnia 2009 roku, 30 października 2009 roku, 30 listopada 2009 roku, 28 grudnia 2009 roku wniosła dopłaty do spółki Baltic Dom 2 Sp. z o.o. w łącznej wysokości 1 120 tysięcy złotych.
- w dniu 25 września 2009 roku wniosła dopłatę do spółki Wisłok Inwestycje Sp. z o.o. w wysokości 320 tysięcy złotych,

g) dotyczące zmiany nazwy wybranych spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W ramach ujednoczenia nazewnictwa i symboliki spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2009 roku nazwy zmieniły następujące spółki:

- spółka Bankowy Faktoring SA zmieniła nazwę na PKO BP Faktoring SA; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 23 lipca 2009 roku,
- spółka PKO Inwestycje Sp. z o.o. zmieniła nazwę na PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 28 lipca 2009 roku,
- spółka Finanse – Agent Transferowy Sp. z o.o. zmieniła nazwę na PKO BP Finat Sp. z o.o.; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 8 września 2009 roku,
- spółka Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA zmieniła nazwę na PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 17 grudnia 2009 roku.

oraz zdarzenia wpływające na zmianę struktury pozostałych jednostek podporządkowanych:

h) dotyczące Kolei Gondolowej Jaworzyna Krynicka SA

PKO Bank Polski SA w styczniu 2009 roku, biorąc pod uwagę stan prac związanych ze sprzedażą akcji spółki Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA, dokonał przekwalifikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży 310 620 sztuk akcji ww. spółki o łącznej wartości nominalnej (równej cenie nabycia) w wysokości 15 531 tysięcy złotych. Ww. akcje stanowią 37,53% udziału w kapitale zakładowym Spółki oraz uprawniają do 36,71% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Wyżej wymienione akcje zostały ujęte w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży w wysokości 13 851 tysięcy złotych, ustalonej jako wartość bilansowa z dnia przeksięgowania.

Intencją Zarządu Banku jest sprzedaż posiadanego pakietu akcji Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA. Bank w 2009 roku prowadził rozmowy z potencjalnymi klientami dotyczące sprzedaży ww. akcji oraz zamierza w 2010 roku nadal prowadzić rozmowy z potencjalnymi nabywcami.

Do stycznia 2009 roku spółka była podmiotem stowarzyszonym Banku.

i) dotyczące Ekogips SA

W dniu 30 września 2009 roku akcje spółki Ekogips SA zostały usunięte z ksiąg PKO Banku Polskiego SA w wyniku zakończenia postępowania upadłościowego spółki.

Spółka Ekogips SA była podmiotem stowarzyszonym Banku.

j) dotyczące Grupy Kapitałowej CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.

W 2009 roku (29 września, 23 grudnia i 30 grudnia) CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. – spółka współzależna od PKO Banku Polskiego SA - dokonała dopłat do kapitału spółki Sopot Zdrój Sp. z o.o. w łącznej wysokości 8 203 tysięcy złotych.

50. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa stanowi kwotę, za jaką na warunkach rynkowych składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie zaspokojone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, lecz niepowiązanymi stronami transakcji.

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych Grupa Kapitałowa klasyfikuje do następujących kategorii:

- 1) **Poziom 1:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio w oparciu o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała:
 - dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot,
 - dłużne i kapitałowe papiery wartościowe w portfelu Domu Maklerskiego,

- akcje zaklasyfikowane do portfela przeznaczonych do obrotu i dostępnych do sprzedaży notowanych na GPW.
- 2) **Poziom 2:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała:
- dłużne papiery wartościowe wyceniane do krzywej, bądź których cena pozyskiwana jest z serwisu Bloomberg, lecz których rynek jest niepłynny,
 - nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe, będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym oraz niebędące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym,
 - instrumenty pochodne.
- 3) **Poziom 3:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała akcje nie notowane na GPW, portfel papierów wartościowych kapitałowych oraz papierów dłużnych stanowiących aktywa KREDOBANKU SA.

Szczegółowy opis metody ustalania wartości godziwej prezentowany jest w nocie 2 „Opis przyjętych zasad rachunkowości”.

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale dla trzech hierarchii na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2009	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 212 955	890 480	1 322 475	-
Dłużne papiery wartościowe	2 202 847	880 372	1 322 475	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	10 108	10 108	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	2 029 122	72	2 029 050	-
Instrumenty zabezpieczające	352 261	-	352 261	-
Instrumenty o charakterze handlowym	1 676 861	72	1 676 789	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	12 360 690	92 882	12 263 650	4 158
Dłużne papiery wartościowe	12 360 690	92 882	12 263 650	4 158
Udziały i akcje w innych jednostkach	-	-	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	7 944 317	3 858 601	4 077 869	7 847
Dłużne papiery wartościowe	7 848 570	3 768 733	4 077 869	1 968
Kapitałowe papiery wartościowe	95 747	89 868	-	5 879
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:	24 547 084	4 842 035	19 693 044	12 005
Pochodne instrumenty finansowe	1 544 370	-	1 544 370	-
Instrumenty zabezpieczające	25 312	-	25 312	-
Instrumenty o charakterze handlowym	1 519 058	-	1 519 058	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem	1 544 370	-	1 544 370	-

W trakcie roku 2009 nie miały miejsca istotne w odniesieniu do wyniku finansowego oraz sumy aktywów i zobowiązań transfery pomiędzy poziomem 1 i 2.

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie w trakcie okresu pomiarów wartości godziwej na poziomie trzecim hierarchii wartości godziwej:

	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Razem
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2009	8 630	20 007	28 637
Suma zysków lub strat	603	3 263	3 866
w wyniku finansowym	603	3 263	3 866
Zakupy	-	15 419	15 419
Sprzedaż	(5 074)	(28 613)	(33 687)
Rozliczenia	-	(2 230)	(2 230)
Bilans zamknięcia 31 grudnia 2009	4 159	7 846	12 005
Suma zysków lub strat za okres ujęty w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	603	3 263	3 866

Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Grupa Kapitałowa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Grupę Kapitałową klientom: części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, kredyty wymagalne na moment wyceny,
- zobowiązania Grupy Kapitałowej wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku tj.: książeczki mieszkaniowe i oszczędnościowe,
- depozyty i lokaty międzybankowe o terminie zapadalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu,
- kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące),
- kasa i środki w Banku Centralnym oraz zobowiązania wobec Banku Centralnego.
- inne aktywa i zobowiązania finansowe,
- zobowiązanie z tytułu emisji papierów wartościowych, których emitentami są KREDOBANK SA i BFL, o zmiennym oprocentowaniu.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty o szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniających wysokość marż na

ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym 31 grudnia odpowiednio 2008 i 2009 roku na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą zero kuponową

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Należności z tytułu leasingu finansowego oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu wewnętrznej stopy zwrotu dla transakcji leasingowych tego samego rodzaju zawieranych przez Grupę Kapitałową w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień kończący okres sprawozdawczy.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2009 oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku:

	31.12.2009		31.12.2008	
	wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	7 094 350	7 094 350	5 836 892	5 836 892
Należności od banków	2 023 055	2 023 055	3 363 599	3 363 674
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	116 572 585	112 051 297	101 107 891	100 820 797
<i>kredyty gospodarcze</i>	42 338 393	41 168 107	35 503 195	35 279 746
<i>kredyty konsumpcyjne</i>	22 295 745	21 754 627	20 203 045	20 251 908
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	51 938 447	49 128 563	45 401 651	45 289 143
Inne aktywa finansowe	376 438	376 438	425 150	425 150
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	6 581	2 816	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	5 146 048	5 143 801	6 988 603	6 989 408
Zobowiązania wobec klientów	125 072 934	125 046 649	102 939 281	102 920 807
<i>wobec podmiotów gospodarczych</i>	27 834 542	27 832 985	19 332 897	19 333 054
<i>wobec jednostek budżetowych</i>	9 680 991	9 681 139	7 283 578	7 283 590
<i>wobec ludności</i>	87 557 401	87 532 525	76 322 806	76 304 163
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	289 360	289 360	211 573	211 573
Dług podporządkowany	1 612 178	1 618 093	1 618 755	1 629 537
Inne zobowiązania finansowe	1 112 383	1 112 383	1 264 074	1 264 074

51. Działalność powiernicza

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Jako członek Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, PKO Bank Polski SA bierze udział w pracach przy tworzeniu regulacji i standardów rynkowych.

52. Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowej sprzedaży wierzytelności

Jednostka dominująca nie dokonywała sekurytyzacji aktywów, niemniej jednak:

- w 2008 roku prowadzone były działania, mające na celu sprzedaż ok. 150 tysięcy wierzytelności o łącznej wartości nominalnej ok. 2 miliardów złotych. Wierzytelności podzielone zostały na cztery pakiety. W 2008 roku sfinalizowano transakcje dotyczące trzech pakietów, z których jeden został zbyty do funduszu sekurytyzacyjnego, natomiast dwa do SPV. Łączna wartość nominalna sprzedanych wierzytelności wynosiła ok. 1,22 miliarda złotych.
- w II i III kwartale 2009 zakończono czynności w zakresie pakietowej sprzedaży trzech pakietów: pakiet I i II to 59 tysięcy wierzytelności detalicznych na kwotę 627,8 milionów złotych oraz pakiet III – 2,9 tysięcy wierzytelności gospodarczych na kwotę 885,3 milionów złotych.
- aktualnie prowadzone są działania, mające na celu sprzedaż ok. 60 tysięcy detalicznych wierzytelności o łącznej wartości nominalnej ok. 630 milionów złotych (umowy będą obowiązywać po dniu kończącym okres sprawozdawczy). Finalizacja prac i rozliczenie sprzedaży przewidywane jest w II kwartale 2010 roku.

- łączna wartość bilansowa rezerw na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosi 31 589 tysięcy złotych (odpowiednio na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 25 350 tysięcy złotych). Bank nie otrzymał papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

53. Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

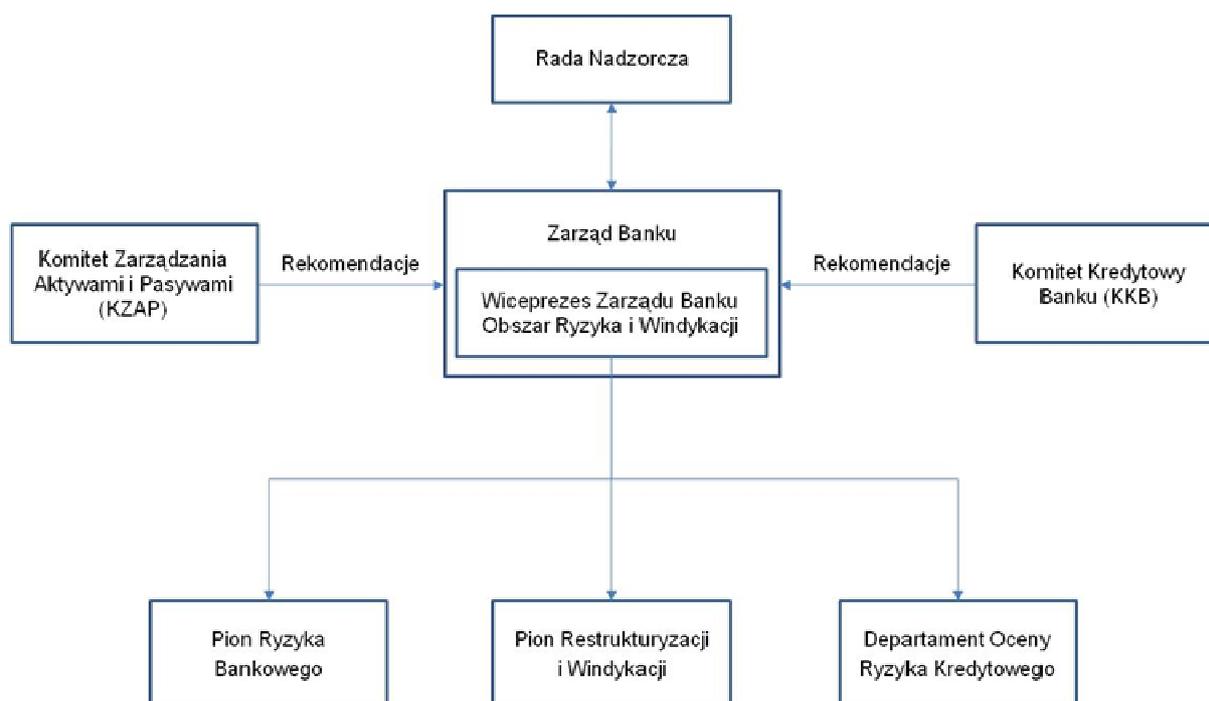
Poniżej zaprezentowano zestawienie istotnych zmian wprowadzonych do wcześniej publikowanych danych w celu zapewnienia porównywalności

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA			
Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	2008 prezentowany poprzednio	2008 dane porównawcze	Różnica
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	(201 129)	(162 697)	38 432 ¹⁾
Wynik z pozycji wymiany	739 757	701 325	(38 432) ¹⁾

1) Zmiana sposobu prezentacji wybranych przychodów i kosztów instrumentów pochodnych wynika z przeniesienia w 2009 roku wyceny do wartości godziwej opcji walutowych z „Wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” do „Wyniku z pozycji wymiany”. Przyjęty nowy sposób prezentacji wyniku z wyceny opcji walutowych pozwala na lepsze oddanie sensu ekonomicznego opcji walutowych – łącznie z zabezpieczającymi je transakcjami natychmiastowymi i terminowymi (zabezpieczającymi pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję otwartą w opcjach walutowych).

54. Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi

Działalność Bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi takich jak ryzyko kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, instrumentów pochodnych, operacyjne, braku zgodności, strategiczne i reputacji. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na funkcjonowanie Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA należy do najważniejszych celów zarządzania Bankiem oraz Grupą Kapitałową, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz o najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz uchwała regulacje wewnętrzne określające system zarządzania ryzykiem. Operacyjne zarządzanie ryzykiem – w zakresie przyznanych kompetencji – prowadzą komórki organizacyjne Centrali Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Oceny Ryzyka Kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem kredytowym w Banku wspierają następujące komitety:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”),
- Komitet Kredytowy Banku („KKB”),
- Komitet Kredytowy Centrali („KKC”) i komitety kredytowe działające w regionalnych oddziałach detalicznych i korporacyjnych.

KZAP oraz KKB są komitetami, którym przewodniczy wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Obszar Ryzyka i Windykacji.

KZAP podejmuje decyzje w zakresie przyznanych kompetencji oraz wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, zarządzania portfelowym ryzykiem kredytowym oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu Banku.

KKC wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów zarządzających i członków Zarządu Banku, a komitety kredytowe działające w regionach, dyrektorów oddziałów i dyrektorów Regionalnych Oddziałów Korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank określa i akceptuje strategię rozwoju spółek, również w zakresie poziomu ryzyka, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w spółkach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych spółek w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej.

W 2009 roku kryzys finansowy w dalszym ciągu wpływał na sytuację na krajowym rynku finansowym. Postępujące osłabienie gospodarcze (ograniczenie wzrostu PKB, ograniczenia podaży kredytów, wyhamowanie dynamiki wzrostu rynku w wielu sektorach, wzrost bezrobocia) oraz trudne warunki na rynku finansowym negatywnie wpłynęły na wyniki sektora bankowego (dalsze pogorszenie jakości portfela kredytowego banków, kontynuacja tworzenia dodatkowych odpisów i rezerw na ryzyko kredytowe, wysoki poziom restrykcyjności polityki kredytowej oraz wysokie koszty pozyskania depozytów).

Priorytetem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2009 roku w dalszym ciągu było utrzymywanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnej bazy depozytowej, które warunkują wzrost portfela kredytowego Banku.

W konsekwencji tego w 2009 roku Bank:

- przeprowadził emisję akcji,
- kontynuował działania mające na celu pozyskanie nowych depozytów od swoich klientów,
- uwzględniał w stosowanych metodach pomiaru ryzyka bankowego uwarunkowania wynikające z kryzysu finansowego (m.in. w zakresie scenariuszy stress-tesowych).

Bank w 2009 roku kontynuował zaostrzoną politykę w zakresie udzielania kredytów dla osób fizycznych w walutach obcych, poprzez m.in. zwiększenie wymogów dotyczących minimalnego wkładu własnego przy kredytach hipotecznych, ograniczenia w kredytowaniu klientów obciążonych wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz podniesieniu marż kredytowych dla nowo udzielanych kredytów dla klientów bankowości korporacyjnej oraz detalicznej.

Ryzyko kredytowe

Definicja, cele i zasady

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta z zobowiązań wobec banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności banku w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja portfela kredytowego pod względem jakości i wartości, który równocześnie cechuje się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych utratą wartości.

Bank oraz podmioty zależne Grupy Kapitałowej kierują się następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia prawne, marże kredytowe pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację ww. zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Metody ratingowe i scoringowe

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W 2009 roku Bank nadal rozwijał wyżej wymienione zasady oceny ryzyka kredytowego klientów indywidualnych w szczególności w zakresie walidacji modeli scoringowych dedykowanych dla kredytów konsumpcyjnych.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji (z wyłączeniem wybranych rodzajów transakcji dla małych i średnich przedsiębiorstw, których ocena oparta jest o podejście scoringowe). Miarami tej oceny są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych,

przy ustalaniu kwot aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W 2009 roku Bank rozwijał rozwiązania w zakresie funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO) i przygotowywał wsparcie tego systemu przez dedykowaną aplikację informatyczną.

W odniesieniu do klientów instytucjonalnych dokonujących transakcji na instrumentach pochodnych, Bank przyjął w 2009 roku nowe zasady oceny ryzyka oraz monitorowania limitów, związanego z transakcjami pochodnymi.

Pomiar ryzyka portfelowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie usług, ustalanie optymalnej wysokości punktów odcięcia oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

PKO Bank Polski SA przeprowadza analizy oraz stress-testy dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla Kierownictwa Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Polityka zabezpieczeń

Prowadzona przez Bank i spółki zależne Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Grupy Kapitałowej, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku z wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta.

Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub przyjmuje się zabezpieczenie przejściowe w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, weksła, poręczenia czy też ubezpieczenie wierzytelności.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie weksłowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m. in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych tj. zabezpieczeń rzeczowych, w stosunku do których istnieje znaczne prawdopodobieństwo szybkiego zaspokojenia się przez Bank, przy uzyskaniu ceny zbliżonej do wartości składników określonych przy przyjmowaniu zabezpieczeń,
- zabezpieczenia narażone na ryzyko znacznych niekorzystnych wahań wartości spełniają rolę

- pomocniczą,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia wystawiona na rzecz Banku,
 - skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Ustanowione zabezpieczenia podlegają okresowemu monitorowaniu w celu ustalenia aktualnego poziomu ryzyka kredytowego transakcji. Monitorowaniu podlega:

- sytuacja majątkowa/finansowa podmiotu udzielającego zabezpieczenia osobistego,
- stan oraz wartość przedmiotu zabezpieczenia rzeczowego.
- inne uwarunkowania wpływające na potencjalną możliwość odzyskania wierzytelności Banku.

Zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości podlegają szczególnej ocenie. Bank dokonuje okresowego monitoringu przyjętych na zabezpieczenie nieruchomości (z uwzględnieniem wskaźnika LtV), jak również monitoruje ceny na rynku nieruchomości. W przypadku, gdy analiza wykaże istotny spadek cen na rynku nieruchomości, w Banku uruchamiane są awaryjne procedury postępowania.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa BFL, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji. W przypadku, gdy płynność (popyt na dany rodzaj środka trwałego na rynku wtórnym), tempo utraty wartości rynkowej przedmiotu bądź sytuacja finansowa klienta według procedur wewnętrznych nie są akceptowalne, stosowane jest dodatkowe zabezpieczenie prawne w formach przewidzianych i stosowanych przez banki. Należą do nich zabezpieczenia rzeczowe takie jak: obciążenia hipoteczne, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia, umowy odkupu przedmiotów leasingu zawierane z dostawcami oraz zabezpieczenia finansowe w szczególności: przelewy wierzytelności, pełnomocnictwa do rachunków bankowych i kaucje.

Narzędzia zarządzania ryzykiem kredytowym

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odjęcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- minimalne warunki transakcji określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LtV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, limity branżowe i na finansowanie nieruchomości,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku).

Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, których odbiorcami są m. in.: KZAP, KKB, Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku. Raporty zawierają informację o historycznej wysokości ryzyka kredytowego oraz o prognozie poziomu ryzyka kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego dwóch spółek zależnych Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego: KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa BFL.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Spółki zależne Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa BFL) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy

czym stosowane metodologie oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metodologii stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez spółki zależne Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa BFL oraz KREDOBANK SA cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych KREDOBANK SA i Grupy Kapitałowej BFL funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w KREDOBANK SA i Grupie Kapitałowej BFL wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Pionu Ryzyka Bankowego uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy Kapitałowej przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych tych spółek odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej Banku rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

W 2009 roku KREDOBANK SA dokonał centralizacji oceny ryzyka kredytowego oraz administrowania operacji kredytowych klientów korporacyjnych oraz przeprowadził centralizację oceny ryzyka kredytowego kredytów hipotecznych osób fizycznych. W celu podwyższenia efektywności działań w zakresie odzyskania wierzytelności trudnej KREDOBANK SA:

- przeprowadził reorganizację Pionu Restrukturyzacji i Windykacji (m. in. poprzez utworzenie oddziałów regionalnych),
- wdrożył program outsourcingu oraz sprzedaży wierzytelności trudnych osób fizycznych,
- opracował nowe sposoby restrukturyzacji osób fizycznych,
- zmienił tryb podejmowania decyzji dla wierzytelności trudnych w celu optymalizacji procesu kredytowego.

W 2009 roku Grupa Kapitałowa BFL kontynuował działania zmierzające do ograniczenia ryzyka kredytowego polegające na rozszerzeniu zakresu weryfikacji wniosków w rejestrach niesolidnych klientów. Ponadto wprowadził ograniczenia finansowania podmiotów z branż podwyższonego ryzyka, zaostrzył politykę kredytową i zasady udzielania kredytów a także zweryfikował progi kompetencyjne oraz punkty odcięcia.

Ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe

Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Należności z rozpoznaną utratą wartości	27 496	28 486
w tym oceniane metodą zindywidualizowaną	27 013	28 486
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	2 022 668	3 363 224
nieprzeterminowane	2 021 675	3 361 761
przeterminowane	993	1 463
Razem brutto	2 050 164	3 391 710
Odpisy z tytułu utraty wartości	(27 109)	(28 111)
Należności razem według wartości bilansowej (netto)	2 023 055	3 363 599

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Należności z rozpoznaną utratą wartości	9 108 150	3 784 093
w tym oceniane metodą zindywidualizowaną	5 386 944	1 848 411
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	111 401 559	100 241 674
nieprzeterminowane	110 143 014	98 267 703
przeterminowane	1 258 545	1 973 971
Razem brutto	120 509 709	104 025 767
Odpisy z tytułu utraty wartości	(3 937 124)	(2 917 876)
Należności razem według wartości bilansowej (netto)	116 572 585	101 107 891

W 2009 roku Grupa Kapitałowa zaczęła rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji, opóźnienia w spłacie 3-6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych oraz pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta do ratingu G jako przesłanki indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2009 roku jest wyższe o 3 380 221 tysięcy złotych.

Inwestycje papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości	20 592	22 245
w tym oceniane metodą zindywidualizowaną	20 592	22 245
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości	7 857 027	8 522 298
nieprzeterminowane	7 857 027	8 522 298
z ratingiem zewnętrznym	5 083 116	6 252 835
z ratingiem wewnętrznym	2 773 911	2 195 036
bez ratingu	-	74 427
Razem brutto	7 877 619	8 544 543
Odpisy z tytułu utraty wartości	(19 155)	(19 932)
Instrumenty razem według wartości bilansowej (netto)	7 858 464	8 524 611

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	159 906	58 549
Inne aktywa bez rozpoznanej utraty wartości	355 294	424 633
nieprzeterminowane	353 963	410 843
przeterminowane	1 331	13 790
Razem brutto	515 200	483 182
Odpisy z tytułu utraty wartości	(138 762)	(58 032)
Razem według wartości bilansowej (netto)	376 438	425 150

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2009	31.12.2008
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 625 073	3 419 832
Należności od banków	2 023 055	3 363 599
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	2 202 847	1 491 524
emitowane przez Skarb Państwa	2 198 840	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 208	126
emitowane przez inne banki	1 799	-
Pochodne instrumenty finansowe	2 029 122	3 597 670
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	12 360 690	4 555 544
emitowane przez Skarb Państwa	5 362 314	4 373 621
emitowane przez bank centralne	6 994 218	-
emitowane przez pozostałe banki	-	172 876
emitowane przez inne podmioty niefinansowe	4 158	9 047
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	116 572 585	101 107 891
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	2 441 962	2 058 724
<i>kredyty gospodarcze</i>	2 441 962	2 058 724
sektor niefinansowy	109 184 382	95 857 248
<i>kredyty konsumpcyjne</i>	22 295 745	20 203 045
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	51 938 447	45 401 651
<i>kredyty gospodarcze</i>	34 950 190	30 252 552
sektor budżetowy	4 946 241	3 191 919
<i>kredyty gospodarcze</i>	4 946 241	3 191 919
Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	7 858 464	8 524 611
emitowane przez banki centralne	-	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki	90 086	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	74 427
emitowane przez inne podmioty niefinansowe	775 657	795 278
emitowane przez Skarb Państwa	4 992 500	3 516 322
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 000 221	1 418 099
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	376 438	425 150
Razem	148 048 274	126 485 821
Pozycje pozabilansowe	31.12.2009	31.12.2008
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	6 985 527	7 712 824
Udzielone gwarancje	4 018 748	3 239 802
Udzielone akredytywy	230 078	241 892
Gwarancje emisji	1 248 655	821 005
Razem	12 483 008	12 015 523

Jakość kredytowa aktywów finansowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości.

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy Kapitałowej oraz wolumen należności kredytowych i leasingowych, najistotniejsze portfele są w zarządzaniu Banku oraz Bankowego Funduszu Leasingowego SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz Grupę Kapitałową BFL.

Bank stosuje klasyfikację klientów instytucjonalnych niespełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości do wewnętrznych klas ratingowych oznaczonych od A (pierwszorzędna) do F (akceptowalna).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,

- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2009	31.12.2008
Należności od banków	2 021 675	3 361 761
w tym:		
z ratingiem	1 852 071	2 628 655
bez ratingu	169 604	733 106
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	110 143 014	98 267 703
z ratingiem	100 703 384	90 557 346
bez ratingu	9 439 630	7 710 357
PKO Bank Polski SA	108 120 382	95 289 972
z ratingiem - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	34 077 422	29 794 715
A (pierwszorzędna)	955 973	1 184 628
B (bardzo dobra)	3 042 110	2 474 397
C (dobra)	4 960 747	3 604 643
D (zadowolająca)	10 191 790	9 373 219
E (przeciętna)	7 024 072	6 811 983
F (akceptowalna)	7 902 730	6 345 845
z ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	65 674 943	58 560 511
A (pierwszorzędna)	13 744 126	12 909 565
B (bardzo dobra)	23 597 457	14 809 811
C (dobra)	18 830 587	23 649 272
D (przeciętna)	3 985 809	4 382 491
E (akceptowalna)	5 516 964	2 809 372
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego (pozostałe kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	8 368 017	6 934 746
Grupa Kapitałowa BFL SA	1 667 560	2 202 120
z ratingiem	951 019	2 202 120
A2 (pierwszorzędna)	10 697	29 611
A3 (bardzo dobra)	89 883	92 934
A4 (dobra)	154 388	370 121
A5 (zadowolająca)	206 962	461 886
A6 (przeciętna)	304 653	765 075
B1 (akceptowalna)	140 180	344 707
B2 (słaba)	40 631	102 772
B (wątpliwa)	-	34 872
C (zła)	3 625	142
bez ratingu	716 541	-
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego i finansowego pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA	355 072	775 611
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	353 963	410 843
Razem	112 518 652	102 040 307

Kredyty i pożyczki niespełniające indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowałoby powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

W zakresie portfela zarządzanego przez Bankowy Fundusz Leasingowy, w stosunku do zaangażowań poniżej pewnego poziomu stosowane są procedury uproszczone, w ramach których nie są nadawane oceny ratingowe.

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz lokat międzybankowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

31 grudnia 2009 roku

Rating/portfel	przeznaczone do obrotu			wyceniane w wartości godziwej przez rachunek wyników			dostępne do sprzedaży			Utrzymywane do terminu zapadalności	Należności od banków
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez podmioty niefinansowe	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez podmioty niefinansowe	emitowane przez banki centralne	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez podmioty niefinansowe	emitowane przez pozostałe banki	emitowane przez Skarb Państwa	
AA- do AA+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	667 171
A- do A+	2 198 840	-	-	5 362 314	-	6 994 218	4 966 301	-	-	9 894	974 675
BBB- do BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	50 901	-	131 868
BB- do BB+	-	-	-	-	-	-	-	-	39 185	-	-
B- do B+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67 976
CCC- do CCC+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 059
bez ratingu	-	2 208	1 799	-	-	-	-	-	-	-	169 604
aktywa finansowe odmiennie ratingowane w spółkach Grupy Kapitałowej	-	-	-	-	4 158	-	16 305	530	-	-	9 322
Razem	2 198 840	2 208	1 799	5 362 314	4 158	6 994 218	4 982 606	530	90 086	9 894	2 021 675

31 grudnia 2008 roku

Rating/portfel	przeznaczone do obrotu		wyceniane w wartości godziwej przez rachunek wyników			dostępne do sprzedaży					Należności od banków
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez pozostałe banki	emitowane przez inne podmioty niefinansowe	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki centralne	emitowane przez pozostałe banki	emitowane przez inne podmioty finansowe	emitowane przez podmioty niefinansowe	
AAA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AA- do AA+	-	-	-	23 943	-	-	-	-	-	-	1 102 679
A- do A+	1 491 398	-	4 373 621	148 933	-	3 516 322	2 673 729	12 567	-	-	1 105 427
BBB- do BBB+	-	-	-	-	-	-	-	34 189	-	-	257 410
B- do B+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28 716
bez ratingu	-	126	-	-	-	-	-	-	74 427	-	733 106
aktywa finansowe odmiennie ratingowane w spółkach Grupy Kapitałowej	-	-	-	-	9 047	-	-	-	-	16 028	134 423
Razem	1 491 398	126	4 373 621	172 876	9 047	3 516 322	2 673 729	46 756	74 427	16 028	3 361 761

Struktura pozostałych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez inne podmioty finansowe, podmioty niefinansowe oraz jednostki samorządu terytorialnego w podziale na wewnętrzne klasy ratingowe:

Podmioty o ratingu	31.12.2009		31.12.2008	
	wartość bilansowa		wartość bilansowa	
A (pierwszorzędna)	98 658		21 313	
B (bardzo dobra)	771 797		448 931	
C (dobra)	842 518		998 091	
D (zadowolająca)	226 150		391 905	
E (przeciętna)	167 318		153 571	
F (akceptowalna)	667 470		181 225	

Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależy od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 20% funduszy własnych skonsolidowanych w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest podmiotem powiązaniem z Bankiem lub 25% funduszy własnych skonsolidowanych w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanimi z Bankiem.

Ponadto ustawodawca w art. 71 ust. 2 ustawy Prawo bankowe określił, że zaangażowanie Banku w transakcje z podmiotami, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku, nie może łącznie przekroczyć 800% tych funduszy.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku poziom ryzyka koncentracji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 15,1%¹ i 4,7% skonsolidowanych funduszy własnych.

Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych:

31.12.2009			31.12.2008		
Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1.	1 542 437	***	1.	656 139	0,62%
2.	744 334	0,62%	2.	592 759	0,56%
3.	544 230	0,45%	3.	457 525	0,44%
4.	415 957	0,35%	4.	412 857	0,39%
5.	358 614	0,30%	5.	334 019	0,32%
6.	340 278	0,28%	6.	305 746	0,29%
7.	328 965	0,27%	7.	292 682	0,28%
8.	316 892	0,26%	8.	243 106	0,23%
9.	301 523	0,25%	9.	242 046	0,23%
10.	296 439	0,25%	10.	235 382	0,22%
11.	295 076	0,24%	11.	235 221	0,22%
12.	275 120	0,23%	12.	233 201	0,22%
13.	256 380	0,21%	13.	231 369	0,22%
14.	250 000	0,21%	14.	230 981	0,22%
15.	249 806	0,21%	15.	218 941	0,21%
16.	245 140	0,20%	16.	218 030	0,21%
17.	241 129	0,20%	17.	217 275	0,21%
18.	232 169	0,19%	18.	215 637	0,21%
19.	231 779	0,19%	19.	201 442	0,19%
20.	229 852	0,19%	20.	197 176	0,19%
Razem	7 696 120	6,38%	Razem	5 971 534	5,68%

*Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki. .

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art.71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

¹ Zaangażowanie wobec podmiotu wyłączonego spod limitów koncentracji zaangażowań.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 1,35%. Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę podmiotów był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła 9,1%² i 8,1% skonsolidowanych funduszy własnych Grupy Kapitałowej.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych

31.12.2009			31.12.2008		
Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
***1	1 625 430	1,35%	1	1 654 951	1,58%
2	1 439 703	1,19%	2	1 402 841	1,34%
3	1 356 212	1,13%	3	1 315 589	1,25%
4	1 078 403	0,89%	4	1 283 533	1,22%
5	736 516	0,61%	5	792 757	0,75%
Razem	6 236 264	5,17%	Razem	6 449 671	6,14%

*Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowych i kapitałowe.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art.71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Koncentracja wobec segmentów branżowych

W Grupie Kapitałowej stosowane są limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w wybranych branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

Strukturę zaangażowania wg segmentów branżowych prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2009		31.12.2008	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
D	Przetwórstwo przemysłowe	24,71%	10,78%	26,73%	13,86%
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	16,88%	23,70%	18,61%	30,70%
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	13,36%	8,65%	12,81%	10,70%
L	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe, społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	10,58%	0,41%	8,01%	0,55%
F	Budownictwo	6,71%	10,82%	6,29%	12,41%
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2,86%	0,17%	3,16%	0,23%
Pozostałe zaangażowanie		24,90%	45,47%	24,39%	31,55%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

W stosunku do 31 grudnia 2008 roku wzrosło zaangażowanie Grupy Kapitałowej we wszystkie sekcje branżowe o ponad 7 mld zł. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli...”, „Obsługa i wynajem nieruchomości...” oraz „Administracja publiczna i obrona narodowa...” wyniosło ok. 65% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

² Zaangażowania wobec podmiotów wyłączonych spod limitów koncentracji zaangażowań.

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Banku jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku największa koncentracja portfela kredytowego Banku występuje w regionie mazowieckim. Połowa portfela kredytowego Banku skupiona jest w czterech regionach: mazowieckim, śląsko-opolskim, wielkopolskim i małopolsko-świętokrzyskim, co jest zbieżne z dominacją tych regionów zarówno pod względem populacji jak i gospodarki Polski.

Region	31.12.2009	31.12.2008
Polska		
mazowiecki	18,49%	18,17%
śląsko-opolski	12,52%	12,40%
wielkopolski	9,79%	10,06%
małopolsko-świętokrzyski	8,99%	9,12%
dolnośląski	7,54%	7,56%
lubelsko-podkarpacki	6,50%	6,50%
pomorski	6,45%	6,97%
zachodnio-pomorski	6,32%	7,05%
łódzki	5,68%	6,12%
kujawsko-pomorski	4,66%	5,13%
warmińsko-mazurski	3,45%	3,47%
podlaski	2,92%	3,08%
pozostałe	5,24%	2,48%
Ukraina	1,45%	1,89%
Razem	100,00%	100,00%

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział ekspozycji w walutach wymiennalnych, innych niż PLN, w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 24,4%. Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku. W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej tj. w portfelu walutowym Grupa Kapitałowa BFL dominują ekspozycje w EUR (68,5% portfela walutowego), zaś w KREDOBANKU SA - kredyty udzielane w USD stanowią około 78,0% portfela walutowego i 46,2% całego portfela spółki.

Spadek udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w 2009 roku jest efektem koncentracji nowej sprzedaży kredytów mieszkaniowych w walucie polskiej.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Waluta	31.12.2009	31.12.2008
PLN	75,60%	70,96%
Waluty obce, w tym:	24,40%	29,04%
CHF	17,69%	21,42%
EUR	4,35%	4,47%
USD	1,77%	2,51%
UAH	0,58%	0,63%
GBP	0,01%	0,01%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego Bank stosuje wewnętrzne limity dotyczące portfela kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości dla klientów indywidualnych. W 2009 roku limity te nie zostały przekroczone.

Renegocjacja warunków należności

Celem działalności restrukturyzacyjnej Grupy jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do

minimum koszty ponoszone, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) okresu spłaty,
- 2) harmonogramu,
- 3) oprocentowania,
- 4) kolejności zarachowania wpływów,
- 5) zabezpieczenia,
- 6) kwoty do spłaty (redukcja).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi ugody, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Czynne ugody są na bieżąco monitorowane.

Aktywa finansowe, których warunki zostały renegotjowane (w przeciwnym wypadku zostałyby uznane za zaległe lub stwierdzono by utratę wartości), obejmują następujące udzielone kredyty i pożyczki:

Aktywa finansowe	Wartość bilansowa	
	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	120 509 709	104 025 767
w tym renegotjowane	509 040	112 883
Sektor niefinansowy	507 314	110 868
kredyty konsumpcyjne	319 361	19 579
kredyty mieszkaniowe	118 348	20 169
kredyty gospodarcze	69 605	71 120
Sektor budżetowy	1 726	2 015
kredyty gospodarcze	1 726	2 015

Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2009			31.12.2008*		
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom:	1 239 420	19 125	1 258 545	1 952 309	21 662	1 973 971
sektora finansowego	174	-	174	1 616	-	1 616
sektora budżetowego	-	-	-	19 605	-	19 605
sektora niefinansowego	1 239 246	19 125	1 258 371	1 931 088	21 662	1 952 750
Inne aktywa- inne aktywa finansowe	156	1 175	1 331	13 790	-	13 790
Razem	1 239 576	20 300	1 259 876	1 966 099	21 662	1 987 761

*Aktywa finansowe na dzień 31 grudnia 2008 roku zostały doprowadzone do porównywalności w związku z udoskonaleniem narzędzi wspomagających proces oceny ekspozycji kredytowych.

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokaty, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych ekspozycji kredytowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2009	31.12.2008
Należności od banków	27 013	28 486
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 386 944	1 848 411
Sektor finansowy	40 712	42 735
kredyty gospodarcze	40 712	42 735
Sektor niefinansowy	5 330 156	1 796 137
kredyty konsumpcyjne	40 500	18 525
kredyty mieszkaniowe	761 205	311 097
kredyty gospodarcze	4 528 451	1 466 515
Sektor budżetowy	16 076	9 539
kredyty gospodarcze	16 076	9 539
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	20 616	23 862
emitowane przez podmioty finansowe	8	2 599
emitowane przez podmioty niefinansowe	20 608	21 263
Razem	5 434 573	1 900 759

Na dzień 31 grudnia 2009 roku w odniesieniu do aktywów, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne – o łącznej wartości godziwej 3 808 288 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosły odpowiednio 1 250 019 tysięcy złotych),
- dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, poręczenie, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięła pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia (rating „H”),
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

W 2009 roku Grupa Kapitałowa zaczęła rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji, opóźnienia w spłacie 3-6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych oraz pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta do ratingu G jako przesłanki indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2009 roku jest wyższe o 3 380 221 tysięcy złotych.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Banku zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- przeterminowanie kredytu o co najmniej 3 miesiące,
- znaczące pogorszenie ratingu wewnętrznego klienta.

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych.

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub restrukturyzowanych,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji:

- przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie, z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji,
- odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

Rezerwę na pozabilansowe ekspozycje kredytowe tworzy się w wysokości równoważącej wynikającą z nich przewidywaną (możliwą do oszacowania) utratę korzyści ekonomicznych.

Przy ustalaniu rezerwy na pozabilansowe ekspozycje kredytowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

- w odniesieniu do ekspozycji kredytowych indywidualnie znaczących spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości lub dotyczące dłużników, których inne ekspozycje takie przesłanki spełniają – wykorzystuje metodę zindywidualizowaną,
- w odniesieniu do pozostałych pozabilansowych ekspozycji kredytowych – metodą portfelową (jeśli ekspozycja spełnia przesłanki indywidualnej utraty wartości) lub grupową (jeśli ekspozycja spełnia wyłącznie przesłanki grupowej utraty wartości).

Rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty

wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje poniższa tabela:

	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone klientom		
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	6 049 833	2 309 892
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	5 386 944	1 848 411
<i>Należności z tytułu leasingu finansowego</i>	191 082	68 520
Bez stwierdzonej utraty wartości, w tym:	662 889	461 481
<i>Należności z tytułu leasingu finansowego</i>	30 313	21 089
Wyceniane według metody portfelowej, w tym:	3 752 263	2 253 777
<i>Należności z tytułu leasingu finansowego</i>	74 814	48 363
Wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	110 707 613	99 462 098
<i>Należności z tytułu leasingu finansowego</i>	2 062 495	2 258 581
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	120 509 709	104 025 767
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(1 344 098)	(766 442)
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	(1 344 098)	(766 442)
<i>Odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe</i>	(24 163)	(8 372)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej, w tym:	(1 989 868)	(1 425 280)
<i>Odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe</i>	(37 980)	(27 215)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	(603 158)	(726 154)
<i>Odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe</i>	(9 679)	(9 073)
Odpisy - razem	(3 937 124)	(2 917 876)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	116 572 585	101 107 891

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział kredytów, dla których stwierdzono przesłanki utraty wartości (tj. należności wycenianych według metody zindywidualizowanej oraz portfelowej) wyniósł 8,1% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 4,4%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych wg metody zindywidualizowanej oraz portfelowej (wyliczony jako stosunek odpisów aktualizujących wartość należności ogółem do wartości bilansowej brutto należności wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej) wyniósł 40,2% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 63,9%).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 7,6% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 3,6%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wyliczony jako udział odpisów aktualizujących wartość należności do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 43,2% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 77,1%). Istotny wpływ na zmianę wskaźników miały wprowadzone zmiany w zakresie metodologii ustalania odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz rozszerzenie przesłanek wskazujących na utratę wartości o następujące przesłanki: pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej do ratingu G, zawarcie umowy restrukturyzacyjnej oraz w odniesieniu do osób fizycznych opóźnienie w spłacie od 3 do 6 miesięcy.

Dodatkowo zmianie uległa kwota wzrostu wolumenu kredytów ocenianych metodą portfelową w 2009 roku o 1 498 486 tysięcy złotych

Wzrost wolumenu kredytów ocenianych metodą portfelową w 2009 roku o 1 498 486 tysięcy złotych wynikał głównie ze wzrostu opóźnień w spłacie w portfelu kredytów konsumpcyjnych i kredytów mieszkaniowych klientów indywidualnych.

Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA kształtowały się w następujący sposób:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym* [tys. PLN]					
Kontrahent	Rodzaj instrumentu				Razem
	Lokata	Papiery wartościowe	Credit default swap	Pozostałe pochodne	
Kontrahent 1	308 115	-	-	(4 648)	308 115
Kontrahent 2	287 574	-	-	-	287 574
Kontrahent 3	237 073	-	-	68	237 141
Kontrahent 4	142 515	-	-	-	142 515
Kontrahent 5	77 451	-	-	(21 743)	77 451
Kontrahent 6	-	-	-	72 529	72 529
Kontrahent 7	-	-	-	72 284	72 284
Kontrahent 8	-	-	-	45 798	45 798
Kontrahent 9	-	-	-	42 354	42 354
Kontrahent 10	-	-	-	41 953	41 953
Kontrahent 11	41 492	-	-	(2 102)	41 492
Kontrahent 12	-	-	-	41 232	41 232
Kontrahent 13	-	41 082	-	-	41 082
Kontrahent 14	-	-	-	38 250	38 250
Kontrahent 15	607	-	-	32 454	33 061
Kontrahent 16	-	-	-	28 920	28 920
Kontrahent 17	-	-	-	23 408	23 408
Kontrahent 18	20 000	-	-	(2 724)	20 000
Kontrahent 19	-	-	-	15 089	15 089
Kontrahent 20	-	-	-	14 038	14 038

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

Dla porównania największe zaangażowania PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2008 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym* [tys. PLN]					
Kontrahent**	Rodzaj instrumentu				Razem
	Lokata	Papiery wartościowe	Credit default swap	Pozostałe pochodne	
Kontrahent 21	228 059	-	-	-	228 059
Kontrahent 22	222 135	-	-	-	222 135
Kontrahent 23	196 098	-	-	-	196 098
Kontrahent 1	168 084	-	-	2 480	170 564
Kontrahent 24	159 803	-	-	8 700	168 503
Kontrahent 11	154 077	-	-	(17 350)	154 077
Kontrahent 19	-	-	118 472	(193 941)	118 472
Kontrahent 25	114 029	-	-	-	114 029
Kontrahent 26	100 000	-	-	(3 401)	100 000
Kontrahent 14	-	-	88 854	(78 015)	88 854
Kontrahent 27	-	83 448	-	-	83 448
Kontrahent 28	-	-	-	70 308	70 308
Kontrahent 29	63 856	-	-	-	63 856
Kontrahent 8	-	-	-	61 528	61 528
Kontrahent 30	26 656	-	-	33 994	60 650
Kontrahent 9	-	-	-	54 085	54 085
Kontrahent 31	50 000	-	-	-	50 000
Kontrahent 13	-	41 724	-	(104)	41 724
Kontrahent 32	-	20 862	-	-	20 862
Kontrahent 3	9 655	-	-	(40 332)	9 655

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

** Nazwy kontrahentów są zgodne z nazwami przedstawionymi w tabeli z najwyższymi zaangażowaniami na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2009 roku

Przy określaniu zaangażowania: lokaty, papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów oraz transakcje CDS zostały podane w wartości nominalnej, natomiast pozostałe instrumenty pochodne w wartości rynkowej. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego (w przypadku kontrahentów u których zakupiono protekcję kredytową na emitentów papierów wartościowych znajdujących się w portfelu Banku) bądź pomniejszonego (w przypadku gdy ryzyko kredytowe danego podmiotu zostało przetransferowane w transakcji CDS na innego kontrahenta) o zaangażowanie z tytułu transakcji CDS oraz zaangażowania z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Spośród 12 kontrahentów wymienionych w tabeli sporządzonej według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku, z którymi PKO Bank Polski SA posiadał zawarte transakcje na instrumentach pochodnych, z wszystkimi kontrahentami PKO Banku Polskiego SA miał podpisane umowy ramowe. Umowy ramowe umożliwiają kompensację wzajemnych zobowiązań w przypadku bankructwa jednej ze stron transakcji. W sumie PKO Bank Polski SA na dzień 31 grudnia 2009 roku posiadał podpisane 23 umowy ramowe z bankami krajowymi i 31 z bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 17 umów CSA (Credit Support Annex) umożliwiających zabezpieczenie ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych i 2 umów ISMA (International Securities Market Association) dających możliwość kompensacji zobowiązań wynikających z transakcji REPO i BSB/SBB.

Spośród 20 kontrahentów wymienionych w tabeli sporządzonej według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, wobec których Grupa Kapitałowa posiadała największe ekspozycje, 5 kontrahentów znalazło się w grupie największych zaangażowań również na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań według stanów na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1.	Austria	Kontrahent 1, Kontrahent 6
2.	Dania	Kontrahent 15
3.	Francja	Kontrahent 10, Kontrahent 16, Kontrahent 20
4.	Hiszpania	Kontrahent 2, Kontrahent 32
5.	Holandia	Kontrahent 17
6.	Niemcy	Kontrahent 4
7.	Polska	Kontrahent 5, Kontrahent 8, Kontrahent 9, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 18, Kontrahent 23, Kontrahent 26, Kontrahent 27, Kontrahent 28, Kontrahent 30, Kontrahent 31
8.	Portugalia	Kontrahent 22
9.	Szwajcaria	Kontrahent 24
10.	Ukraina	Kontrahent 21, Kontrahent 25, Kontrahent 29
11.	Węgry	Kontrahent 13
12.	Wielka Brytania	Kontrahent 3, Kontrahent 7, Kontrahent 14, Kontrahent 19

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy).

Rating	Kontrahent
AA	Kontrahent 2, Kontrahent 3, Kontrahent 7, Kontrahent 10, Kontrahent 14, Kontrahent 16, Kontrahent 17, Kontrahent 19
A	Kontrahent 1, Kontrahent 4, Kontrahent 5, Kontrahent 6, Kontrahent 9, Kontrahent 15, Kontrahent 20, Kontrahent 22, Kontrahent 24
BBB	Kontrahent 8, Kontrahent 12, Kontrahent 30, Kontrahent 31, Kontrahent 32
BB	Kontrahent 13
B	Kontrahent 21, Kontrahent 25, Kontrahent 29
Brak	Kontrahent 11, Kontrahent 18, Kontrahent 23, Kontrahent 26, Kontrahent 27, Kontrahent 28

Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby Grupy lub do sprzedaży. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy. W okresach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy oferty.

Grupa Kapitałowa dąży do jak najszerszego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej spółek Grupy, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m. in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo PKO Bank Polski SA współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Grupę działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa Kapitałowa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowany jest Grupa Kapitałowa w toku realizacji zabezpieczeń.

Informacja na temat wartości bilansowej aktywów przejętych za wierzytelności na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku znajduje się w nocie 30 „Inne aktywa” w pozycji „Inne”.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach aktywnych i pasywnych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczenie ryzyka poniesienia straty z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank w szczególności wykorzystuje miarę wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej i pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariacji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank wykorzystuje m. in. wartość VaR wyznaczoną dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz portfeli Banku.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miara ta uwzględnia zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

Testy warunków skrajnych (*stress-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w walutach: PLN, EUR, USD, CHF i GBP o ± 50 pb. oraz o ± 200 pb,
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, wygięcie krzywej dochodowości typu *peak* oraz typu *twist*, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

Miary luki stopy procentowej dla pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wyznacza się w sposób analogiczny, jak dla luki stopy procentowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej spółek.

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								
31.12.2009								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	26 078 583	28 008 165	(28 778 134)	(11 719 649)	(1 755 068)	1 598 803	268 068	13 700 768
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	26 078 583	54 086 748	25 308 614	13 588 964	11 833 896	13 432 700	13 700 768	-
PLN (tys. PLN)								
31.12.2008								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(5 137 382)	6 674 699	11 206 058	1 378 098	(7 154 984)	(769 779)	38 592	6 235 302
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(5 137 382)	1 537 317	12 743 375	14 121 473	6 966 489	6 196 710	6 235 302	-
USD (tys. USD)								
31.12.2009								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	117 747	(208 620)	(166 316)	(145 008)	31 720	65 766	127 461	(177 250)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	117 747	(90 873)	(257 189)	(402 197)	(370 476)	(304 711)	(177 250)	-

USD (tys. USD)								31.12.2008
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(1 378)	(237 592)	(87 697)	(3 281)	18 347	79 263	126 272	(106 066)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(1 378)	(238 970)	(326 667)	(329 948)	(311 601)	(232 338)	(106 066)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2009
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(338 541)	82 100	(46 202)	(82 143)	7 144	21 090	2 740	(353 812)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(338 541)	(256 442)	(302 643)	(384 786)	(377 642)	(356 553)	(353 812)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2008
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(340 028)	(18 827)	33 410	36 954	(5 625)	63 539	(13 035)	(243 612)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(340 028)	(358 855)	(325 445)	(288 491)	(294 116)	(230 577)	(243 612)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2009
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(72 200)	(230 734)	1 937	(6 517)	1 280	875	6 044	(299 315)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(72 200)	(302 934)	(300 997)	(307 514)	(306 234)	(305 359)	(299 315)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2008
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	4 970 312	(4 895 972)	1 292	(1 577)	(97)	-	3 092	77 050
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	4 970 312	74 340	75 632	74 055	73 958	73 958	77 050	-

Na koniec 2009 roku Grupa Kapitałowa posiadała złotową skumulowaną lukę dodatnią w PLN we wszystkich horyzontach czasowych.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej należą:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- 3) lista dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej obejmujące m.in. wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Limity te zostały wyznaczone z uwzględnieniem poszczególnych portfeli Banku.

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka stopy procentowej osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej na 31.12.2009 roku oraz 31.12.2008 roku składała się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez pozostałe spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ryzyko stopy procentowej dla USD było w istotny sposób zmieniane przez ekspozycję spółek Grupy Kapitałowej, w której największą rolę odgrywała ekspozycja KREDOBANK SA.

Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów.

VaR Banku oraz analizę *stress testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2009	31.12.2008
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)*	17 086	72 337
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN) (test warunków skrajnych)	233 304	266 216**

*Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa Kapitałowa nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miarę VaR 10-dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDOBANK SA, której wartość na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 40 048 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2008 roku 17 788 tysięcy złotych.

** Dane sprawozdane do porównywalności.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 17 086 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,10% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2008 roku miara VaR dla Banku wyniosła 72 337 tysięcy złotych co stanowiło ok. 0,60% funduszy własnych Banku³. Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań.

W PKO Banku Polskim SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym oraz półrocznym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu niekorzystnych zmian kursów walutowych. Ryzyko walutowe jest generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczenie ryzyka poniesienia straty wynikającej z niedopasowania struktury walutowej do akceptowalnego poziomu.

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do celów zarządzania ryzykiem walutowym wartość VaR wyznaczana jest w podziale na rodzaje działalności Banku.

Testy warunków skrajnych (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (15-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- 3) lista dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

³ Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

Wielkości, na które nałożone są limity i wartości progowe w Banku to m. in.: pozycje walutowe, wartość zagrożona obliczana w horyzoncie 10-dniowym oraz strata dzienna na rynku walutowym.

Ryzyko walutowe zarówno na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku kształtowało się na niskim poziomie.

Metody zarządzania ryzykiem walutowym w pozostałych spółkach określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki. Przepisy te opracowywane są przez spółki, dla których miary ryzyka walutowego osiągają znaczącą wartość, po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

VaR Banku oraz analizę *stress testową* aktywów finansowych Grupy Kapitałowej narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2009	31.12.2008
VaR 10-dniowy (tys. PLN)*	1 092	11 297**
Zmiana kursów WAL/PLN o 15% (tys. PLN) (test warunków skrajnych)	697	13 222

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK SA, której wartość na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 64 tysiące złotych, a na dzień 31 grudnia 2008 roku 809 tysięcy złotych.

**Wartość VaR na dzień 31 grudnia 2008 roku wynikała głównie z pozycji w USD, która była wynikiem objęcia przez Bank akcji KREDOBANK SA, których rejestracja nastąpiła w dniu 31 grudnia 2008 roku.

W 2009 roku oraz w 2008 roku ryzyko kursu walutowego kształtowało się na niskim poziomie.

Wielkość pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

	31.12.2009	31.12.2008
	Pozycja walutowa	Pozycja walutowa
USD	(31 811)	(128 288)
GBP	1 501	(1 459)
CHF	(3 634)	(14 865)
EUR	26 489	17 728
Pozostałe (Globalna Netto)	12 101	38 661

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, nie tylko bilansowe (np. kredyty), ale również pozabilansowe. Zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem walutowym codziennie otwierana przez Bank pozycja walutowa w działalności bankowej (np. wypłata nowych kredytów walutowych w PLN, spłata przez klienta zaciągniętego kredytu walutowego w PLN, przewalutowanie kredytu) jest w każdym dniu domykana, także przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych. Oznacza to, że pozycja walutowa Banku na koniec dnia może się składać wyłącznie z wygenerowanej w tym dniu nowej pozycji w działalności bankowej oraz ograniczonej limitami pozycji walutowej pochodzącej z działalności handlowej, co powoduje, że narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na koniec 2009 roku wynosił ok. 0,01%).

W PKO Banku Polskim SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym oraz półrocznym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Struktura walutowa

W 2009 roku oraz w 2008 roku ryzyko kursu walutowego kształtowało się na niskim poziomie. Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2009				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 559 322	285 671	17 237	232 120	7 094 350
Należności od banków	259 619	1 143 695	190 444	456 406	2 050 164
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	91 383 795	5 090 291	21 479 796	2 555 827	120 509 709
Papiery wartościowe	22 481 403	39 587	-	28 438	22 549 428
Aktywa trwałe	8 423 563	-	-	201 498	8 625 061
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	3 664 200	110 121	367	110 199	3 884 887
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	132 771 902	6 669 365	21 687 844	3 584 488	164 713 599
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(7 447 737)	(111 175)	(188 753)	(487 249)	(8 234 914)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	125 324 165	6 558 190	21 499 091	3 097 239	156 478 685
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	-	-	-	6 581
Zobowiązania wobec innych banków	1 846 331	415 729	2 740 971	143 017	5 146 048
Zobowiązania wobec klientów	115 854 902	5 109 126	925 009	3 183 897	125 072 934
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	289 251	-	-	109	289 360
Rezerwy	601 215	374	-	705	602 294
Zobowiązania podporządkowane	1 612 178	-	-	-	1 612 178
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	3 099 326	166 610	61	47 423	3 313 420
Kapitały własne	20 435 870	-	-	-	20 435 870
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	143 745 654	5 691 839	3 666 041	3 375 151	156 478 685
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	29 542 617	2 164 022	306 355	869 646	32 882 640

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2008				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	5 440 804	170 503	17 720	207 865	5 836 892
Należności od banków	1 091 618	1 540 624	82 160	677 308	3 391 710
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	74 473 200	4 414 600	22 509 669	2 628 298	104 025 767
Papiery wartościowe	14 071 879	384 793	-	235 623	14 692 295
Aktywa trwałe	8 281 546	-	-	193 348	8 474 894
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	4 983 045	114 017	393	101 108	5 198 563
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	108 342 092	6 624 537	22 609 942	4 043 550	141 620 121
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(6 529 624)	(125 160)	(32 485)	(296 866)	(6 984 135)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	101 812 468	6 499 377	22 577 457	3 746 684	134 635 986
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2 816	-	-	-	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	3 327 901	318 137	2 808 188	534 377	6 988 603
Zobowiązania wobec klientów	95 807 697	3 689 313	111 145	3 331 126	102 939 281
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	183 594	-	-	27 979	211 573
Rezerwy	565 549	305	-	162	566 016
Zobowiązania podporządkowane	1 509 178	-	-	109 577	1 618 755
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	7 939 345	271 776	7 409	92 396	8 310 926
Kapitały własne	13 998 016	-	-	-	13 998 016
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	123 334 096	4 279 531	2 926 742	4 095 617	134 635 986
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	25 464 318	3 077 170	1 121 951	780 704	30 444 143

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest zdefiniowane jako ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zobowiązań pozabilansowych zapewniającej wysokość środków finansowych odpowiednią dla wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz budowa stabilnej bazy depozytowej. W polityce zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- 1) kontraktowa i urealniona luka płynności,
- 2) rezerwa płynności,
- 3) miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- 4) testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności,
- 2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- 3) transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- 4) transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku oraz w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności krótko-, średnio i długoterminowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka płynności osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

Podstawową miarą, jaką Bank wykorzystuje do oceny ryzyka płynności długoterminowej jest urealniona luka płynności. Dla celów oceny ryzyka płynności w krótszych horyzontach czasowych w Banku wykorzystywana jest miara rezerwy płynności. Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają zestawienie zapadających aktywów i wymagalnych pasywów oraz dodatkowo zostały urealnione o wybrane pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej w celu realnego zobrazowania pozycji płynnościowej Grupy Kapitałowej. Najważniejsze urealnienia dotyczą:

- osadu depozytów poza rynkiem międzybankowym i ich wymagalności – depozyty klientów (rachunki bieżące, konta oszczędnościowe oraz depozyty terminowe) zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając ich stabilność (utrzymywanie się odpowiedniego poziomu salda lub odnawialność po terminie wymagalności),
- osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności – kredyty w rachunku bieżącym zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniających odnawialność tych kredytów,
- płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności – płynne papiery wartościowe zostały zakwalifikowane do przedziału do 1 miesiąca zgodnie z możliwym terminem ich upłynnienia (zastawu, sprzedaży).

(w tysiącach złotych)

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
31.12.2009								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	7 168 054	15 375 687	(3 609 590)	316 614	3 587 227	1 655 613	4 769 757	(29 263 362)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	7 168 054	22 543 741	18 934 151	19 250 765	22 837 992	24 493 605	29 263 362	-
31.12.2008								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	4 610 491	5 668 033	(3 379 392)	(1 983 388)	2 146 647	3 864 988	2 630 081	(13 557 460)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	4 610 491	10 278 524	6 899 132	4 915 744	7 062 391	10 927 379	13 557 460	-

We wszystkich przedziałach skumulowana luka płynności⁴ Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wykazywała wartości dodatnie na dzień 31 grudnia 2009 oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności Banku na 31 grudnia 2009 roku oraz na 31 grudnia 2008 roku:

Nazwa miar wrażliwości	31.12.2009	31.12.2008
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	16 030	6 666

*Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 95,5% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza wzrost o ok. 1,5 p. proc. w porównaniu do końca 2008 roku.

⁴ Urealniona luka płynności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została wyznaczona jako suma urealnionej luki płynności PKO Banku Polskiego SA i kontraktowych luk płynności pozostałych Spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Aktywa i zobowiązania Banku obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2009

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	7 094 350	-	-	7 094 350
Należności od banków	2 049 848	316	(27 109)	2 023 055
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 534 181	678 774	-	2 212 955
Pochodne instrumenty finansowe	683 976	1 345 146	-	2 029 122
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	12 360 510	180	-	12 360 690
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	26 618 614	93 891 095	(3 937 124)	116 572 585
Inwestycyjne papiery wartościowe	3 309 874	4 665 909	(21 572)	7 954 211
Zapasy	265 217	421 872	(34 014)	653 075
Pozostałe aktywa	1 331 776	4 517 882	(271 016)	5 578 642
SUMA AKTYWÓW	55 248 346	105 521 174	(4 290 835)	156 478 685
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	-	-	6 581
Zobowiązania wobec innych banków	4 636 480	509 568	-	5 146 048
Pochodne instrumenty finansowe	514 054	1 030 316	-	1 544 370
Zobowiązania wobec klientów	124 995 298	77 636	-	125 072 934
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	289 251	109	-	289 360
Zobowiązania podporządkowane	-	1 612 178	-	1 612 178
Pozostałe zobowiązania	2 359 346	11 998	-	2 371 344
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	132 801 010	3 241 805	-	136 042 815
KAPITAŁ WŁASNY	-	20 435 870	-	20 435 870
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	132 801 010	23 677 675	-	156 478 685

Aktywa i zobowiązania Banku obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2008

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	5 836 892	-	-	5 836 892
Należności od banków	3 191 876	199 834	(28 111)	3 363 599
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 340 931	155 216	-	1 496 147
Pochodne instrumenty finansowe	3 597 670	-	-	3 597 670
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 521 974	1 033 570	-	4 555 544
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21 784 191	82 241 576	(2 917 876)	101 107 891
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	772 921	7 847 751	(5 759)	8 614 913
Zapasy	479 181	143 229	-	622 410
Pozostałe aktywa	3 407 883	2 233 311	(200 274)	5 440 920
SUMA AKTYWÓW	43 933 519	93 854 487	(3 152 020)	134 635 986
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2 816	-	-	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	3 127 387	3 861 216	-	6 988 603
Pochodne instrumenty finansowe	6 150 337	-	-	6 150 337
Zobowiązania wobec klientów	91 457 004	11 482 277	-	102 939 281
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	183 594	27 979	-	211 573
Zobowiązania podporządkowane	-	1 618 755	-	1 618 755
Pozostałe zobowiązania	2 228 722	497 883	-	2 726 605
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	103 149 860	17 488 110	-	120 637 970
KAPITAŁ WŁASNY	-	13 998 016	-	13 998 016
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	103 149 860	31 486 126	-	134 635 986

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2009 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	-	-	-	-	6 581	6 581
Zobowiązania wobec innych banków	1 544 583	194 536	287 966	3 155 324	189 908	5 372 317	5 146 048
Pochodne instrumenty finansowe	991 914	2 195 028	7 412 837	14 926 893	2 773 816	28 300 488	1 544 370
Zobowiązania wobec klientów	72 246 082	20 462 087	29 552 945	3 358 205	728 239	126 347 558	125 072 934
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	140 050	122 886	31 975	130	-	295 041	289 360
Zobowiązania podporządkowane	-	-	84 997	255 224	1 940 921	2 281 142	1 612 178
Pozostałe zobowiązania	1 298 593	9 630	228 613	16 662	13 126	1 566 624	1 566 623
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	15 085 902	313 335	5 111 897	2 191 153	4 682 872	27 385 159	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	1 366 141	1 505 984	1 541 703	1 083 653	-	5 497 481	-

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2008 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2 816	-	-	-	-	2 816	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	2 465 019	707 941	303 961	3 658 612	173 577	7 309 109	6 988 603
Pochodne instrumenty finansowe	6 476 728	5 399 820	7 228 909	21 651 941	5 876 889	46 634 287	6 150 337
Zobowiązania wobec klientów	61 955 089	17 672 964	11 820 792	12 536 123	376 525	104 361 493	102 939 281
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	79 851	75 711	30 905	39 703	-	226 170	211 573
Zobowiązania podporządkowane	-	-	126 135	506 893	2 121 604	2 754 632	1 618 755
Pozostałe zobowiązania	564 141	260 184	794 266	32 196	16 989	1 667 776	1 667 776
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	13 720 195	157 146	3 512 534	4 231 245	4 520 324	26 141 444	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	1 436 768	169 003	1 086 418	1 489 656	120 854	4 302 699	-

Inne ryzyka cenowe

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Grupa Kapitałowa na koniec 2009 roku był narażona na:

- 1) ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych (z wyłączeniem jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania),
- 2) ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Ryzyka te są nieistotne – wymóg kapitałowy, wyznaczony zgodnie z Uchwałą 380/2008 KNF, na pokrycie pierwszego był na koniec roku 2009 niższy od 1 miliona złotych, a na pokrycie drugiego niższy od 2 milionów złotych.

Ryzyko instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko poniesienia straty wynikające z zajęcia przez Bank pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- 2) nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- 3) jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

W ramach ryzyka instrumentów pochodnych wyróżnia się następujące typy ryzyka: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe (stopy procentowej lub walutowe) oraz ryzyko płynności.

Celem zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest ograniczenie ryzyka poniesienia straty na instrumentach pochodnych do akceptowalnego poziomu określonego przez ogólny profil ryzyka Banku. Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w Banku jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym.

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w Banku wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), opisany w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- 3) umowy ramowe (ISDA – (International Swaps and Derivatives Association), ZBP – Związek Banków Polskich) określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

Metody zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, które zajmują pozycje w instrumentach pochodnych lub przewidują zajmowanie pozycji w takich instrumentach. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

W procesie zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wykorzystuje się:

- 1) miary ryzyka instrumentów pochodnych wyznaczone dla poszczególnych spółek oraz Banku,

- 2) pozycje zajmowane przez spółki w określonych instrumentach pochodnych, wyznaczone przez Bank.

Pozycje zajmowane przez pozostałe spółki Grupy Kapitałowej w określonych instrumentach pochodnych wyznacza się w sposób analogiczny, jak pozycje zajmowane przez Bank w tych instrumentach pochodnych, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej spółek.

W bieżącym roku jedyną spółką Grupy, poza Bankiem, wykorzystującą instrumenty pochodne do zarządzania ryzykiem rynkowym był Bankowy Fundusz Leasingowy.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej przez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na zdarzenia od niej niezależne.

W ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym PKO Bank Polski SA wprowadził zasady i procedury identyfikacji, oceny, monitorowania, raportowania i ograniczania ryzyka operacyjnego. Ponadto, funkcjonuje sformalizowany tryb gromadzenia i raportowania informacji o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach finansowych. Skutki materializacji zdarzeń operacyjnych w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są nieistotne.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem.

Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu przepisów wewnętrznych oraz innych rozwiązań związanych z ryzykiem operacyjnym między innymi w zakresie:

- zasobów ludzkich,
- organizacji Banku,
- rachunkowości,
- teleinformatyki,
- bezpieczeństwa,
- procesów wewnętrznych,
- procesów obsługi klientów,
- powierzania wykonywania czynności bankowych i faktycznych podmiotom zewnętrznym.

Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest w sposób scentralizowany na poziomie Centrali Banku. W każdej linii biznesowej i linii wsparcia wyznaczona została komórka odpowiedzialna za identyfikację i monitorowanie zagrożeń operacyjnych w nadzorowanych produktach lub procesach wewnętrznych oraz podejmowanie działań niezbędnych dla zapewnienia akceptowalnego poziomu ryzyka operacyjnego.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

- zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym przy realizacji produktów, w procesach wewnętrznych oraz systemach,
- podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń (zdarzeń operacyjnych),
- likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

Istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym pełni Pion Ryzyka Bankowego, który koordynuje identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego w skali całej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- instrumenty kontrolne,
- instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników,

- systemy motywacyjne),
- wartości progowe kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- plany awaryjne,
- ubezpieczenia,
- outsourcing.

Doboru instrumentów służących do ograniczania ryzyka operacyjnego dokonuje się między innymi w zależności od:

- dostępności i adekwatności instrumentów ograniczających ryzyko,
- charakteru działalności lub procesu, w którym zidentyfikowano ryzyko operacyjne,
- istotności ryzyka,
- kosztu zastosowania instrumentu.

Dodatkowo regulacje wewnętrzne Banku przewidują obowiązek niepodejmowania zbyt ryzykownej działalności, a w przypadku, gdy działalność taka jest prowadzona – wycofania się z niej lub ograniczenia jej zakresu. Poziom ryzyka operacyjnego uznaje się za nadmierny, gdy potencjalne korzyści z prowadzenia danego rodzaju działalności są niższe od potencjalnych strat operacyjnych.

Pomiar ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników audytu wewnętrznego,
- wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- wyników samooceny ryzyka operacyjnego,
- kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Bank regularnie monitoruje poziom KRI oraz zdarzenia operacyjne przekraczające kwotę progową określoną dla ryzyka operacyjnego.

W PKO Banku Polskim SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka operacyjnego w trybie kwartalnym. Raporty zawierają informacje o profilu ryzyka operacyjnego PKO Banku Polskiego SA, wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń, informacje o wynikach pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego oraz o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach finansowych. Odbiorcami raportów są Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej mają 3 podmioty to jest Bank PKO Bank Polski, Grupa Kapitałowa BFL oraz KREDOBANK SA (łącznie 99% wszystkich skutków finansowych). Pozostałe spółki Grupy Kapitałowej ze względu na ich znacznie mniejszą skalę oraz rodzaj działalności, generują jedynie ograniczone ryzyko operacyjne i zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem swojej specyfiki i skali działalności.

W 2009 roku Spółki Grupy Kapitałowej kontynuowały prace w zakresie rozwoju systemu kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego.

W 2009 roku Bank wdrożył aplikację SAS OpRisk Management do wsparcia systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Pozostałe spółki zależne Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Grupy Kapitałowej, pracowników Grupy Kapitałowej lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest utrwalanie wizerunku Grupy Kapitałowej PKO BP SA jako podmiotów działających zgodnie z prawem, przyjętymi standardami postępowania, godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Grupy Kapitałowej oraz przeciwdziałanie

ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności odnosi się w szczególności do następujących zagadnień:

- zapobiegania angażowaniu Grupy Kapitałowej w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Grupy Kapitałowej w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

We wszystkich podmiotach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Grupy Kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem strategicznym jest podejmowanie działań mających na celu utrzymanie tego ryzyka na akceptowalnym poziomie.

Zarządzanie ryzykiem strategicznym w Grupie Kapitałowej obejmuje:

- pomiar poziomu ryzyka strategicznego,
- raportowanie poziomu ryzyka strategicznego i jego zmian,
- działania podejmowane w przypadku wystąpienia wysokiego poziomu ryzyka strategicznego.

Przy dokonywaniu pomiaru ryzyka strategicznego Grupy Kapitałowej uwzględnia:

- czynniki zewnętrzne,
- czynniki związane ze wzrostem i rozwojem działalności bankowej,
- czynniki związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi,
- czynniki związane z działalnością inwestycyjną,
- czynniki związane z kulturą organizacji.

Ryzyko reputacji

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych odchyleń od zaplanowanego wyniku finansowego Banku wskutek pogorszenia się wizerunku Grupy Kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Grupy Kapitałowej oraz ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty reputacyjnej.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Grupie Kapitałowej obejmuje w szczególności:

- monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacji Banku z otoczeniem pod kątem identyfikacji negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,
- gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących wystąpienia albo możliwości wystąpienia zdarzenia wizerunkowego,
- rejestrowanie danych o zidentyfikowanych negatywnych skutkach zdarzeń wizerunkowych w Grupie Kapitałowej,
- dobór efektywnych narzędzi dla działań osłonowych służących eliminowaniu, łagodzeniu lub minimalizowaniu niekorzystnego wpływu negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych na wizerunek Grupy Kapitałowej oraz ich realizowanie,
- analizowanie charakteru, wagi, skali i dynamiki negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,

– określanie poziomu ryzyka reputacji.

Grupa Kapitałowa na bieżąco prowadzi monitorowanie i rejestrowanie zdarzeń wizerunkowych, natomiast pomiaru poziomu ryzyka reputacji dokonuje w okresach rocznych.

Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych (tzw. filar I) oraz kapitału wewnętrznego (tzw. filar II). Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej obejmuje:

- 1) identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- 2) szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- 3) monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- 4) dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Grupy Kapitałowej dla celów analiz rentowności,
- 5) wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszych funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 1,0.

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej w 2009 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

W stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej wzrósł o 3,37% głównie wskutek zasilenia funduszy własnych z tytułu emisji akcji kwotą ponad 5,08 miliardów złotych przy jednoczesnym wzroście wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, spowodowanego przede wszystkim wysoką dynamiką portfela kredytowego Grupy Kapitałowej.

Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowych

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, zgodnie z art. 127 pkt 2c ustawy Prawo Bankowe.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,

- 2) zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń – w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

W skład funduszy uzupełniających wchodzi:

- 1) zobowiązania podporządkowane,
- 2) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 60% ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym.

Ponadto fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszeń obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota ta odejmowana jest od funduszy podstawowych.

Dodatkowo w rachunku funduszy własnych Grupy Kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym uwzględnia się odpowiednio:

- 1) wartość firmy jednostek zależnych (pomniejsza fundusze podstawowe),
- 2) ujemną wartość firmy jednostek zależnych (powiększa fundusze podstawowe),
- 3) kapitały mniejszości (powiększają fundusze podstawowe),
- 4) różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych (ujemne pomniejszają fundusze, dodatnie powiększają fundusze podstawowe).

W 2009 roku fundusze własne Grupy Kapitałowej wzrosły o 4 980 061 tysiące złotych głównie wskutek ich zasilenia z tytułu emisji akcji Banku kwotą 5 081 125 tys. zł przy jednoczesnym wzroście zaangażowań kapitałowych pomniejszających fundusze własne Grupy o kwotę ok. 137 779 tys. zł. W funduszach własnych nie został uwzględniony zysk netto za rok 2009.

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2009	31.12.2008
Fundusze podstawowe (Tier 1)	16 254 416	11 265 718
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 000 000
Kapitał zapasowy	12 149 682	7 274 717
Kapitał rezerwowy	3 405 087	1 523 827
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Wynik bieżącego okresu w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia	-	1 824 745
Wynik z lat ubiegłych	248 806	53 232
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(52 749)	(43 346)
Wartości niematerialne	(1 572 577)	(1 352 778)
w tym wartość firmy jednostek podporządkowanych	(264 933)	(164 720)
Zaangażowania kapitałowe	(142 371)	(73 482)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(108 791)	(57 413)
Kapitały mniejszości	7 329	46 216
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 481 052	1 528 517
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 60% wartości przed opodatkowaniem)	22 723	1 298
Zaangażowania kapitałowe	(142 371)	(73 481)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	129 876	91 048
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	17 865 344	12 885 283

Wymogi kapitałowe (Filar I)

Począwszy od stycznia 2008 roku Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z Uchwałą nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku (od stycznia 2009 Uchwała 380/2008 Komisji nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku)(Bazylea II): z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową, z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi, z tytułu ryzyka operacyjnego – dla Spółek metodą wskaźnika podstawowego, dla Banku za rok 2008 metodą wskaźnika podstawowego, za rok 2009 metodą standardową.

Skala działalności handlowej Banku i Grupy Kapitałowej jest znacząca, w związku z czym łączny wymóg kapitałowy składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta,
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko walutowe, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, szczególnie cen instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stóp procentowych,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) inne rodzaje wymogów kapitałowych z tytułu:
 - ryzyka rozliczenia i dostawy,
 - przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
 - przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w 2009 roku przyczynił się przede wszystkim istotny wzrost portfela kredytowego o 15%.

Poniższe tabele prezentują narażenie Grupy Kapitałowej z tytułu ryzyka kredytowego oraz poszczególnych typów ryzyka rynkowego. Kwoty zostały wyliczone zgodnie z wymaganiami tzw. Bazylei II.

Wymogi kapitałowe	31.12.2009	31.12.2008
Ryzyko kredytowe	8 487 800	7 676 474
kredytowe (księga bankowa)	8 413 635	7 514 510
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	74 165	161 964
Ryzyko rynkowe	204 148	202 677
cen kapitałowych papierów wartościowych	2 390	1 069
szczególne cen instrumentów dłużnych	168 088	167 505
ogólne stóp procentowych	33 670	34 103
Ryzyko operacyjne	1 057 384	1 247 584
Łączny wymóg kapitałowy	9 749 332	9 126 735
Współczynnik wypłacalności	14,66%	11,29%

*Obejmuje wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rozliczenia oraz dostawy, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań oraz progu koncentracji kapitałowej.

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego stosując następujące formuły:

- w zakresie ekspozycji sprawozdania z sytuacji finansowej (instrumenty bilansowe) - iloczyn wartości bilansowej, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie udzielonych zobowiązań pozabilansowych - iloczyn wartości nominalnej zobowiązania, wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) - iloczyn wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).

Struktura wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz wartość ważona ryzykiem z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	150 587 660	95 585 435
Portfel handlowy	5 891 025	1 179 941
Ogółem instrumenty bilansowe	156 478 685	96 765 376

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	31 633 985	10 818 489	9 047 584
Portfel handlowy	1 248 655	1 248 655	951 029
Ogółem Instrumenty pozabilansowe	32 882 640	12 067 144	9 998 613

Typ instrumentu	Wartość nominalna*	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	47 224 887	1 643 096	537 420
Portfel handlowy	134 168 429	1 947 141	927 058
Ogółem instrumenty pochodne	181 393 316	3 590 237	1 464 478

* W pozycji „wartość nominalna” dla transakcji SBB i repo wykazana jest różnica między wartościami godziwymi instrumentów bazowych operacji oraz kwotami otrzymanymi lub przekazanymi; dla opcji - wartości ekwiwalentu delta.

Struktura wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz wartość ważona ryzykiem z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	130 532 605	84 891 321
Portfel handlowy	4 103 381	1 449 025
Ogółem instrumenty bilansowe	134 635 986	86 340 346

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	29 623 138	9 840 259	8 603 259
Portfel handlowy	821 005	821 005	658 148
Ogółem Instrumenty pozabilansowe	30 444 143	10 661 264	9 261 407

Typ instrumentu	Wartość nominalna*	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	44 127 146	1 616 891	436 796
Portfel handlowy	194 935 280	3 927 062	2 024 547
Ogółem instrumenty pochodne	239 062 426	5 543 953	2 461 343

* W pozycji „wartość nominalna” dla transakcji SBB i repo wykazana jest różnica między wartościami godziwymi instrumentów bazowych operacji oraz kwotami otrzymanymi lub przekazanymi; dla opcji - wartości ekwiwalentu delta.

Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Z początkiem 2008 roku kapitał wewnętrzny wyznaczany jest zgodnie z uchwałą nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. NBP z 2007 roku Nr 3, poz. 6).

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Grupę Kapitałową kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Kapitał wewnętrzny w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

- 1) ryzyka kredytowego w zakresie ryzyka niewypłacalności,
- 2) ryzyka rynkowego (ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko płynności),
- 3) ryzyka operacyjnego,
- 4) ryzyka biznesowego (w tym: ryzyka strategicznego i reputacji).

Łączny kapitał wewnętrzny każdej spółki Grupy Kapitałowej Banku stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla danej spółki rodzajów ryzyka.

Łączny kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej Banku stanowi sumę łącznego kapitału wewnętrznego Banku oraz pozostałych spółek Grupy Kapitałowej Banku.

Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Grupy Kapitałowej Banku wynosi 1.

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku i pozostałych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

55. Wpływ światowego kryzysu finansowego na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej

Istotny wpływ na działalność oraz sytuację finansową Grupy Kapitałowej w 2009 roku miało spowolnienie wzrostu gospodarczego w Polsce w ślad za gwałtownym pogorszeniem koniunktury gospodarczej w USA i strefie euro, w następstwie kryzysu na międzynarodowych rynkach finansowych. W pierwszych miesiącach 2009 roku w ślad za silnym spadkiem popytu zagranicznego nastąpił spadek polskiego eksportu, a także spadek popytu krajowego. Kryzys na międzynarodowych rynkach finansowych skutkowało również silnym spadkiem krajowych indeksów giełdowych, przeceną kursu złotego oraz znaczącym ograniczeniem płynności na rynku międzybankowym. Jednocześnie istotnie wzrosło ryzyko działalności sektora bankowego. Wynikające z powyższych czynników ograniczenie w dostępie do środków finansowania oraz wzrost awersji do ryzyka skutkowało wzrostem restrykcyjności polityki kredytowej banków oraz presją na pozyskanie depozytów.

W efekcie działań mających na celu przeciwdziałanie kryzysowi podejmowanych w krajach rozwiniętych nastąpiła stopniowa stabilizacja sytuacji w gospodarce globalnej oraz na międzynarodowych rynkach finansowych. Te tendencje, łącznie z korzystną sytuacją gospodarki polskiej i sektora bankowego przed kryzysem, przy wsparciu działań NBP i rządu polskiego na rzecz stabilizacji sytuacji gospodarczej i systemu finansowego, skutkowało poprawą sytuacji na krajowym rynku finansowym od II kwartału 2009 roku oraz poprawą aktywności gospodarki polskiej pod koniec roku. Ostatecznie polska gospodarka okazała się jedyną w Unii Europejskiej, która odnotowała w 2009 roku dodatni wzrost gospodarczy. Dodatkowo stopniowo zaczęła powracać transakcyjność na rynku międzybankowym i postępować liberalizacja polityki kredytowej banków (od IV kwartału 2009 roku). Dzięki istotnemu wzrostowi bazy kapitałowej zdecydowanie wzrosła stabilność sektora bankowego i potencjał jego rozwoju.

Opisana powyżej sytuacja makroekonomiczna potwierdziła słusność działań podjętych przez Grupę Kapitałową, których podstawę stanowi dynamiczny rozwój działalności biznesowej w oparciu o stabilną bazę depozytową i kapitałową, a także dbałość o efektywność działania oraz skuteczną kontrolę kosztów.

Uwzględniając wpływ sytuacji makroekonomicznej na kondycję klientów Grupy Kapitałowej, przekładającą się na wzrost ryzyka kredytowego, Grupa Kapitałowa stosując konserwatywne podejście do ryzyka, kontynuowała tworzenie odpisów z tytułu utraty wartości, których skala i struktura odzwierciedla wpływ obecnej sytuacji makroekonomicznej na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

Priorytetami Banku w 2009 roku było podwyższenie kapitału zakładowego, utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnej bazy depozytowej, które warunkują wzrost portfela kredytowego. W konsekwencji w 2009 roku PKO Bank Polski SA przeprowadził największą w historii warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych sprzedaż akcji z prawem poboru przez dotychczasowych akcjonariuszy Banku. Emisja akcji przeprowadzona w II półroczu 2009 zakończyła się sukcesem, a Grupa Kapitałowa pozyskała w jej wyniku ponad 5 mld złotych. Grupa Kapitałowa zamierza wykorzystać wpływy z emisji do końca 2011 roku na finansowanie rozwoju organicznego. Kontynuując dotychczasową politykę wzrostu portfela kredytowego Grupa Kapitałowa przeznaczy 81% środków pozyskanych z tytułu emisji na rozwój akcji kredytowej.

Wysoki poziom kapitałów własnych Grupy Kapitałowej – efekt emisji akcji oraz akumulacji zysku zapewnił pokrycie rosnących, w ślad za wzrostem akcji kredytowej, potrzeb kapitałowych i umożliwił dalszy stabilny rozwój działalności biznesowej.

Grupa Kapitałowa osiągnęła w 2009 roku wysokie wyniki finansowe, w tym wynik z tytułu odsetek oraz wynik z tytułu prowizji i opłat, przy jednoczesnym zwiększeniu udziałów rynkowych, będącego rezultatem dynamicznego wzrostu wolumenów kredytów i depozytów.

Wzmocnieniu pozycji lidera Grupy Kapitałowej we wszystkich ważnych segmentach rynku służy przyjęta w dniu 24 lutego 2010 roku przez Radę Nadzorczą Banku Strategia PKO Banku Polskiego SA na lata 2010 – 2012. Strategia ta zakłada kontynuację zrównoważonego rozwoju, przy utrzymaniu stabilnej rentowności zgodnej z oczekiwaniami akcjonariuszy oraz zachowaniu ostrożnej polityki zarządzania ryzykiem. Stabilny wzrost oparty będzie o kapitał z emisji, wzrost akcji kredytowej finansowany głównie z własnej bazy depozytowej oraz stabilną politykę kredytową. Strategia Banku zakłada także synergii i wykorzystanie potencjału całej Grupy Kapitałowej.

Ze względu na zaangażowanie w spółkę zależną KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa narażona jest również na skutki ryzyk charakterystycznych dla rynku ukraińskiego. Ukraiński sektor bankowy został dotknięty przez światowy kryzys finansowy w znacznie większym stopniu niż rynek polski. W konsekwencji Ukraina doświadczyła głębokiej recesji w gospodarce, ograniczenia napływu kapitału zagranicznego i deprecjacji ukraińskiej hrywny. W rezultacie na początku 2009 roku. Ukraina otrzymała pomoc finansową Międzynarodowego Funduszu Walutowego przeznaczoną dla krajów z problemami w regulowaniu zobowiązań zagranicznych. Po przeszło 50% dewaluacji hrywny, do której doszło na przełomie 2008 i 2009 roku poprawa sytuacji na globalnych rynkach finansowych, wsparcie ze strony MFW oraz działania Narodowego Banku Ukrainy przełożyły się na stabilizację notowań a pod koniec roku na nieznaczne umocnienie ukraińskiej hrywny. Sytuacja gospodarcza Ukrainy, w tym utrzymująca się recesja oraz zmiana warunków prowadzenia działalności gospodarczej, mają wpływ na działalność spółki zależnej Banku – KREDOBANKU SA. W sytuacji pogłębienia się recesji na Ukrainie lub istotnej, niekorzystnej zmiany warunków prowadzenia działalności gospodarczej może wystąpić konieczność utworzenia dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości portfela kredytowego KREDOBANK SA w spółkę zależną.

PKO Bank Polski SA kontynuuje działania mające zapewnić bezpieczne funkcjonowanie KREDOBANK SA w warunkach kryzysu finansowego, obejmujące między innymi wzmocnienie działań nadzorczych oraz monitorowanie środków przekazanych przez Bank w formie podwyższenia kapitału oraz udzielonych kredytów i pożyczek, jak również kształtowania się wymogów regulacyjnych określonych przez Narodowy Bank Ukrainy.

56. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym PKO Bank Polski SA zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania

finansowego PKO Banku Polskiego SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została zawarta w dniu 12 maja 2008 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia netto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2009 roku 1 225 tysięcy złotych (2008: 342 tysięcy złotych), z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła w 2009 roku 560 tysięcy złotych (2008: 781 tysięcy złotych).

Łączna wysokość pozostałego wynagrodzenia netto wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2009 roku 2 492 tysięcy złotych (2008: 131 tysięcy złotych).

57. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

W dniu 27 stycznia 2010 roku Rada Nadzorcza PKO BP SA podjęła uchwałę powołującą Pana Jakuba Papierskiego do pełnienia funkcji wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 kwietnia 2010 roku. Zgodnie z podjętą uchwałą Pan Jakub Papierski został powołany do pełnienia wskazanej funkcji w PKO Bank Polski S.A. na wspólną kadencję Zarządu, rozpoczętą z dniem 20 maja 2008 roku.

W dniu 9 lutego 2010 roku PKO Bank Polski SA udzielił KREDOBANK SA pożyczki podporządkowanej w wysokości 15 mln USD. Umowa ww. pożyczki została zarejestrowana przez Narodowy Bank Ukrainy.

W dniu 24 lutego 2010 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego zaakceptowała strategię na lata 2010-2012. Strategia zakłada kontynuację zrównoważonego rozwoju, przy utrzymaniu stabilnej rentowności działania, zgodnej z oczekiwaniami akcjonariuszy oraz zachowaniu ostrożnej polityki zarządzania ryzykiem. Zrównoważony wzrost oparty będzie na środkach pochodzących z przeprowadzonej w IV kwartale 2009 roku emisji akcji oraz o stabilną politykę kredytową. Strategia zakłada także wykorzystanie olbrzymiego potencjału, jaki tkwi w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

W dniu 26 lutego 2010 roku wszystkie posiadane przez PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA - udziały w spółce WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. przeszły na własność spółki JEDYNKA SA z siedzibą w Rzeszowie w efekcie spełnienia wszystkich warunków zawartych w Warunkowej Umowie Sprzedaży Udziałów z dnia 23 listopada 2009 roku.

W dniu 26 lutego 2010 roku PKO Bank Polski SA przekazał do KREDOBANK SA środki w wysokości 366 milionów UAH z tytułu zapisu na akcje nowej XX emisji (I etap subskrypcji).

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

09.03.2010	Zbigniew Jagiełło	p.o. Prezesa Zarządu Banku (podpis)
09.03.2010	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu Banku (podpis)
09.03.2010	Krzysztof Dresler	Wiceprezes Zarządu Banku (podpis)
09.03.2010	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu Banku (podpis)
09.03.2010	Wojciech Papierak	Wiceprezes Zarządu Banku (podpis)
09.03.2010	Mariusz Zarzycki	Wiceprezes Zarządu Banku (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

09.03.2010
Danuta Szymańska

Dyrektor Banku
(podpis)